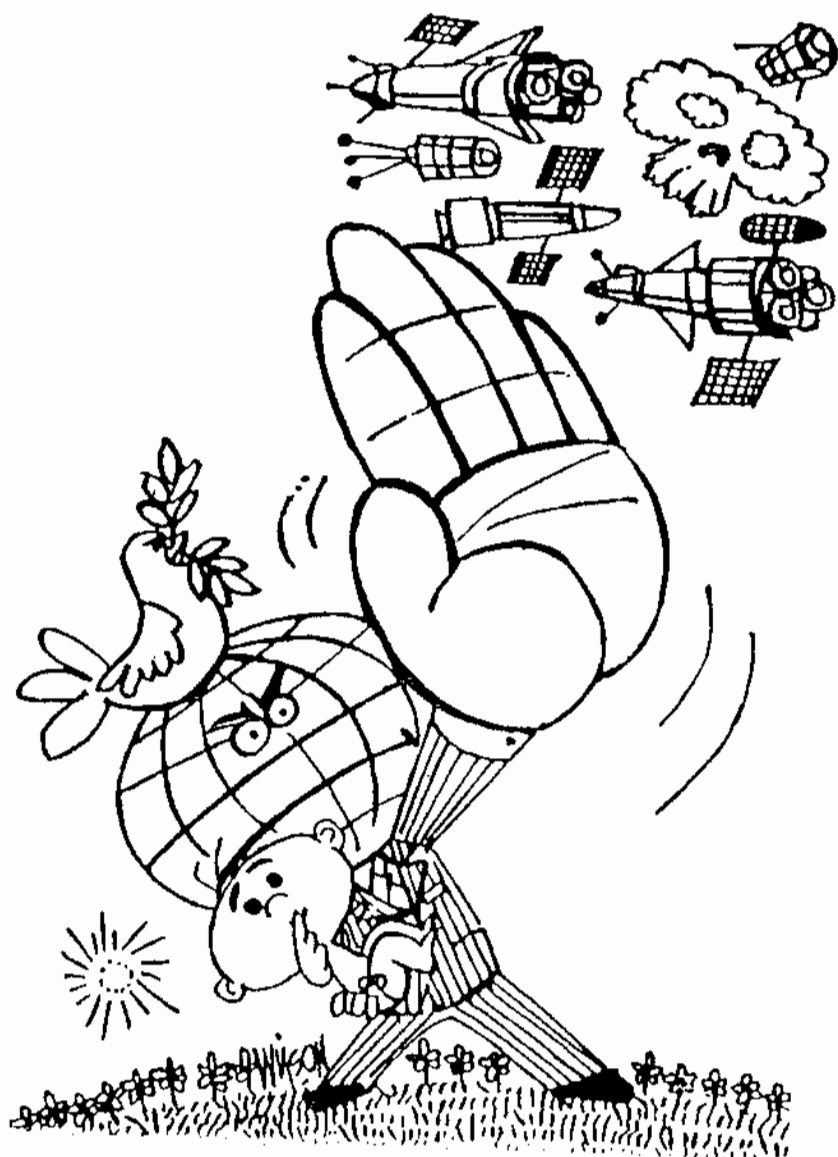


# vrede

TIJSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK



- ▼ Somalië
- Muntcrisis
- de Rosenberg's
- Duitsland
- De G-7 in Tokio
- Vredesmachten
- Verkiezingen
- El Salvador - Roger Ponsele



Vredesweek 1993 actie wapenhandel

2 oktober 1993 om 14 uur Wapper - A'pen

- Zuid-Afrika
- Oostenrijk
- Europa
- Wapenhandel
- Terugblik
- Extremisme en democratie

verschijnt tweemaandelijks  
36ste jaargang - nr. 303 - september-oktober 1993  
afgiftekantoor Gent 10  
Vrede - Knokkestraat 44 - 9000 Gent

## Censuur

Door Sabena worden op haar luchtlijnen aan de passagiers Belgische kranten kosteloos aangeboden. Sabena trekt hiervoor jaarlijks een klein miljoen uit. Voor de krantenuitgevers is dit graag meegenomen gezien dit een bijkomende verspreiding en een vast inkomen betekent. "De Morgen" die kort geleden een kritisch artikel over Sabena publiceerde werd hiervoor door Sabena op de "zwarte" lijst gezet. De krant zal in haar vliegtuigen niet meer verdeeld worden. Censuur noemen we dat. De andere Vlaamse kranten hebben hierop niet gereageerd. In deze wereld is solidariteit een ijdel woord. Wellicht hopen ze door deze maatregel zelf nog een paar kranten meer langs Sabena te kunnen afzetten. Het is reeds lang geweten dat voor de klassieke media de informatie maar een bijkomende rol speelt. De eerste zorg zijn de verkoopcijfers, en voor T.V. en radio het aantal kijkers of luisteraars. Want hogere oplagen betekenen niet alleen meer winst, maar deze bepalen eveneens de tarieven die door de adverteerders worden betaald. Om dit te bereiken wordt een zo breed mogelijke consensus nagestreefd. Dus liefst niet, of zo weinig mogelijk tegen de stroom invaren. Laat staan een kritische noot aanbrengen. Er zijn genoeg voorbeelden die dit bevestigen. Het is opvallend hoe doorheen de gebeurtenissen tijdens de Golfoorlog, de burgeroorlog in ex-Joegoslavië, Maastricht of de recente indoctrinatiecampagne ten gunste van de monarchie in de benadering of de analyse zo weinig verschil is tussen de kranten die ons aangeboden worden.

Het ligt dus voor de hand dat een krant, of tijdschrift, die een andere stem laat horen en de onmisbare achtergrondinformatie brengt voor een zware en moeilijke opdracht staat. Voor deze is het dus onmisbaar op zijn lezers te kunnen rekenen. Enerzijds doorheen de hulp om het blad beter te verspreiden, anderzijds om het de zo hoofdzakelijke financiële steun te bezorgen. Het is ook om die reden dat VREDE in bijzonder op uw hulp durft rekenen.

de redactie

*Ja ... zei Petrus ... na Spanje, Italië, Ierland, Portugal en Groot-Brittannië verplicht te hebben tot een devaluatie van hun munt over te gaan horen we en lezen we dagelijks in de media dat de "speculanten" de Franse en Belgische frank onder druk zetten. "Speculanten" noemt men ze zonder er ook maar een naam op te plakken. Maar wie anders beschikt er over miljarden dollars om een munt aan 't wankelen te brengen dan de nochtans zo geprezen en eerbiedwaardige financiële bonzen die al slapende geld verdienen?*

## INHOUD

EDITORIAAL	Belgische troepen uit Somalië	3
UITKIJK	't Kan verkeren	4
EUROPA	- De EMS-krisis en de toekomst van het Europees kapitalisme - Oostenrijk bijt van zich af - Europa Ja, Europa Neen	5 29 30
MENSENRECHTEN	Gerechtigheid voor de Rosenbergs	6
DUITSLAND	Een herhaling van de geschiedenis?	7
G-7	- Tokio bevestigt zijn aard - De grote 7: Wie, wat en waarom?	9 11
BEWAPENING & ONTWAPENING	Echte en onechte vredes machten	12
VERKIEZINGEN	Verkiezingen op maat gesneden De val van Jacques Attali	14 15
STANDPUNT	Wat staat er ons in de nabije toekomst te wachten?	16
JOEGOSLAVIË	Economische crisis en de oorlog	17
EERLIJKHEIDSHALVE		18
DOSSIER	Over de nieuwe Amerikaanse orde	19
CIJFERS		23
INTERVIEW	El Salvador: Nu de vrede winnen! Gesprek met Roger Ponsele	24
TURKIJE	In Turkije bestaat geen Kurdisch probleem	26
ZUID-AFRIKA	Royalistisch België schrikt wakker: Er vallen doden in Zuid-Afrika	27
WAPENHANDEL	Nieuwe strategie en wapenverkoop	32
TERUGBLIK	Die Grosse Baufirma Lammerding	34
BOEKEN		35
25 JAAR GELEDEN IN VREDE	Het verdwijnen van de militaire blokken: een illusie?	36
VREDESINITIATIEVEN	Agenda - Vredesweek - Boekenbeurs - Vredesfonds	37
VOOR DE VUIST	Het rechts extremisme en de democratie	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer:

Georges Spriet - Willy Courteaux - Rudolf Boehm - André De Smet - Peter Gerlinghoff (Berlijn) - Lucien Bollaert - Victor Stuyck - Frans Leemans - Ludo Abicht - Jan Olsen - Kurdistan Komitee - Jaak Perquy - René Van Nerum - Jan Van Calsteren - Albert De Coninck - Jeanne Provost.

# vrede

Tijdschrift -  
6 nummers per jaar  
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor  
vredes- en  
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

### REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:

Knokkestraat 44 - 9000 Gent  
Prk. 000-0956015-80  
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -  
Tel. (09) 221 18 39  
Fax (09) 220 87 20

### LEESGELD:

110 Fr. los nummer  
600 Fr. per jaar  
700 Fr. instellingen met faktuur  
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

### VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght  
Beukendreef 15,  
9401 POLLARE - NINOVE

### ABONNEMENTDIENST:

Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is slechts  
toegelaten mits bronvermelding en toezending  
van een presentemplaar.

### EINDREDAKTIE:

Lucien Bollaert, Wouter De Raes, André De  
Smet, Jan Olsen, Georges Spriet, Victor  
Stuyck, René Van Nerum, Dirk Vonckx.

### REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert.

### HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet.

De ondertekende artikels beantwoorden niet  
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de  
redactie.

### OFFSET DRUK:

"Nevelland", B.W.,  
9840 Nevele (Landegem).

## Belgische troepen uit Somalië

De zogeheten en geprezen humanitaire interventies brengen de verantwoordelijken wel op een bijzondere wijze in verlegenheid.

Het optreden van deze soldaten blijkt in de praktijk behoorlijk veel gelijkenis te tonen met de (wan)daden van diegenen die ze tot humanitair gedrag willen aanzetten.

De zinloosheid van een militaire interventie om humanitaire redenen wordt nog maar 's onderstreept.

Er is eerst en vooral de aard van sommige militaire operaties. Kijken we naar Somalië. De manier waarop de VS-blauwhelmen bendeleider Aideed zoeken verschilt eigenlijk niet van de terreur van hun 'tegenstrever'. Plotse overvallen op vergaderlokalen, neerschieten van vluchtende burgers zijn nu niet direct de meest vredebrengende acties.

Daarnaast is er het eigenlijk optreden van de soldaten zelf. Volgens de meeste berichten spannen ook hier de VS-soldaten de kroon. Maar ook de alomgeprezen gematigdheid, diplomatie en voorzichtigheid van de Belgen lijkt - op z'n minst gedeeltelijk - een andere praktijk te dekken.

Er wordt blijkbaar in nogal wat situaties willekeurig in het rond geschoten. Heel wat anders dus dan schieten uit wettige zelfverdediging. Verder gaat het om ongewettigde confiscaties van materiaal, overpesterijen, fysische agressie. Le Soir schreef reeds een paar maand geleden dat de Belgen er twee tot vierhonderd Somaliërs hadden gedood. Andere feiten werden reeds door African Rights gemeld. Maar omdat deze organisatie klein is, en zich politiek

had uitgesproken tegen een 'humanitaire militaire interventie' werden de uitgesproken beschuldigingen als fantasie van de hand gedaan. Er werd zelf een steunverklaring aan de Belgen vanwege 16 lokale notabelen bijengesprokkeld.

Recente uitspraken van teruggekeerde para's bevestigen echter de door African Rights gemelde feiten. Werkelijk racistische houdingen van "als een zwarte sterft doet me dat niks" werden genoteerd.

Niemand lijkt de politieke verantwoordelijkheid op te durven nemen. Een intern onderzoek moet alles oplossen.

Dergelijke feiten zouden we best niet als kleine faits divers opzij schuiven. Ze bewijzen een aantal dingen.

Voor eerst wordt daardoor bijzonder duidelijk dat deze 'vredebrengers' weinig of niks van doen hebben met de

theoretische verantwoording van de opdracht. En dat militairen als dusdanig niet geschikt zijn voor 'vredemissies'.

Ze bewijzen echter vooral ook dat de aard van de opdracht (militaire interventie) niet geschikt is om het probleem (voedseltekort, stads- of landbestuur) op te lossen. Een militaire aanwezigheid wil, per definitie eigenlijk, een bepaalde orde opleggen. Oorzaken van probleemsituaties, van conflicten worden daarbij niet gezocht, en dus zeker niet aangepakt. Hoe zou trouwens een militaire interventie van de 'internationale gemeenschap' een jarenlange economische politiek van diezelfde internationale gemeenschap kunnen omkeren of ongedaan maken. Maar uiteraard is dit nooit de bedoeling geweest van de interventie.



Elk optreden dat slechts deeltjes van het probleem aanpakt is gedoemd om te mislukken. Slechts een globale politiek die een einde maakt aan de uitbuitingsmechanismen kan resultaat geven.

Want nogmaals blijkt dat de honger niet toevallig in Somalië om zich heen grijpt.

De druk vanwege het Internationaal Muntfonds op de dictator, Siad Barre, om de schulden terug te betalen (aan het IMF) leidde naar de invoering van een herstructureringsprogramma. Gronden die vroeger voor de directe voedselproductie werden gebruikt kwamen in handen van de Barre-clan en moesten nu dienen voor de teelt van exportgewassen. De aanvoer van voedselhelp verdrong een groot deel van de nog overgebleven boeren die werkten voor de eigen markt.

De overheidstussenkomsten bij de veeartsendiensten (Somalië is altijd een veeteeltland geweest) werden afgeschaft. Medicijnen konden de nomaden haast niet meer betalen. De veestapel slankte af...

Daar kan een minister van defensie niks aan veranderen. Daarom moeten de vreemde troepen vertrekken. Ook de Belgen. Dergelijk militair optreden dient in geen geval de ontwikkeling van dat land. Zeker niet als het Westers beleid (de internationale gemeenschap dus) blijft vasthouden aan de "volledige opname van de derdewereldlanden in de wereldeconomie", waarbij een afzwakking van de staat een hoofdelement vormt, en wij dan zorgen voor zogenaamd sociaal of humanitair militair soelaas.

Georges Spriet



## 't Kan verkeren

Begin dit jaar schreef iemand in "Vrede" (ikzelf, om eerlijk te zijn) aan het slot van een artikel: "...Maar als het eenmaal zo ver is, zijn alle journalisten en cameraploegen uit Somalië vertrokken. De Amerikaanse vlag is opgerold. En Somalië wordt weer een ver afgelegen land waarover niets nieuws te berichten is". Een profetie is niets anders dan een uitspraak op een moment van gezond verstand.

Op één punt heb ik me vergist: de stilte is ingevallen nog vóór de blauwhelmen vertrokken zijn. Wie elke dag de "International Herald Tribune" openslaat op de opiniebladzijde vindt elke dag tenminste één maar vaak twee artikels over ex-Joegoslavië. Geen kík over Somalië. De pers kan niet overal tegelijk zijn. In Somalië gebeurt er uiteindelijk niets sensationelers dan dat er af en toe enkele Somaliërs worden doodgeschoten door de blauwhelmen. Alleen als een Belgische sergeant een kogel in zijn bil krijgt wordt ons dat uitvoerig en in detail op de radio meegedeeld.

Heel even leek het erop dat Somalië opnieuw een kluit zou worden. Er was namelijk een nieuwe schurk gevonden. Het is een van de krijgsheren, Aidid genaamd. Er bestond hoop dat men hem als een grotere fielt zou kunnen beschrijven dan de andere krijgsheren, en dat het uitroepen van deze man tot meest begerenswaardig krijgsdoel nieuw enthousiasme zou

opwekken voor het militair ingrijpen. De hoop was ijdel. De man liet zich niet vangen. En nadat je iemand tot schurk hebt uitgeroepen ben je snel uitgepraat als je geen nieuwe sensationele feiten aan het palmares van zijn ploertigheden kunt toevoegen.

Om de x weken verschijnt er op de binnenbladzijden van de kranten toch wel eens een klein berichtje, waar dan verder geen gevolg aan wordt gegeven. Zo kon men lezen dat Jan Eliasson, ondersecretaris voor Humanitaire Zaken van de Verenigde Naties scherp uitgevaren is tegen diezelfde VN, omdat er in Somalië tien keer meer wordt uitgegeven voor militaire acties dan voor humanitaire hulp.

Een tijdje later kon men lezen dat de Britse organisatie "African Rights" de VN-troepen ervan beschuldigt, de bevolking te tergen, te mishandelen en te folteren, en ongewapende burgers te doden. (De organisatie voegde er wel aan toe, dat alleen de troepen uit Botswana zich voorbeeldig gedragen en hartelijke relaties onderhouden met de bevolking.) Recent heeft ook ex-president Carter scherpe kritiek geuit op het optreden van de blauwhelmen. En intussen weet men ook dat er in het verscheurde en geteisterde Somalië tenminste op één punt eensgezindheid heerst onder de bevolking: ze haten nu gezamenlijk de VN.

De Amerikanen hebben het handig gespeeld. Nadat die bij de aanvang van de "humanitaire" interventie het opperbevel hadden opgeëist zodat ze in aanwezigheid van de wereldmedia een Amerikaanse vlag op het Somalisch strand konden planten ten behoeve van de verkiezingscampagne van Bush, hebben ze, van zodra de hele onderneming in een

moeras aan het wegzinken was, het opperbevel aan de VN overhandigd, zodat deze organisatie het odium van de mislukking mag dragen terwijl de Amerikaanse troepen zich zo gedeisd mogelijk houden.

De situatie houdt een les in voor al wie sinds het begin van de interne oorlog in ex-Joegoslavië geschreeuwd heeft om militaire interventie en voor wie vandaag nog altijd denkt dat een reeks goed gemikte bommen op Servische stellingen de situatie kan oplossen. Elke militaire interventie in een burgeroorlog, waarbij men primo, niet over duidelijke en haalbare politieke doeleinden beschikt, en, secundo, met redelijke zekerheid weet dat de doelstellingen met militaire middelen bereikt kunnen worden, is tot mislukken gedoemd en riskeert

de situatie te verergeren in plaats van ze op te lossen. Men kan zich afvragen of er een situatie bestaat waarin aan die twee voorwaarden wordt voldaan.

Daarom is het idee van een snelle NAVO-interventiemacht (het idee dat het voortbestaan van de NAVO moet rechtvaardigen) militair en politiek onzin. Waar en op welk moment zal men zo'n interventiemacht laten ingrijpen? Er zijn in de wereld veel brandhaarden en potentiële brandhaarden. Op welk moment zal men beslissen in te grijpen? Bij de eerste tekenen van een potentieel explosieve situatie? Dan riskeert men een

conflict-situatie te creëren waar ze nog niet tot losbranding was gekomen. Als de zaak duidelijk helemaal uit de hand is gelopen (zoals in ex-Joegoslavië)? Dan kan men de chaos alleen vergroten. En aangezien in elke burgeroorlog op zijn minst twee partijen zijn (en soms meer, ook weer zoals in ex-Joegoslavië), welke kant zal men dan moeten kiezen, en op grond van welke overwegingen?

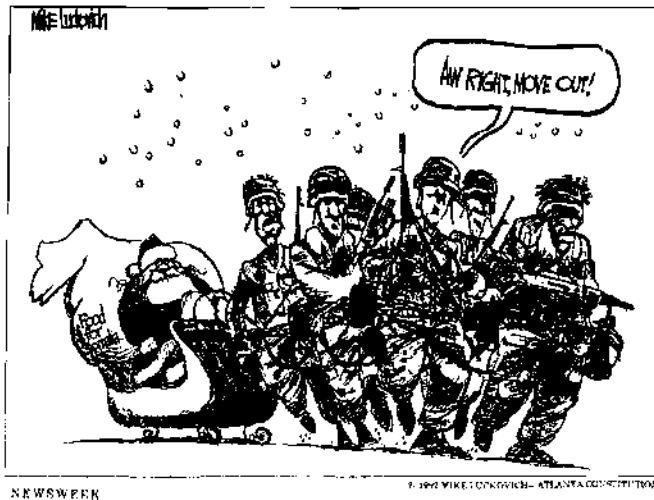
Er is op al die vragen natuurlijk een simpel antwoord: zo'n interventiemacht zal ingrijpen waar belangen van het Westen op het spel staan, en ze zal de partij kiezen die die Westerse belangen het best zal behartigen. Dat zal dan "De Nieuwe Wereldorde" heten.

Wat is het alternatief? De erkenning dat, helaas, de wereld op vele plaatsen rusteloos, onveilig en explosief is, en het besef dat het gebruiken van militair geweld maar zelden iets oplost, vaak de toestand verergert en gevolgen kan hebben die het scherpste staatsmansinzicht en de zorgvuldigste militaire planning niet kunnen voorzien.

En laat ik daar aan toevoegen: het besef dat, hoe meer wapens er in de wereld zijn, hoe vaker en destructiever die wapens ook gebruikt zullen worden.

In sommige kranten kon men onlangs het bericht lezen, dat de Verenigde Staten hun positie als grootste wapenhandelaar in de Derde Wereld in 1992 nog hebben versterkt. In de aanslepende economische crisis die we sinds jaren beleven, is er uiteindelijk maar één product meer waarvan de afname vooraf verzekerd is: wapens. En die markt is nog nooit zo vrij geweest.

W. Courteaux



NEWSWEEK

© 1992 WIKET CONGRESS - ATLANTA, GA. ILLUSTRATION

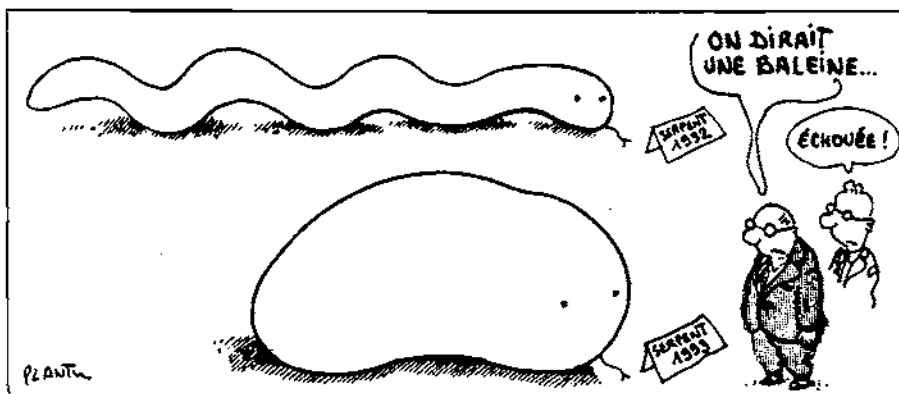
# De EMS-krisis en de toekomst van het Europees kapitalisme

Het "Europees Muntsysteem" (EMS) is ineengestort, geen zinnig mens durft dat nog ontkennen. Dit systeem bestond erin dat de munten van de EG-landen die eraan deelnamen (dat waren tot niet zolang geleden bijna allen) zich in hun waarde niet verder mochten verwijderen van een Europese 'spilkoers' dan met 2,25 % naar boven of naar beneden; anders moesten alle nationale banken van de lidstaten tussenkomen, voornamelijk natuurlijk om een te zwakke munt te ondersteunen.

Devaluaties of revaluaties mochten slechts uitzonderlijk voorgenomen worden, en dit enkel door een gemeenschappelijk besluit van al de EG-landen samen. Nu werd die schommelmarge opgetrokken van 2,25 naar niet minder dan 15 %. Daarmede werden feitelijke devaluaties, die niet eens meer formeel moeten afgekondigd worden, zonder meer aanvaard, en de verplichting tot tussenkomst van de verschillende nationale banken werd min of meer volledig opgeheven. Het Verdrag van Maastricht voorzorg integendeel dat het EMS zou uitgroeien tot een echte 'Muntunie' (EMU), tenminste van een aantal EG-landen die beantwoordden aan bepaalde 'convergentienormen', waarmee elke devaluatie van een nationale munt zou uitgesloten worden, en de marge van 2,25 % voor goed teruggebracht tot 0. De evolutie is dus net de omgekeerde richting uitgegaan, het idee van Maastricht lijkt op sterven na dood.

Hoe kon het dan zover komen, zou men wellicht willen vragen?

Ik denk, dat ware de verkeerde vraag. De echte vraag ware veeleer: hoe heeft 'men' zich serieus kunnen verbeelden dat het volstond aan alle EG-landen een aantal 'doelstellingen' (de 'convergentienormen') op te leggen, om hen ertoe in staat te stellen die ook werkelijk te bereiken? Zoals ik reeds vroeger eens zei, waren die normen een uitdrukking van louter economisch wensdenken. Welk land, binnen of buiten de EG, zou dan niet



"Men zou zeggen een walvis... gestrand"

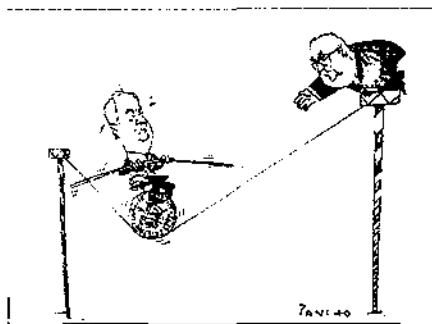
uit "Le Monde"

reeds vanuit zichzelf de wens koesteren te kunnen bogen op een heel beperkt tekort op zijn overheidsbegroting, een lage staatsschuld, lage rentevoeten, geen noemenswaardige inflatie en stabiele wisselkoersen? (Net dat waren de 'normen'!) Maar dan: doe maar! (Ik laat hier even buiten beschouwing dat 'men' zich toch wel voldoende bewust was van het feit dat er 'ook' wel EG-landen waren die die normen in afzienbare tijd onmogelijk konden halen; voor hen was de Muntunie dan ook gewoon niet bestemd.) Het plan (!) van Maastricht leek nogal wat op de naar believen belachelijk gemaakte 'commando-economie' van de voormalige socialistische landen van Oost-Europa.

Louter economisch wensdenken, zei ik, en de feiten hebben dat nu vlug genoeg bevestigd. In hoeverre wensdenken? De economie is de economie, lijkt tegenwoordig bijna iedereen te veronderstellen. Dat is echter niet waar. We hebben integendeel af te rekenen met een specifiek **moderne** economie, in Europa opgekomen vanaf de zestiende eeuw, evenals de moderne filosofie, de moderne wetenschap, de moderne kunst en de moderne literatuur. Die economie van de moderne tijden bestond en bestaat er nog steeds in, al de beschikbare middelen (natuurkrachten en arbeidskrachten, natuurproducten en reeds beschikbare werktuigen) op de eerste plaats te besteden, niet aan het voortbrengen van le-

vensmiddelen (in de ruimste zin) voor de mensen, maar aan de ontwikkeling van de produktiekrachten en het opdrijven van hun produktiviteit. Die voorkeur moest eigenlijk de opbrengst van de bedrijvigheid onder de vorm van levensmiddelen heel erg verminderen, tenzij dat dit tekort gecompenseerd werd door, dank zij een succesrijke opkomst in de internationale concurrentiestrijd, ruimschoots van elders binnen te rijven hetgeen men op de eerste plaats niet meer zelf voortbracht. Dat is het eigenlijk wezen (beter doorzien door Lenin dan door Marx en Engels die nog al te veel gehecht waren aan de klassieke 'arbeidswaardeleer', zeg maar het geloof in een 'rechtvaardige ruil') van wat men het 'kapitalisme' heeft genoemd: het 'imperialisme'. Enkele eeuwen lang heeft dit systeem goed 'gewerkt'. Dàaraan hadden eerst Europa, dan Amerika en uiteindelijk Japan hun over het geheel geleidelijk aan toenemende rijkdom te danken. De voorspelling van Cecil Rhodes (de veroveraar van Noord- en Zuid-Rhodesië, heden Zambia en Zimbabwe), aangehaald door Lenin, leek uit te komen: "Mijn groot idee is: de oplossing van het sociaal vraagstuk, d.w.z. het behoeden van de veertig miljoen inwoners van het Verenigd Koninkrijk voor een moordende burgeroorlog... Als je geen burgeroorlog wilt, moet je imperialist worden".

Men weet hoe het er tengevolge daarvan uitziet in de zogenaamde 'derde wereld'.



uit "Le Monde"

## Gerechtigheid voor de Rosenberg's

Op 19 juni 1953, nu 40 jaar geleden, werden de echtgenoten Jules en Ethel Rosenberg, die twee jaar voordien ter dood werden veroordeeld onder de beschuldiging atoomgeheimen aan de Sovjetunie te hebben overgemaakt, terechtgesteld.



Ethel en Julius Rosenberg, door Picasso

Ondanks de wereldwijde campagnes van de openbare opinie om dit te verhinderen en de tussenkomst van vele personaliteiten (o.w. de Paus) bij President Eisenhower, stierven beiden op de elektrische stoel. Het was de periode dat er een anti-kommunistische hysterie in de V.S. heerste.

Herinneren we er aan dat tussen de veroordeling van de Rosenbergs in april 1951 en hun executie twee jaar en drie maanden later, een groot aantal juristen uit alle landen, ook uit de V.S., hadden aangetoond dat het proces niet loyaal verlopen was. Dat illegale procedures werden gebruikt; valse getuigenissen werden afgelegd en dat door de administratie en de media een ontoelaatbare druk op de rechtbank werd uitgeoefend. Uiteindelijk bleek dat het dossier van beschuldiging geen onweerlegbare feiten bevatte en erkende de rechter dat de Rosenbergs in hoofdzaak beschuldigd werden voor samenzwering met het doel te spioneren.

Talrijke initiatieven die later o.m. door de kinderen Rosenberg werden genomen om het proces te herzien, botsten op een weigering van de overheid. Een belangrijke groep Franse personaliteiten uit alle politieke en wijsgerige middelen heeft zich tot President Bill Clinton gericht om het dossier van de Rosenbergs, dat in vele opzichten herinnert aan het geval Dreyfus, te heropenen.

Onder de ondertekenaars citeren we: Edmonde Charles-Roux, Bernard Clavel, Bisschop Jacques Gaillot, Noël Mamère,

Albert Jacquard, André Lajoinie, Marie-Claire Mendès France, Théodore Monod, Edgard Pisani, Maurice Schumann, Georges Séguy, Henri Emmanuelli, Antoine Waechter, e.a.

Te New York werd in de voorbije dagen, op initiatief van de prestigieuze Amerikaanse Advokaten Vereniging (ABA), de grootste juristenorganisatie in de wereld, het fameuze "spionageproces" uit 1951 overgedaan.

Echte advocaten en een echte rechter traden hierin op, zoals tevens een jury samengesteld uit gewone burgers. Twee acteurs vertolken er het echtpaar Rosenbergs en de toenmalige getuigen ten laste. Op het tweedaags proces kwam de zeskoppige jury tot het besluit dat er geen enkele bewijs was dat de beschuldiging van de Rosenbergs van samenzwering, waarvoor ze veroordeeld werden, bevestigde.

Een lid van het oorspronkelijk team dat de Rosenbergs verdedigde, Marshall Perlin en een van de zonen van de Rosenbergs, Michael Meeropol wezen er op dat de toenmalige rechter Irving Kaufman zaliger, die de Rosenbergs tot de elektrische stoel veroordeelde, buiten het proces om illegale ontmoetingen had met leden van het regeringsteam, o.m. met Roy Cohn de latere topassistent van de kommunistenjager Mc Carthy.

Uit dit alles blijkt dat het hoog tijd wordt dat President Clinton maatregelen treft om het dossier te heropenen en de Rosenbergs in ere te herstellen.

André De Smet

Reeds sinds tientallen jaren is het er inmiddels ook begonnen anders uit te zien in de 'rijke' landen van West-Europa, en Noord-Amerika en in Japan. De 'derde wereld' is nagenoeg volledig uitgeplunderd geraakt. De concurrentiestrijd is met vermeerderde hevigheid overgeslagen naar die drie 'kernen' onderling. Na reeds tot twee wereldoorlogen te hebben geleid, is hij vandaag opnieuw aan de orde. Die strijd dwingt tot steeds nieuwe inspanningen om de produktiviteit verder te verhogen, wat steeds meer werkloosheid met zich meebrengt en het vermogen van de betrokken landen om nog langer in te staan voor een 'sociale zekerheid', steeds meer ondermijnt. Dat zijn geenszins problemen waar enkel België mee zou kampen, en dat ze niet enkel problemen van het tegenwoordig ogenblik zijn, kun je b.v. vaststellen als je twee stukken erop naleest, die dateren van 1981, in mijn bundel **Aan het einde van een tijdperk** (verschenen in 1984): 'Onze economie is niet meer te helpen' en 'Op weg naar de catastrofe?' (zie Knack van 18 augustus). Er is iets méér aan het ineensstorten dan het EMS en de EMU van Maastricht. Uiteraard zal de doodstrijd van het 'kapitalisme' nog jarenlang, wellicht tientallen jaren lang blijven aanslepen; en het einde ervan kan gewoon het einde betekenen van de zoveelste beschaving.

Hoe komt het dan echter, zal je wellicht willen vragen, dat na de 'aanpassing', zeg maar het opdoeken van het EMS, de tevoren bedreigde muntwaarde van de Belgische en de Franse frank, van de Deense kroon en de Spaanse peseta zich opmerkelijk even heeft hersteld? Ik heb reeds vroeger gesuggereerd dat de 'turbulenties' op de deviezenmarkten van verleden jaar, naar aanleiding van de referenda over het Verdrag van Maastricht in Denemarken en Frankrijk, wellicht niet veroorzaakt waren door de vrees dat het Verdrag niet zou tot stand komen, maar integendeel door de vrees dat het wél zou ingevuld worden. Aldus, vermoed ik, ook nu weer: dat de plannen van Maastricht voorlopig van de baan zijn, geeft sommige EG-landen nog eens een kans om het nog even te redden door zich terug te plooiën op een beter aangepaste 'nationale' economische politiek. De vaak onrustwekkende heropleving van het nationalisme en het particularisme heeft wellicht alles te maken met het feit dat zo'n terugplooiing inderdaad voorlopig nog beter belooft dan de dromen van een niets ontziende 'eenmaking'.

Rudolf Boehm  
4.8.'93

## Een herhaling van de geschiedenis?

**Brandende onderkomens voor vreemdelingen. De doden van Mölln en Solingen. Onteerde Joodse en Sovjet begraafplaatsen. Brutaliserende kaalgeschorenen met nazi-kentekens en smokejassen. Duitse blauwhelmsoldaten op de slagvelden van drie continenten. Een Minister van Buitenlandse Zaken, die grootduitse tonen uitspiekt. Aan onze grenzen hetze tegen asielzoekers. Grenzeloos egoïsme in de financiële politiek van de Bondsrepubliek. Binnenlandse schandalen, dalende deelname aan verkiezingen, royaal mandaten voor extreemrechtse partijen. Dat allemaal heeft het buitenland doen opschrikken. Waarheen gaat het met de tachtig miljoen Duitsers in 't midden van Europa? Herhaalt de geschiedenis zich? Werd de weg ingeslagen naar een nieuw 1933?**

In het buitenland worden deze vragen terecht gesteld en mij bekommeren ze niet minder. Toegegeven, het valt mij moeilijk stelling te nemen. Ik mag niet als scherpzetter optreden om onbekommerd deze gebeurtenissen met de gebruikelijke slagzinnen te veroordelen. Als zouden ze op een andere planeet plaats vinden, vrij van elke verantwoordelijkheid. Mij zijn deze zaken pijnlijk omdat ze zich onder mijn eigen volk voordoen, mensen met wie ik duizend bindingen heb. Stellingname valt mij ook moeilijk, omdat ik enkel een persoonlijke visie kan weergeven. Veel communicatie bestaat er niet meer binnen het progressieve spectrum. Humane (kaars-)lichtketens, die als oproep van de "goede Duitsers" doorheen de wereld gestuurd werden, brachten om zo te zeggen niets op. Op de moordaanslag van Mölln, die drie Turkse vrouwen het leven kostte, volgde een half jaar later de brandstichting van Solingen, resultaat: vijf doden, opnieuw vrouwen en kinderen. Om deze tijd publiceerde het Bundskriminalamt een statistiek, die aanwijst dat van januari tot juni van dit jaar 3.350 aanslagen op buitenlanders gepleegd werden.

Tijdens de overeenkomstige periode van vorig jaar waren het er 1.488, wat beduidt dat sinds Mölln het aantal ongeveer verdubbelde. Dat is de beangstigende werkelijkheid, waarover de geruststellingen van onze vooraanstaande politici zulke bedrieglijke tonen laten horen.

Zoals gezegd, kan ik enkel een persoonlijke opvatting voorleggen. Vandaar mijn stelling: wat zich in Duitsland, in toegevoegde vorm voordoet is de uitdrukking van een diepgaande en aandurende verzieking van de burgerlijke maatschappij, aanvullend verscherpt door de ineenstorting van het socialisme. Alle nieuwe ontwikkelingen in Duitsland zijn rechtstreeks of onrechtstreeks beïnvloed door het einde van de DDR. Ondanks menig voorbehoud was voor mij de andere Duitse staat een ernstig op te nemen poging - na bittere historische ervaringen - om een ander en beter Duitsland te bouwen. Daarvan ben ik niet af te brengen, ook niet wanneer bij ons de afbraak van de DDR een officiële doktrine

is, maar nu echter ook een modeverschijnsel in vele linkse, vnl. intellectuele, kringen is geworden. De DDR, zoals het socialistische kamp in 't algemeen, was op zichzelf een faktor, die de Bondsrepubliek tot afrekening dwong met haar rechts-extremistische en revanchistische tendensen. Deze noodzaak bestaat nu niet meer en daardoor komt ongekuist aan de oppervlakte wat in de maatschappij voorhanden was aan haat, primitiviteit, egoïsme en grootheidswaan.

De terugblik op de DDR, als vredesfaktor mag niet tot nostalgie leiden. De objectieve beoordeling van dit stuk Duitse geschiedenis blijft zeker voorbehouden aan later. In de huidige omstandigheden is enkel van belang dat de poging tot een politiek alternatief t.o.v. het burgerlijke Duitsland niet kon standhouden. Ze hebben de leidinggevende kringen, speciaal op materieel vlak, hun doelstellingen niet kunnen verwezenlijken. Er hadden zich aan de basis van de maatschappij ook geen wezenlijke veranderingen in de richting van een intellectueel politieke ontvoogding voorgedaan. M.i. was het bedroevendste aan de Duitse éénwording dat de bevolking van de DDR, doorheen de verkiezingen van maart 1990, heel overwegend rechts stemde. Ze traptte in de laag-bij-de grondse kiesbeloften en hechte geloof aan de ideologische slogans van de verwonderingwekkende markteconomie. De daaropvolgende economische kolonialisering van Oost-Duitsland werd voorbereid door de onderwerping van de DDR-burgers aan de Westerse ideologie. Mensen die eigenlijk veertig jaar deelnamen aan een socialistisch experiment bleken makkelijk te verleiden door de verlokkingen van goederen, door nieuwe auto's, door de idee van onbegrensd reizen, door de charmes van onze massamedia en de acrobatieën van de politieke klasse. In elk geval konden de politieke partijen hun kiespotentieel merklijk verhogen doorheen de éénwording. De tragiek van de mensen uit de voormalige DDR bestaat er in dat hun goedgelovigheid en aarpassingsbereidheid, nu beloond werd met massale werkeloosheid en sociale afbraak. De gevolgen daarvan zijn frus-

traties en een ruim verspreide depressieve woede, waarvan nog niemand weet hoe ze zich in de toekomst politiek zal vertalen, respectievelijk laten gebruiken.

De gevolgen van de desindustrialisatie van Oost-Duitsland, die zowel ideologisch als economisch werd gemotiveerd, zijn inderdaad angstwekkend. De uit Bonn gepropageerde "Aufschwung Ost" is niet in zicht. Alleen dit jaar al ontbreken 70.000 banen voor afgestudeerden. Ganse beroepstakken als functies verdwenen van de avond op de ochtend. Wie zijn betrekking verloor heeft nog nauwelijks hoop op wederaanwending in zijn beroepstak. Herscholing of tijdelijke jobs lopen dikwijls op niets uit. De jeugd zocht haar heil in West-Duitsland. De demografische cijfers in de nieuwe bondslanden dalen dramatisch ten gevolge van de belaste psychische toestand van de mensen. Daarbij komt nog: de financiële noodtoestand van de gemeentelijke instanties, een goede voedingsbodem voor vijandschap tegenover buitenlanders en allen die hulpzoekend zijn en mededingen op de arbeidsmarkt.

Opgelet! De betreurenswaardige gebeurtenissen in Rostock en Hoyerswerd worden gebruikt om dagelijks geworden racistische optredens éénzijdig in de schoenen te schuiven van de mensen uit het Oosten en daarmee in die van het DDR-verleden. De statistiek van de misdaad spreekt een andere taal. Ze toont aan dat het Westen hoog scoort in de zware criminaliteit. Oostduitse nazi's en skinheads zijn minder bij de hand en missen de ingeoeffende kamouflering van hun Westduitse kompanen. Nauwelijks kunnen ze op hulp terugvallen van een goed georganiseerd net steunverleners en financiële sponsers, hulpvaardige geestesverwanten in openbare functies. Al te gauw wordt verweten dat vele verklaringen voor de toename aan rechtsradikale criminaliteit in 't Oosten (als langdurige werkeloosheid, verlies van identiteit, geestelijke verzieking), frustraties en uitzichtsloosheid sedert lang toepasselijk zijn op de marginale groepen in de twee derden maatschappij van de oude Bondsrepubliek.

Opgelet! Ook in ander opzicht is het geboden voorzichtig te zijn in de beoordeling van de toestand. De ontzaglijke problemen van Oost-Duitsland (15,4 % werkloosheid in juli 1993), leiden niet automatisch naar meer solidariteit onder de getroffen en noch tot binnenlandse druk in de richting van een sterk sociaal georiënteerde ontwikkeling. Want het eerste resultaat van de opslorping is op de eerste plaats het herstellen van de klassemaatschappij. De economische problemen om de éénmaking treffen regio's en sociale lagen over 't algemeen op zeer verschillende wijze. Naast het spreekwoordelijk geworden stilleggen van ganse nijverheden en ontmantelen van maatschappelijke instellingen ontmoet men een actieve economische werkzaamheid in de stadskernen en op het vlak van de infrastructuur. Ambachtslui uit de nieuwe bondslanden leven op vrij algemeen gouden bodem, met overeenstemmende prijzen en winsten. Beroepsaktieven die hun betrekking konden behouden (ca. 30 % van de nu werkzoekenden) of renteniers na een normaal actief leven getuigen in opinieonderzoekingen dat ze hun materiële situatie verbeterden. Naar de oude levensomstandigheden verlangen die het allerminst. Er wordt veel gemopperd en ongeveer alles geslikt. Het kan zijn dat de hongerstaking van de Kaliwerkers van Bisschofsrode een evolutie naar meer zelfvertrouwen en energiek protest van benadeelden stimuleert.

Vandaag de dag zijn de Duitsers om zichzelf bekommerd. De problemen van de hereniging lossen ze naar beproefd model op: van boven af en zo nodig met geweld. Patriottisch gemotiveerde solidariteit, in acht nemen van burens en politieke situering behoren niet bepaald tot onze in het oog vallende kwaliteiten. Het is kouder geworden in Duitsland. Onder Duitsers en in de omgang met vreemdelingen. De éénwording is niet werkelijk doorgevoerd. Een muur in de geesten en de grens van de welvaart scheidt de Duitsers uit Oost en West. Onze verhouding tot de buurlanden leed schade: Polen, Tsjecho, onze relatie tot de buitenlandse medeburgers speciaal tot de Turken. Televisie en pers berichten dagelijks van aanrandingen, brutale misdaden met nationalistische motivering. Van 1 januari af tot 30 juli '93 werden in Duitsland 21 mensen vermoord door rechtse extremisten. Slachtoffers zijn op de eerste plaats buitenlanders, maar ook daklozen, gehandicapten en mensen die zich tegen de terreur opstellen. Inmiddels is het duidelijk geworden dat er nauwe samenhang bestaat tussen deze misdaden en het asielzoekersdebat. Georganiseerde of spontane agressie

tegen vreemdelingen voelt zich gesteund door een wetgevend initiatief, dat uiteindelijk met andere middelen hetzelfde doel nastreeft, nl. weghouden van ongewenste buitenlanders in Duitsland en waar mogelijk terugsturen. Strafbare feiten nemen niet af omdat de jeugdige daders in daden omzetten wat zeer brede lagen van de bevolking in Duitsland denken en bespreken: dat de kleiner wordende koek, de inkrappende sociale bijdragen onder onszelf moeten verdeeld worden. **Volgens mij zijn niet de extremistische randgevallen het eigenlijke probleem maar de evolutie in de brede lagen van de maatschappij, die politiek naar rechts gerukt is.**



Hoe gedraagt zich een sociale laag, die tientallen jaren lang, (door hard werken) een hoge levensstandaard kon verwerven, wanneer een niet voorziene crisis optreedt, en men niet heeft geleerd te delen. Ik geloof, dat ook in andere landen deze bevolkingslaag met de spieren zou rollen. Teveel vergeten we dat het socialisme dat niet op eerste plaats een staatsvorm was, maar een sociale etiek vooropstelde, nu teruggedrongen wordt voor aangeboren egoïsme van enkelingen en groepen.

Hoe gedraagt zich een volk dat achteraf bekeken een verloren oorlog schijnt te winnen en de overwinnaar van toen de rol van een bedelaar ziet overnemen?

Mij komt het over, alsof onder dezelfde omstandigheden, ook andere volkeren uit hun evenwicht zouden geraken. Gelijken de nu in Oost-Europa getrokken grenzen niet op de toenmalige landkranen, die de nazi's voor ogen zweefden? Wat voor uitwerking moet het hebben wanneer Poolse voordrachtgevers het land afreizen met de verzekering dat ze zich als nieuw in Silezië gevestigden, nog steeds ongemakkelijk voelen en liever vandaag dan morgen naar de vroeger Poolse, nu Oekraïense, oostgebieden zouden terugkeren. Wat moet het betekenen wanneer Litouwse politici in onze televisie een Duitse inplanting in Oost-Pruisen opeisen, zodat later het probleem van de Korridor met Rusland ge-

regeld wordt? Valt het te verwonderen dat plannen voor een economisch imperialisme ontstaan, wanneer we dag voor dag voorstellen investeringen in Oost-Europa aan te wakkeren? Hoe kunnen vredeskrachten succesvol zijn tegen een militair optreden in het buitenland wanneer een secretaris-generaal van de V.N. zelfs juridische steun verleent en ons demonstratief een bestendige zetel in de Veiligheidsraad aanbiedt?

Met deze vragen wil ik niet de verantwoordelijkheid voor doen en laten van de Duitsers niet in vraag stellen. Nochtans ben ik van mening dat de Duitse problemen, steeds Europese zijn. Men kan er er niet aan voorbij gaan dat de Duitsers een groot volk vormen en het niet gemakkelijk hebben, ingevolge een gecompliceerd schuldbeladen geschiedenis, hun rol in de wereld een democratische vorm te geven.

Daartoe is de medewerking van de buurlanden noodzakelijk. Sinds het wegvallen van de bipolariteit ben ik nog beslist aanhanger van de Europese gedachte, d.w.z. van het vasthechten van het groter geworden Duitsland aan structuren van kollektieve verantwoordelijkheid op de beslissende politieke terreinen.

Ik sta vol begrip voor het feit dat zowel de reeks aanslagen in Duitsland als het streven naar een rol van grootmacht de ergste angstige herinneringen weer oproepen. Na Mölln en Solingen hebben manende stemmen in het buitenland, met de verwijzing naar onze export afhankelijkheid als buitengewoon relevant betoond. In dit opzicht zie ik nog niet alle vormen van positieve beïnvloeding uitgeput. Kritiek zou in elk geval onproductief zijn indien ze zou leiden naar herleving van een even alleen in het verleden geïnspireerd anti-Duits nationalistisch ressentiment in onze buurlanden. Veel er is een samenwerking van democratische krachten noodzakelijk, zowel bij ons als in andere landen voorhanden speciaal het links sociale spektrum in Europa moet nog opnieuw ontdekken dat haar kracht bestaat in de mogelijkheid tot het vinden van een consensus en gemeenschappelijk politiek handelen. Angst werken werkt niet. Ik geloof dat we nog onze toekomst in handen hebben.

Dr. Peter Gerlinghoff, geb. 1938, werkt als publicist en zelfstandige boekhandelaar in Berlijn. Voorzitter van een in 1981 opgericht vredeskomitee.

Vertaling: Jan Olsen



## Tokio bevestigt zijn aard

Begin juli kwamen de grote 7 en de EG, vertegenwoordigd door de Belgische ministers Dehaene en Claes, voor hun jaarlijkse top in Tokio bijeen. Rusland mocht op het einde bijsterven, officieel omdat een van de 3 thema's de hulp aan Rusland is en aan "de andere economieën in overgang naar een markteconomie". De andere punten op de topagenda waren: de aanzwengeling van de economische groei en de vrijmaking van de wereldhandel. Laten we het hoe en waarom van de top en zijn besluiten kort in de huidige wereldsituatie plaatsen.

### Hoe groot zijn de "groten"?

Het is duidelijk dat de individuele deelnemers aan de top, zowel op het vlak van hun financiën (begrotingen) als van hun economie (voorzover nog van "nationale" economieën sprake kan zijn) alles behalve "groot" zijn. Stuk voor stuk hebben ze op binnenlands vlak af te rekenen met een economische en/of politieke crisis.

Duitsland, Frankrijk, Italië, hun Europese superstructuur en Canada zitten economisch in erg slechte papieren. Op het vlak van de werkloosheid en begrotingstekorten scoren zij rekordcijfers. In de G-7-landen alleen telt men meer dan 23 miljoen werklozen!

Alleen voor de VS, Groot-Brittannië en Japan zou het dieptepunt van de recessie achter hen liggen. Maar ook in Washington en Londen kijkt men op tegen historische financieringstekorten. Japan is het enige G-7 land dat nog reserves heeft in de vorm van een begrotingsoverschot, gebaseerd op een immens surplus op zijn lopende rekening of handelsbalans. (zie kader "De internationale tegenstellingen met gastland Japan")

Op politiek vlak heerst internationaal een diep wantrouwen in de burgerlijke politiek. In Europa houdt men zijn hart vast voor de daaruitvloegende, aanhoudende verrechtsing. In de Amerikaanse senaat heeft Clinton zich slechts met de voorzitterstem kunnen handhaven en blijft hij de minst populaire president uit de Amerikaanse geschiedenis, ondanks moorddadige raketaanvallen op Irak. En ook in Japan heerst een ongeziene politieke malaise. Daarvan getuigen de nederlaag en verbodking van de reeds 38 jaar regerende liberaal-democratische partij, omwille van corruptie. Ook de Britse Major kan alles behalve de vruchten plukken van de tekenen van herleving van de economie. In de jongste lokale tussenverkiezingen moest zijn Conservatieve Partij, ook al geplaagd door schandalen over partijfinanciering, rekordduimen leggen. Canada, Frankrijk en Italië komen pas uit verkiezingen die een ommekeer in de regerende partijen veroorzaakten en de Europese Gemeenschap barst zowel in haar politiek -

organizatorische Maastricht -voegen als in haar monetaire slangen. Dat alles had uiteraard zijn invloed op de Tokiose G-7-afspraken.

### Groei van kapitaal of werkgelegenheid?

Het eerste agendapunt van de eigenlijke top was de door het kapitalisme heilig verklaarde groei om de wereldwijde recessie en de blijvende werkloosheid te bekampen. Onmiddellijk zitten we daarbij op het terrein van de politiek-economische conflicten tussen de 3 imperialistische blokken. Vooral het Japanse handelsoverschot kwam hierbij onder vuur te liggen. Onder het mom van strijd tegen de werkloosheid zweert het

internationaal kapitaal, en dus ook haar politieke vertegenwoordigers, immers bij export en internationale concurrentiekracht, 2 woorden die overal gehanteerd worden om nieuwe, mindere "sociale pakten" af te sluiten. Europa en de VS menen dat Japan door zijn succesrijke uitvoer ook werkloosheid exporteert. Vandaar dat zij enerzijds de Japanse handel willen terug draaien en anderzijds zelf op de Japanse markt willen binnendringen. Het is vooral inzake autoproduktie en spits technologie dat er een bikkelharte strijd heerst.

Het spreekwoord van de 2 honden indachtig koos Clinton niet alleen voor een agressieve "handelsdiplomatie met de bokshandschoen" (dixit De Standaard 12.7), maar ook voor bilaterale handels-

### De internationale tegenstellingen met gastland Japan

*Het kan raar klinken, maar Japan heeft de jongste tijd af te rekenen met een te sterke yen!*

*De basis van die sterke munt is uiteraard het gigantische handelsoverschot. In 1992 voerde Japan voor 100 miljard dollar, dat is zo maar eventjes 3.660 B.fr., meer goederen en diensten uit dan het invoerde. Dit jaar zou dat 150 miljard dollar of meer kunnen worden. Alleen al op zijn handel met de VS boekt Japan jaarlijks zo'n stordige 40 tot 50 miljard dollar aan overschot. Japan haalt immers zijn meeste grondstoffen uit Australië en Zuid-Oost-Azië (olie uit het Nabije Oosten), terwijl het zijn industrieproducten naar de meest ontwikkelde landen uitvoert. Het marktaandeel van ingevoerde industrieproducten is in Japan maar half zo groot als in de VS en de EG.*

*Vandaar dat de VS en de EG op de jongste G-7-top aandrongen op zowel een Japanse exportinkrimping als een verdere opening van de Japanse markt voor hun eigen producten.*

*Wat het eerste betreft komt de sterke yen de Amerikanen en Europeanen goed van pas. Door de sterke yen krijgen de Japanse uitvoerders immers minder dollars of ECU's dan vroeger. Zo zou elke daling van de*

*dollar met 1 yen Toyota, Japans grootste auto-uitvoerder, een omzetting van 120 miljoen dollar of 4,4 miljoen B.fr. kosten. Sinds februari zakte de dollar van 126,5 yen tot 100,8 yen. Indien de historische kaap van 100 yen voor 1 dollar bereikt wordt zal Mitsubishi zijn hele uitvoerstrategie heroriënteren naar de Aziatische markten.*

*Op die manier zou de Japanse export dus inkrimpen. En wat blijkt nu? De yen wint momenteel onstuitbaar veld omdat precies Amerikaanse pensioenen beleggingsfondsen massaal in Japanse aandelen en obligaties stappen en internationale speculanten massaal yens aankopen. "De één zijn brood is de ander zijn dood" blijkt dus wonderwel de imperialistische tegenstellingen te karakteriseren.*

*Wat de marktopening betreft hopen zowel de Japanners als de Amerikaanse en Europese producenten op een aanzwengeling van de binnenlandse consumptiemarkt. De Japanse gezinnen blijken immers veel meer te sparen dan de Amerikaanse. Dergelijke optie staat dan ook te lezen in de eindverklaring van de top... als maatregel tegen de werkloosheid. Blijkbaar is er dus ook een tegenstelling tussen producent en consument.*

overeenkomsten in plaats van globale afspraken. In zeer algemene, cijferloze formuleringen kwamen Clinton en Miyazawa overeen dat Japan zijn handelsoverschot met de VS gevoelig zou verminderen en "maatregelen gaat nemen om zijn markt toegankelijker en doorzichtiger te maken". Als tegenprestatie zouden de VS trachten hun begrotingstekort terug te dringen. Inmiddels is Clintons afgeslankte programma met de hakken door de senaat gelooft.

Voor wat de coördinatie van het economisch beleid van de 7 betreft, heeft de top niets opgeleverd. Dat Japan niet kon overhaald worden via zijn reserves een stimulans aan de wereld economie te geven is niet verwonderlijk. Enerzijds was premier Miyazawa natuurlijk ontslagnemend. Er zijn echter nog ontslagnemende regeringen die zich op internationale konferenties voor de volgende jaren vastgepind hebben. Men denke maar aan Martens in Maastricht! De werkelijke reden ligt natuurlijk in de tegenstellingen tussen de 3 imperialistische blokken.

Op het vlak van de structurele werkloosheid verwijst het eindkommunikee naar die wonderlijke, zo noodzakelijke groei, alsof er nog met de huidige automatisering nog een automatische band tussen groei en werkgelegenheid zou zijn. Verder wordt verwezen naar het document van hun Ministers van Financien, waarin vooral aangestuurd wordt op een "grotere efficiëntie en flexibiliteit van de arbeidsmarkt", woorden die ons bekend in de oren klinken als... redenen voor ontslagen. Dat zou dan grondiger uitgepraat worden tijdens een tussentop over werkgelegenheid op Clintons buitenverblijf in Camp David deze herfst.

## Wereldhandel of wereldverdeling?

Het tweede agendapunt was het aanslepend, internationaal handelsoverleg in het kader van de Algemene Overeenkomst inzake Tarieven en Handel, de beroemde GATT. Op dit vlak werd een groeiend protektionisme gevreesd, zowel vanwege Clinton als de 2 andere blokken. Clintons bilaterale politiek ligt eigenlijk in die lijn, en zijn maatregelen tegenover het Europese staal kunnen ook daarop wijzen. In feite heeft hij de lijn overgenomen van Reagan, die reeds met Japan een akkoord over halfgeleiders afsloot, en Bush, die met de leiders van de 3 autoconcerns uit Detroit een mislukte optreden in Tokio ten beste gaf.

Tenslotte stelt het eindkommunikee nog maar eens de hoop op een snelle af-

ronding van de Uruguay-ronde van de GATT, die ze tot "de hoogste prioriteit" maken. De G-7 spreekt zich op dit punt uit tegen elke protektionistische maatregel en voor volledige vrije handel.

Dit was reeds duidelijk in het akkoord dat de VS, Canada, de EG en Japan net voor de start van de top overeenkwamen over de markttoegang voor goederen en diensten. Daarin spraken ze zich uit voor een vermindering van de invoertarieven op industriële producten.

## Berekende privatiseringshulp voor Jeltsin

*Het privatiseringsfonds van 3 miljard dollar dat de G-7-top Jeltsin toestopte is volgens de Financial Times (10.7) "een spel met getallen, door het westen gespeeld om hun hulp aan de Russische hervormingen te lonen zonder te diep in eigen zak te putten". Het grootste deel van de beloofde som is immers afgeleid van reeds vroeger aangekondigde hulp- en leenprogramma's.*

*Daartoe behoren 1 miljard dollar exportkredieten van de Individuele landen, 2 leningen van 500 miljoen van de Wereldbank en 425 miljoen dollar in leningen van de beruchte EBWO-bank voor Oost-Europa, die ter elfder ure nog over de brug kwam om de som van 3 miljard dollar te kunnen bereiken.*

*Van de resterende 500 miljoen dollar aan technische hulp werd tenslotte verklaard dat "slechts" 125 miljoen van de VS als "nieuw" geld mocht bestemd worden.*

*En leningen dienen met intrest terugbetaald te worden, net als ontwikkelings-"hulp" meestal dubbel en dik in investeringen, handelsakkoorden en uitvoercontracten terug keert.*

Vastbesloten met dit voorstel naar de GATT in Genève te stappen, is het duidelijk dat dit niet enkel de wereldwijde concurrentie onder de 3 blokken zal doen toenemen, maar dat ook de armere ontwikkelingslanden in een totaal geliberaliseerde wereldmarkt uit de boot zullen vallen en hun eigen producten niet meer zullen kunnen uitvoeren. Het is trouwens opvallend dat eenzelfde vrije markt niet geëist wordt voor primaire, energie- en voedselproducten. Het woord "vrijheid" is nog maar eens gesneden op de maat van de kapitaalcrachtigsten.

Het recent afspringen van de onderhandelingen over een Internationaal Koffie-

Akkoord laat niet de minste twijfel over de ware bedoelingen van de kapitaalcrachtigsten. Het akkoord dat de belangrijkste koffieproducerende landen daarop bereikten, om vanaf 1 oktober 1993 hun koffie-export met 20 % te verminderen en zo rechtvaardiger prijzen af te dwingen, maakt de tegenstelling tussen het imperialisme en de ontwikkelingslanden duidelijk. Het Koffie-Akkoord voorzag voor 1989 meer dan het dubbele van de huidige prijs voor de koffieproducerende landen!

## Rusland, de nieuwe kolonie

Als laatste punt stond de hulp aan Rusland op het programma. Ook op dit vlak is het sprekend dat de 3 machtigste blokken met 2 maten en gewichten wagen. Alhoewel Jeltsin er prat op ging dat hij als "gelijke" behandeld werd en reeds een uitnodiging op zak kreeg als G-8 aanwezig te zijn op de volgende top in juli '94 te Napels, moest hij toch erkennen dat de VS nog steeds handelsbeperkingen, zowel voor in- als uitvoer, tegenover Rusland voor de komende 2 jaar voorschrijft.

Wellicht hoopt Amerika dat tegen die tijd de privatisering van alle bedrijven en diensten in de ex-Sovjetunie tot een "goed", kapitalistisch einde zal gebracht zijn. Daartoe werd op de top een privatiseringsfonds van 3 miljard dollar of 100 miljard B.fr. goedgekeurd. De 7 en de EG dragen rechtstreeks 17,5 miljard B.fr. bij, de rest moet van de internationale financiële instellingen komen of wordt toegekend onder de vorm van exportkredieten. (zie kader "Berekende privatiseringshulp voor Jeltsin").

M.a.w., net als bij de ontwikkelings-"hulp", moeten ze er uiteindelijk zelf aan verdienen. Vooral daarom worden de handelsbeperkingen nog aangehouden, als chantagemiddel om Jeltsin toch maar aan te zetten vlugger alle ex-staatsbedrijven werkelijk te privatiseren en niet zomaar staatsobligaties op de beurzen te brengen. In Rusland kent men vandaag immers een wildgroei van beurzen. Elke provincie, elke autonome regio en elke grote stad heeft er haar eigen beurs. Moskou alleen telt minstens 10 beurzen voor aandelen en andere waardepapieren (soms dubieuze privatiserings- en compensatiekoepons), die geen van alle een centrale rol spelen. De in Londen gevestigde Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBWO of Berd) belooft wel de Oosteuropese beurzen vanaf 1994, maar het ontslag van haar voorzitter Jacques, met een mogelijke belastingvrije premie van 8 miljoen B.fr., maakte duidelijk dat de bank wel meer

belofte niet uitvoert, behalve haar zorg voor het eigen imago en interne "onkosten".

## Internationale arrogantie en machtspolitiek

Alhoewel de slotparagraaf van de verklaring meent dat de volgende toppen minder ceremonieel en formeel, maar meer informeel inhoudelijk moeten zijn, blijven de akkoorden en de besluiten een duidelijk bewijs van een internationale machtspolitiek van de kapitaalcrachtigste landen. Men kan er niet omheen dat de samenkomst, of ze nu formeel of informeel is, een aantal, geschreven of ongeschreven, overeenkomsten uitdraagt, die de internationale gemeenschap en haar democratischer samengestelde organen (VN, GATT, Wereldbank, enz.) een politiek willen opleggen die niet onder alle leden uitgepraat en/of besloten is. De topsamenkomst van de kapitaalcrachtigsten blijken op die manier een niet te onderschatten drukkingsgroep uit te maken, die de internationale gemeenschap economisch en politiek chanteert.

Dit bleek nog maar eens toen de leiders vanuit Tokio een scherpe veroordeling en waarschuwing richtten aan het adres van de Serviërs en Kroaten. Zij verwijzen daarin wel naar de resoluties van de Veiligheidsraad, maar stellen "sterkere maatregelen" in het verschiet. Op die manier stellen ze zich ongevraagd in de plaats van de VN, die ze, op de inmiddels bekende Amerikaanse manier, vermelden om hun eigen bereide optreden als "gedekt" te verkopen.

Nog duidelijker was het optreden van Clinton in Zuid-Korea, waar hij, gedekt door 36.000 GI's en talrijke kernkoppen in de omliggende wateren, Noord-Korea niet enkel waarschuwde geen atoomwapen te ontwikkelen, maar ook verklaarde dat "Korea ooit weer één land" zou worden.

Niet enkel de bevestiging van de blijvende Amerikaanse aanwezigheid in Zuid-Oost-Azië, maar ook de onderliggende imperialistische tegenstellingen tussen de 3 blokken onderling enerzijds, en samen tegen de ontwikkelingslanden anderzijds, nopen de vredesbeweging ertoe waakzaam te blijven en op korte termijn een algemene stop op de kernwapenproeven en een uitbreiding van de non-proliferatie, als stap naar een afgesproken kernontwapening, te eisen.

L. Bollaert  
18.8.93

## De grote 7: Wie, wat en waarom?

Van 7 tot 10 juli kwamen de leiders van de 7 grootste industrielanden bijeen. In Tokio schoven naast de VS en Japan ook Canada en naast de EG, ook Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië en Italië aan de vergadertafels bij. Rusland werd maar op het einde uitgenodigd.

De G-7 top is een onderonsje, maar niet meer in de echte zin van het woord. Het is een niet-geïstitutionaliseerde samenkomst, die als dusdanig geen enkel officieel en internationaal erkend statuut heeft. Behalve het feit dat de aanwezige regeringsleiders, op verschillende "demokratische" manieren verkozen zijn (zie onze reeks over de verkiezingssystemen), zijn de standpunten die op de top ingenomen worden dus géén onderwerp van een democratisch debat.

Het feit dat de samenkomst internationaal niet officieel erkend is, heeft ook tot gevolg dat afspraken geen bindende kracht hebben. De samenkomst heeft dus enkel de bedoeling de economisch krachtigste landen rond de tafel brengen om hun economische en buitenlandse politiek op elkaar af te stemmen. Wie beweert dat de politieke vertegenwoordigers van het internationaal kapitalisme, imperialisme genaamd, samenwerken kan de G-7 top als duidelijkst bewijsstuk aanvoeren.

Het was de Franse president Valéry Giscard d'Estaing die in 1975 de staats-hoofden en regeringsleiders van de VS, Groot-Brittannië, Duitsland, Italië en Japan uitnodigde voor een informele babbel bij de haard in het kasteel van Rambouillet. Na de opzegging van de Bretton-Woods-akkoorden in 1971, die vroeger de basis van internationale betalingen uitmaakten, en de oliecrisis van 1973, wist men inderdaad waarover te praten. Toen al ging het dus over de grote economische wereld "problemen" van het kapitalistische Noordwesten. Het was niet de bedoeling dit jaarlijks te herhalen, maar in 1976 nodigde de Amerikaanse president Gerald Ford de wereldleiders opnieuw uit, met als nieuwkomer nu Canada. Het jaar nadien mocht ook de EG aanzitten.

Inmiddels zijn de toppen uitgegroeid tot ware mediagebeurtenissen, waarin de ceremoniële diners meer tijd in beslag nemen dan de inhoudelijke gesprekken. De eigenlijke topontmoetingen worden herleid tot een gepalaver over de juiste bewoordingen van de slotverklaringen, die steeds langer voorbereid worden door steeds meer toponderhandelaars, "sherpa's" genoemd. De Tokio-top zou daarmee een breuk willen zijn.

### Een imperialistische top

De samenkomsten kregen een nieuwe

impuls onder president Reagan, die het in zijn nieuwe koude-oorlogsstrijd nodig vond binnen het imperialisme afspraken te maken over hoe het toenmalige "socialistische" blok (omwille van Afghanistan, of enige andere opgevoerde reden) economisch geïsoleerd moest worden, en hoe tegenover "Derde Wereld"-landen die een onafhankelijke koers durfden te varen (zoals het toenmalige Nicaragua of het moslimnationalisme in Iran), de zogenaamde "regionale conflicten", een eensgezinde politiek kon afgesproken worden. Zo is het typerend dat socialistische landen als de toenmalige Sovjetunie of DDR, die toen nog als hoog en sterk geïndustrialiseerd stonden aangeschreven, nooit tot de "top" uitgenodigd of zelfs benaderd zijn. Inmiddels is op de wereld heel wat veranderd, maar blijft de aard van de samenkomst dezelfde. De wereld-economie wordt momenteel beheerst door 3 economische blokken, Noord-Amerika, West-Europa en het Verre Oosten, die onderling in een versterkte economische - en machtskonkurrentie gewikkeld zijn.

Zo deelde het "Komitee voor Ontwikkelingshulp", die de westerse landen binnen de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (Oeso) groepeerde, tijdens de top mee dat de netto-overdracht van financiële middelen (officiële ontwikkelingshulp en investeringen van de publieke en particuliere sektor) vorig jaar het recordcijfer van 176 miljard dollar of 6.160 miljard B.fr. bedroeg. Wanneer we de toename van de globale officiële ontwikkelingshulp 1,1 % vergelijken met die totale stijging van 23 %, zelfs bij konstante wisselkoersen, dan is het niet moeilijk te besluiten dat de greep van het imperialistische Noorden op het arme Zuiden groter geworden is.

In het kapitalisme moet men immers steeds vooruitgaan, d.w.z. winst, dus productie en afzet vergroten, wil men overleven. Met het verdwijnen van de gemeenschappelijke, "socialistische" vijand op wereldschaal, wordt aan de G-7-tafels een hard pokerspel gespeeld om politiek-economische afspraken te maken in ieders eigen voordeel. Dat wil zeggen in het voordeel van het zo nodige financieelkapitaal, dat niet alleen de economie in handen heeft, maar ook de nationale begrotingen hypotikeert.

L. Bollaert, 18.8.93

## Echte en onechte vredes machten

### Trachten het vredesprobleem zelf te bekijken

De koude oorlog is niet alleen een middel geweest om de bewapeningsescalatie gedurende veertig jaar te onderhouden; de sedert wereldoorlog II ontluikende en m.i. niet te stuiten vredeswil moest worden onderdrukt want "le parti de la guerre" wilde geen avonturen. In feite is de evolutie naar meer politieke maturiteit en naar een gestructureerde vredeswil nooit normaal tot ontwikkeling kunnen komen sedert de Franse revolutie al werd dit toen algemeen verwacht. De wonden geslagen door de 1e wereldoorlog gaven aanleiding tot het revanchisme dat uitmondde in wereldoorlog II en de slepende koude oorlog. De gistende nationalismen die stoelden op godsdienstverschillen en ras waren bevroren doch niet uitgeschakeld. Nu kennen zij hun "natuurlijk" verloop. O.a. in de randgebieden van Europa heeft men bevolkingsdelen blijven onderdrukken omdat zij in de eerste helft van de eeuw aan de verkeerde kant hadden gestaan (wat trouwens ook nooit een vrije keuze is geweest).

Staatslieden zijn ook kinderen van hun tijd. Meestal kunnen zij de verbeeldingskracht niet opbrengen om de oorzaken van de onveiligheid te doorzien. Alleszins zijn zij niet bij machte om enerzijds het nationalisme in eigen land in te tomen en anderzijds de bellicistische lobby, die steeds meer wapens wil, tegen te spreken laat staan onschadelijk te maken. De internationale politiek zal zich slechts moeizaam ontworstelen aan de wil van de sterkere tenzij ook de allersterkste zich de tanden stukbijt.

Indien men zich nuchter zou willen afvragen welke strijdkrachten West-Europa werkelijk nodig heeft voor de eigen veiligheid en wie er moet instaan voor het bewaren van de vrede en met welke middelen zouden de NAVO, de Europese strijdmacht en dg geen hoogvliegers worden.

Dergelijke elementaire eerlijkheid haalt het voorlopig nog niet. Onze politici zijn nog steeds de gevangenen van wat men zedig noemt "de internationale verplichtingen" die in feite een gebrek aan autonomie verhullen en ook de gevangenen van wat men de traditionele opvoeding noemt. Het civisme wordt nog steeds ingevuld door patriotismen en tradities

*"Men denkt te sterven voor het vaderland, in feite sterft men voor de belangen van de industriëlen".*  
Anatole France

en achterhaalde opvattingen over de staatsraison al laten deze waarden het meer en meer afweten. Alleen het daarbij horende geweld is bij gebrek aan houvast nog niet afgezworen. Uitspraken over een nieuwe wereldorde zijn soms goed bedoeld. Voorlopig reiken zij niet verder dan wat lipdienst tenminste bij de machthebbers want wat de Zaïrezen "la société civile" noemen heeft zich sedert

lang afgekeerd van de machthebbers, ook in de andere werelddelen. De politieke wereld bevindt zich in een toestand vergelijkbaar aan die van de vooravond van de Franse revolutie. Het systeem functioneert niet meer en heeft het vertrouwen verloren doch er is niets anders. Op een ogenblik dat de vredesbeweging geen massa's meer aantrekt zijn haar waarden ongeveer gemeengoed geworden bij de bevolking. De mensen geloven ondanks alles dat de politici dat ook wel moeten inzien. Ten dele is het juist aan te nemen dat de vredeswil sterk is doch het blijft naïef te geloven dat het zonder geëigende structuren zal lukken om de oorlogsmentaliteit en de valse waarden af te breken en bovendien de politiek zo om te buigen dat de opvattingen van Clausewitz naar het museum verhuizen. Het zou een grote vergissing zijn de taaiheid van "le parti de la guerre" te onderschatten. Wanorde en gebrek aan vrede kunnen alleszins plaatselijke brandhaarden doen ontstaan en onderhouden.

"Vanzelfsprekend mag men hierbij niet vergeten dat de belangen van economische zwaargewichten zowat overal en vooral bij de grootste mogendheden die nog in belangrijke mate rekenen op hun wapens en bewapeningsindustrie nog steeds zwaar drukken op de politieke besluitvorming".

### Het AGALEV-standpunt

Ik ontmoet vele opvattingen die beantwoorden aan de aanzetten die ik in deze



rubriek tracht te geven, in dat Agalev standpunt.

Voorlopig behoort het verwezenlijken van dergelijke inzichten over vrede, milieu, overbewapening, nationalisme, het verwerpen van een interventiemacht, de tussenstappen naar een permanente vredesmacht tot het vlak van wat men het verspreiden van theoretische politieke inzichten kan noemen en men kan er de kiezer slechts in beperkte mate mee aanspreken omdat er telkens aktuere problemen voorrang hebben.

Het probleem van de vredesmacht versus interventiemacht heeft natuurlijk een actuele dimensie en het is jammer dat de Belgen zich direct hebben ingeschreven in het Frans-Duits project doch indien de politieke wil aanwezig is kan nog veel worden omgebogen.

De krachtlijnen van het Agalev-document vindt U in dit nummer van VREDE. Het lijkt mij een goed gestructureerd concept en het is te hopen dat ook andere partijen een studie publiceren over de fundamentele aspecten van het vredesprobleem en de veiligheidsperceptie kunnen losmaken van het militaire denken. Indien een breed maatschappelijk debat op gang komt zoals Agalev wenst is het mogelijk dat de CVSE meer middelen krijgt en zich meer ten dienste kan stellen van de VN dan dit tot nog toe het geval was voor de NAVO en de WEU. Toch mag men niet dromen en geloven dat de directe Europese belangen en dan meer bepaald die van West-Europa zomaar zullen kunnen ondergeschikt worden aan de vredesaspecten in de meest algemene betekenis van sociale vrede, deo-

## Krachtlijnen van het Agalev-standpunt over het Eurocorps

1. **Het parlement moet beslissen** over deelname die alleen door een verdrag mag worden geregeld. Een breed maatschappelijk debat moet eraan voorafgaan.
2. **Vredes- en veiligheidsrisico's.** De Groenen constateren dat Europa en de wereld onveiliger zijn geworden en het is maar de vraag of het Eurocorps een passend antwoord is op de huidige uitdagingen:
  - de verloedering van het leefmilieu, bron van vele spanningen. Door onoordeelkundig gebruik worden grote regio's onvruchtbaar. Energie en grondstoffen worden schaarser en verergeren de kloof tussen rijk en arm.
  - de overbepapening gaat verder en conflicten lopen vlugger uit de hand.
  - nationalisme desintegreert tal van staten. Vandaar het ontstaan van nieuwe invloedssferen, etnische bewegingen, grensconflicten, spanningen tussen godsdiensten en rassen. Die nationalisme worden opgeklept door sommige leiders.
3. **Geen verdere afschrikingsstrategieën en reconversie** van de wapenindustrieën is een must. Militaire middelen zijn geenszins geschikt om de beschreven risico's te beantwoorden. Vrede en veiligheid kunnen alleen het resultaat zijn van een globaal beleid. Men moet zich bezig houden met het oplossen van schuldproblemen voor landen in Oost-Europa en het Zuiden. Duurzame landbouw mag de grond niet uitputten, industrieën moeten spaarzaam omspringen met grondstoffen en energie, de GATT-afspraken over de wereldhandel moeten sociale en ecologische clausules opnemen. Het belang van de nationale staatsgrenzen moet verminderen. Er moeten internationale garanties komen voor minderheden. Een Europees Charter voor regionale en minderheidstalen is wenselijk.
4. **Geen interventiemacht.** Voor Agalev is het verkeerd dat alleen West-Europa een veiligheidsstructuur ontwikkelt want dat kan leiden tot eenzijdige acties.
5. **Voor een sterke CVSE** en ontwikkeling van niet militaire mechanismen voor conflictoplossing. Voor Agalev zou de CVSE de regionale afdeling moeten worden van de VN. Een sterke CVSE heeft ook behoefte aan een vredesmacht o.a. om minder hulpeloos te staan tegenover de toestand in ex-Joegoslavië.
6. **Belgische bijdrage** voor een vredesmacht, niet voor het Eurocorps om de demilitarisering niet te bemoeilijken.
7. **Tussenstappen naar een permanente VN- en CVSE-vredesmacht.** Agalev wenst dat de VN en daarna de CVSE uitgebouwd worden met materiële middelen zoals eigen observatie-elementen en vooral met een uitgebreid team van deskundige diplomaten opgeleid om te onderhandelen. De secretaris-generaal zou bovendien een beroep moeten kunnen doen op een "peace room" als tegenhanger van de militaire planningscellen bij de nationale regeringen.  
De vredesmacht van de VN zou moeten geleid worden door commandanten aangesteld door de secretaris-generaal. Een aangepaste training van de troepen is noodzakelijk.
8. **Mobiliserend idee.** Verschillende "tussenstappen" komen ook voor in de **Agenda for Peace** van Boutros Ghali. Er is bovendien steun van de **Parliamentarians for Global Action** uit 65 landen waaronder Belgische parlementsleden van de meerderheid.
9. **Tenslotte.** Tegen 1995 zou ons land een contingent van 10.000 manschappen ter beschikking kunnen stellen van de VN en niet van het Eurocorps dat behoort tot het verouderde militaire denken.

V.S.

logische vrede, godsdienstvrede en politieke vrede. Eigenlijk is een paneuropees organisme nog te beperkt. De vrije markt wil men absolute voorrang geven en het is niet denkbeeldig dat de sterkere democratieën die over gemengde economieën beschikken met sociale correcties onder druk zullen staan van het liberalisme dat zich nu reeds in het voormalige oostblok kan uitleven in de meest ergelijke vormen van uitbuiting, zeg maar wilde kapitalisme tot in het absurde. Indien de VS de NAVO laten vallen en inruilen voor de CVSE-kaart kan de druk van de duale maatschappij zo sterk worden dat de democratisering van de VN zelf in gevaar komt en dan kan men het vergeten. Uiteindelijk is de democratisering van de Verenigde Naties nochtans de enige uitweg die op termijn waarborgen biedt voor de vrede. Regionale organismen kunnen natuurlijk diensten bewijzen op voorwaarde dat zij zoals Agalev wenst onderafdelingen worden van één vredespolitiek op mondiaal vlak geaccepteerd. Ik geloof echter niet dat de mogelijkheden die over wapens beschikken zullen verzaken aan het gebruik en het misbruik ervan. In een eerste fase zou het reeds een succes zijn indien de nationale industrieën niet meer voor de export zouden produceren. Een gunstige evolutie in de internationale betrekkingen is natuurlijk mogelijk doch zij zal moeten afgedwongen worden door het politiek probleem aan te kaarten in de nationale parlementen. Dit is een werk van lange adem want het veronderstelt een mentaliteitswijziging opgedrongen van onder naar boven.

### Voorlopig besluit

De VN zouden het enige organisme mogen zijn dat beslissingen kan nemen in verband met de wereldvrede en die beslissingen zouden moeten worden afgedwongen. Ondanks alle zwakke schakels en touwtrekken door de verschillende groepen is de zetel van de VN de enige plaats waar een zeker evenwicht tot stand kan komen omdat niemand over genoeg macht beschikt om voortdurend zijn wil op te dringen. Er moet dus gepraat en onderhandeld worden wat in de CVSE allicht niet of nog niet zou gebeuren. In afwachting zouden de samenstellende delen van de bevolking in alle landen er moeten toe gebracht worden aandacht op te brengen voor de vrede in al haar aspecten zodat hun bezorgdheid om te beginnen in de nationale parlementen tot uiting kan komen. Het is een lange en moeilijke weg doch er is geen andere. De wet van de sterkste kan de ondergang van de planeet niet beletten.

30 juli '93  
Victor Stuyck

## Verkiezingen op maat gesneden

Als men sommigen moet geloven zijn verkiezingen de enige uiting van democratie.

We willen wel maar... dan stelt zich de vraag volgens welke normen?

Want verkiezingsstelsels worden in ieder land, "pour les besoins de la cause" meestal door de aan de macht zijnde politiciers op maat gesneden.

Volgens normen die zij voor zich zelf het voordeligste achten.

Zo zijn er nog vandaag in Japan en Italië traktaties aan de gang om het tot op heden bestaande kiesstelsel te wijzigen. In Italië zijn het zelf voor een groot deel parlementairen, die als corrupt door de bevolking aangeklaagd worden, die zich over een gewijzigd kiessysteem moeten uitspreken.

Het argument dat hierbij meestal wordt aangestipt is dat een nieuw kiessysteem onontbeerlijk is om de regeringsstabiliteit te verzekeren.

Onzin natuurlijk. Een drogreden, wanneer men weet dat in een land als Nederland, met een evenredige vertegenwoordiging en dat wellicht over het meest democratische kiessysteem beschikt, er wel een regeringsstabiliteit bestaat.

Zo gaat het ook met het Europees Parlement waar voor volgend jaar verkiezingen plaats hebben. In ieder land verlopen deze volgens een verschillend kiessysteem wat dus een verwarrende vertegenwoordiging van de Europese kiezers voor gevolg heeft.

Reeds jaren wordt aldaar gepraat over een gelijkaardig kiessysteem voor alle lidstaten. Het blijft echter bij praten.

Onze medewerker Wouter De Raes heeft in een serie bijdragen in VREDE getracht de lezers een beter inzicht te geven op de verschillende kiessystemen in een aantal Europese landen. We veronderstellen dat deze nuttig zijn om de lezers toe te laten op een kritische wijze de verkiezingen te analyseren.

André De Smet

### Burundi - Parlement - 28/6/93

De wetgevende verkiezingen brachten de overwinning van de partij van de op 1 juni verkozen President Melchior Ndadaye die tot de Hutsi meerderheid behoort.

Het Front voor de democratie in Burundi (Frodebu) behaalde 65 van de 81 zetels in het Parlement. De 16 andere zetels gingen naar de gewezen eenheidspartij "Eenheid voor de vooruitgang" (UPRONA) van de gewezen president Major Pierre Buyonya. De vier andere partijen slaagden er niet in de vastgelegde drempel van 5 % te overschrijden om zetels te bekomen.

### Japan - Parlement - 18/7/93

De Japanse Liberale Partij is sinds 35 jaar aan de macht. Haar politiek vertoonde veel gelijkenissen met de Italiaanse Kristen-Demokratische Partij: cliëntelisme en corruptie. Na de stemming van een motie van wantrouwen beschikte ze nog met 275 zetels van de 511 over de absolute meerderheid. Een aantal Parlementsleden van deze meerderheid stemde echter op 18 juni met de oppositie wat de val van de regering van Premier Miyazawa voor gevolg had. Slechts 222 volksvertegenwoordigers bleven de regering trouw. Door de anderen werden drie nieuwe partijen opgericht.

Aan de verkiezingen van 18 juli namen 67,2 % van de kiezers deel wat voor Japan meteen een diepterekord betekent.

#### Uitslagen

Liberale Partij: 223 (na de motie van wantrouwen nog 222);

Socialistische Partij: 70 (voorheen 134);

Komeito: 51 (voorheen 45);

Partij van de heropstanding: 55 (afgescheurde Partij - voorheen 36);

Kommunistische Partij van Japan: 15 (voorheen 16);

Sociaal Democratische Partij van Japan: 15 (voorheen 13);

Partij Pinnier: 13 (afgescheurde Partij - voorheen 10);

Sociaal Demokr. Unie: 4 (voorheen 4);

Nieuwe Partij van Japan: 35 (nieuwe partij);

Onafhankelijken: 30 (afgescheurde Partij - voorheen 15).

Het tussen haakjes vermelde aantal zetels bij de nieuwe partijen zijn de zetels waarover de fracties beschikten bij de Liberale Partij.

De Liberale Partij ziet zijn aantal kiezers dalen van 33% tot 26 % van het kiezerskorps. Een andere partij die zware klappen kreeg is de Socialistische die bijna de helft van zijn zetels verloor en zijn aandeel in het kiezerskorps van 19 % tot 10 % zag dalen.

De van de Liberale Partij afgescheurde partijen staan uiteraard een rechtse politiek voor, wensen een andere aanpak van de regeringspolitiek en keren zich af van de autoritaire leiding van de Liberale Partij.

Na 38 jaar regering verhuist de L.D.P. naar de oppositiebanken.

Zeven van de anti-L.D.P.-partijen - met uitzondering van de Kommunisten - hebben een nieuwe regeringskoalitie gevormd. De rechtse politicus Morihiro Hosokawa (voorheen 12 jaar senator van de L.D.P. en zelf betrokken bij financiële schandalen), en voorzitter van de Nieuwe Partij van Japan wordt de nieuwe premier. Hij zal op de steun kunnen rekenen van 260 van de 511 volksvertegenwoordigers.

Mevrouw Takako Doi, voorzitter van de Socialistische Partij, werd verkozen als voorzitter van het Parlement. In deze partij heerst intussen grote onrust. Enerzijds door de opgelopen zware verkiezingsnederlaag en anderzijds door de deelname aan deze rechtse regering.

### Groot-Brittannië - Parlement - 29/7/93

In de algemene verkiezingen van april vorig jaar won in Christchurch de conservatieve kandidaat, die recentelijk overleed, met een voorsprong van 23.015 stemmen.

In de tussentijdse verkiezingen, in dit distrikt die de Conservatieven als veilig beschouwden, was het nu de Liberaal Democratische Kandidaat, Diane Maddock, die met een voorsprong van 16.427 stemmen de zetel won.

In totaal behaalde ze 33.427 stemmen terwijl de Tory kandi-

daat slechts 16.737 stemmen kreeg. De Labour viel terug van 6.000 op 1.453 stemmen.

Een aangekondigde verhoging met 17,5 % van de BTW op huisbrandstof, het uitblijven van het zo vaak beloofde economisch herstel, de toenemende werkloosheid en de stijgende levensduurte heeft na het rampzalig Maastricht-debat in het Parlement Premier Major de das omgedaan.

Volgens een sindsdien gehouden opiniepeiling zou bij nationale verkiezingen de Labour 41 % van de stemmen halen, de Liberaal-Demokraten 28 % en de Konservatieven 27 %.

## Nieuwe kieswet in Italië

Begin augustus werd in het Italiaans parlement, tijdens een tweede stemronde, de nieuwe kieswet bekrachtigd met 287 stemmen voor, 78 tegen en 153 onthoudingen.

Voorstemmers waren de Kristen-Demokraten (DCI), de Lega Nord, de Italiaanse Socialistische Partij (PSI), de Sociaal-Demokratische Partij, de Demokratische Alliantie van Mario Segni en de Partij van Zuid Tyrol.

Tegenstemmers de Liberale Partij, de Refondatione Cummunista, de Anti-Maffia Partij "Rete" en de fascistische MSI. Onthielden zich: de Republikeinen, de Groenen, de Radikalen van Marco Pannella en de Demokratische Partij van Links (PDS - ex-KP).

Deze laatste omdat ze voorstanders waren van verkiezingen in twee stemronden.

Opvallend hierbij is dat de meerderheid werd behaald dank zij de stemmen van ± 70 volksvertegenwoordigers tegen wie een rechtzaak voor corruptie loopt...

Het sinds 1945 betaande evenredig kiesstelsel zal nu plaats maken voor een soort meerderheidssysteem, in een ronde, naar Brits model. Een kandidaat mag naast zijn/haar naam maximum vijf symbolen van andere partijen plaatsen die hem/haar hun steun verlenen. Met deze wil men een koppeling bekomen van verschillende partijen rond één kandidaat. De kandidaat met de meeste stemmen in een distrikt behaalt dus de zetel.

Het project voorziet de uitsplitsing van het land in 27 regio's en 473 kiesdistrikten.

Om enigszins de democratische schijn te redden zal nochtans een vierde van de zetels volgens het evenredig kiesstelsel worden verdeeld onder de partijen die, op nationaal vlak, de kiesdrempel van 4 % overschreden hebben.

Voor de Senaat beschikt de kiezer slechts over één stembiljet. Naast de 231 rechtstreeks verkozenen zijn er 81 zetels evenredig te verdelen onder de best geplaatsten die niet rechtstreeks verkozen zijn.

Voor de Kamer krijgen de kiezers twee stembiljetten. De eerste kandidaten worden dus rechtstreeks volgens het meerderheidssysteem per distrikt verkozen.

Een vierde van de kamerzetels, 157, wordt evenredig verdeeld op basis van regionale lijsten.

Kortom een gekompliceerde konstruktie die alles behalve democratisch kan genoemd worden. Uiteindelijk is het met dit alles de bedoeling om de gediskrediteerde partijen langs die weg, ten koste van de kleine partijen, zekere posities te laten handhaven.

Het ziet er naar uit dat, dank zij dit kiessysteem de Lega Nord in het Noorden met het grootst aantal zetels zal wegglopen. De Links-Demokratische PDS (ex-K.P.) zou hierbij voordeel halen in het Centrum van Italië terwijl de Kristen-Demokraten hopen in het Zuiden hun macht te kunnen handhaven.

Maar nu de politieke warboel in Italië in een stroomversnelling zit zou men wellicht eens voor verrassingen kunnen staan.

(ads)

## De val van Jacques Attali

Het was op voorstel van President Mitterrand dat, in 1991, de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (BERD) werd opgericht. De socialistische President schoof zijn partijgenoot en jarenlang raadgever in het Elysee, Jacques Attali, als voorzitter naar voor.

Als tegenprestatie voor Groot-Brittannië werd de zetel van de nieuwe bank in Londen gevestigd. De BERD, waarbij zich een veertigtal landen aansloot, gaf zich als opdracht leningen toe te staan aan landen van Oost-Europa en hen door technische hulp op de goede sporen van "de vrije markt" te plaatsen.

Twee jaar later blijkt dat, over de wijze waarop de zaak werd aangepakt, er heel wat duistere kanten aan het licht komen.

Jacques Attali begon met de werving van zeshonderd personeelsleden en bedong voor zich zelf een "loonje" van rond de 12 miljoen per jaar. In zoverre dat de voorzitters van het IMF en de Wereldbank, die minder verdienen, dezelfde eisen gingen stellen en verkregen.

Hierop kwamen geen reacties. Maar de Britse krant "The Financial Times", die Attali geen warm hart toedroeg, kwam kort geleden met andere zaken voor de pinnen.

Zo werd de constructie van de Bank toevertrouwd aan een architect, persoonlijke vriend van Attali. De vooropgestelde raming van de kosten werd ruim overschreden en zou uiteindelijk oplopen tot 3,4 miljard B.fr. De bekleding van de hall, in wit marmer van Carare, was hier niet vreemd aan. Maar het bleef niet daarbij. Attali die gewoon was op brede voet te leven liet voor een veertigtal verplaatsingen naar het buitenland een privévlucht aanrukken ondanks hij zijn bestemming met een gewoon lijnvlucht kon bereiken.

Zo is er ook sprake van dure rekeningen in restaurants die opgelopen zijn tot 850.000 fr.

Attali liet zich eveneens tweemaal een ticket eerste klas naar Tokyo betalen maar verklaarde later toen dit aan het licht kwam dat het hier om een vergissing ging. Bovendien verdween een vergoeding voor voordrachten in Japan, ± 1 miljoen frank, doodgevoorn in zijn zakken. In totaal blijkt nu dat er uiteindelijk bijna meer uitgegeven werd aan prestigezaken dan aan de hulp aan Oost-Europa. We spreken dan niet van de voorbeelden van management die alles behalve leerzaam zijn.

Met de rug tegen de muur heeft Attali zijn ontslag ingediend en dan maar zelf afgezien van de belasting-vrije afdankingsvergoeding die 7,8 miljoen zou bedragen hebben.

Ondertussen is het kwaad geschied en is de gemeenschap, o.m. de E.G. die over 51 % van het kapitaal beschikt, de dupe van de historie.

Het is nu stil geworden rond Attali. Noch de regeringen, noch de media schijnen Attali ter verantwoording te willen roepen. De man kan nu eenmaal rekenen op de bescherming van hooggeplaatste vrienden die hem toelaten op zijn twee oren te slapen.

Dit wordt intussen bevestigd door de beslissing van de rechtse regering Balladur van 25/8 die Attali, ondanks alles, terug heeft opgenomen in zijn vroegere functie van auditeur bij de Raad van State. (ads)

## Wat staat er ons in de nabije toekomst te wachten?

Op 9 november van het jaar 1989 vierde de kapitalistische wereld groot feest, miljoenen mensen deelde deze feestvreugde wanneer zij, gekluisterd aan hun televisieschermen konden zien hoe de Berlijnse muur gesloopt werd. Het ruim veertig kilometer lange bouwsel had een generatie lang het oostelijk gedeelte van het westelijk gedeelte van Duitsland afgesloten, aldus een dikke stenen barikade opwerpend tussen twee strijdige maatschappelijke levenswijzen. Het is duidelijk dat elke mens die twee stelsels beoordeelt, en dit onvermijdelijk doet, volgens zijn politieke overtuiging, niettegenstaande de onvermijdelijke vooringenomenheid of "parti-pris" moet men toch objectief beoordelen waar de fouten en gebreken liggen in het kamp dat men aankleeft.

De sloophamers hebben in een record-tempo die barricade, de Berlijnse muur, vermorzeld. Wij zagen duizenden mensen, ja met stralende ogen en uitbundige vreugde, West-Duitsland binnenstromen. Of die ogen nu nog stralen van uitbundige vreugde daar twijfel ik ten stelligste aan daar de doorsnee mens, die moet werken om zijn brood te verdienen, tijdens de afgelopen drie jaar aan de lijve onderzonden heeft "hoe zoet" het leven wel is in dat andere kamp met een totaal ander maatschappelijk stelsel. Thans staan de overblijfselen van de Berlijnse muur, van steen en cement, hier en daar op schoorsteenmantels, als lelijke souvenirs, stof te verzamelen.

De val van de muur veroorzaakte in het westen een opgetogen reactie. Nu het Marxisme naar hun mening, was uitgeteld riepen kortzichtige intellectuelen en politici in koor dat de toekomst van de democratie, hun opvatting over democratie althans, verzekerd was. Het resultaat ziet er helemaal anders uit! Gans Europa zindert van de onstabiele instorting. In Roemenië gaan de betogers elkaar te lijf, is er ellende en miserie. In Joegoslavië woedt al langer dan een jaar een bloedige burgeroorlog waar een onbegrijpelijke vernietigingswaan zin heerst die een rijkdom aan architectuur, een patrimonium van onschatbare kulturele waarden en hetgeen nog erger is duizenden mensenlevens offert waaronder onschuldige kinderen, vrouwen en bejaarden. Verder zien we dat overall antisemitische en oude etnische haatgevoelens oplaaien. De ineenstorting van het Sovjet-Regiem en bijgevolg de Sovjet-macht heeft een gevaarlijk vacuüm teweeggebracht. Na oorlogse grenzen worden ter discussie gesteld zodat gekken en stokebranders, waar een sterke reuk van fascisme aanhangt, maar al te graag dit vacuüm willen opvullen met brandbaar materiaal - wie zegt daar iets over wapenfabrikanten?

Het nochtans niet te onderschatten krachtige Westeuropese streven naar integratie, of volledige inpalming, is er door van slag geraakt.

Als een dreigende wolk boven dit geweldig spektakel op het Europese vasteland

hangt het uiteenvallen van de Sovjet-unie, wat gemakkelijk een hele reeks oorlogen zou kunnen ingang zetten, er zijn reeds zulke gevaarlijke vuurhaarden genoteerd dewelke nucleaire ontsparingen kunnen verwekken, gevaaren en ontsparingen die we meenden bezworen te hebben.

Terwijl zich dat allemaal afspeelt zijn de zogenaamde gevestigde "democratieën" in Noord-Amerika, West-Europa en Japan goed op weg naar een enorme economische crisis. Wij gaan, althans volgens mijn bescheiden mening, een beslissend decennium tegemoet waar vrede, vrijheid en de ware democratie op de weegschaal ligt langs de ene kant en oorlog-ellende-rampspoed en onderdrukking aan de andere zijde.

### Wij staan op de drempel van een nieuw tijdperk!

In elk systeem, of het nu democratisch georiënteerd is of niet, dient een zekere overeenkomst te bestaan tussen de wijze waarop het volk welvaart verwerft, zeg maar een menswaardig bestaan, en de wijze waarop dat volk zich regeert. Dat kan niet anders want indien de politieke en economische systemen volkomen uiteenlopen, zal uiteindelijk en onvermijdelijk het ene het andere vernietigen. De geschiedenis is reeds rijk aan minstens twee onweerlegbare voorbeelden en bewijzen o.a.: De opkomst en de verbreiding van de agrarische kultuur (landbouw) maakte een einde aan stamverbanden, jagersgroepen en andere sociale primitieve politieke stelsels die werden vervangen door stadsraden, dynastieke koninkrijken en feodale keizerrijken. Door de opkomst van de industriële revolutie (stoommachines en andere) werd een overgroot gedeelte van deze instituties van de kaart geveegd. Massaproductie, massaconsumptie en massamedia gaven vervolgens in veel landen aanleiding tot het ontstaan van een goed georganiseerde arbeidersbeweging met als resultaat een daarmee overeenkomend systeem n.l. een "vorm van massademocratie". Doch dit gebeurde niet zonder slag of stoot, die

beginvorm van democratie waarvoor de arbeidersbeweging zich inzette stuitte op verbitterde weerstand. De oude krachten der feodale agrarische kultuur - de landadel, de kerk en hun intellectuele accolites, hun kulturele geloofsverdedigers verzetten zich hiertegen hardnekkig, spanden samen en bevochten het opkomend industrialisme en de daarmee gepaard gaande strijd van het volk voor een betere levensstandaard. Kortom democratie voor de massa.

Een dergelijke strijd om de macht wordt meestal niet openlijk gevoerd d.w.z. het wordt niet openlijk en eerlijk gezegd waarover het juist gaat doch, wordt gevoerd onder een valse vlag b.v. onder het mom van nationalisme, godsdienst of burgerrechten en dies meer. Ze nemen verschillende vormen aan en woeden in alle maatschappelijke instituties. Ze doen zich zelfs gelden in het gezinsleven, binnen de familie, op de school, op het werk, in de kunst en natuurlijk in de politiek.

Het is duidelijk dat vandaag de dag wij in een nieuw overgankelijk systeem aan het evolueren zijn. Het produktiestelsel van het schoorsteentijdperk wordt met rasse schreden opgevolgd door een nieuwe, op kennis gebaseerde economie, laten we het voorlopig noemen "het elektronisch produktiestelsel". Deze wijziging zal onvermijdelijk uitlopen op een nieuwe strijd naar een herstructurering van de politieke instituties opdat deze in overeenstemming zouden gebracht worden met het nieuwe revolutionaire karakter van de economie n.l. de massaproductie en daaraan verbonden de eis van de arbeidersbewegingen op hun deel van de koek. Nu reeds stellen wij vast dat de geïndustrialiseerde samenlevingen gekonfronteerd worden met een aantal samenvallende crisissen en dit in al hun fundamentele systemen zoals: stedelijke voorzieningen, gezondheidszorg, sociale voorzieningen, vervoer en ecologische systemen, enz....

De huidige politici die nog in het schoorsteentijdperk verkeren en blind zijn voor de aangehaalde problemen die deze evolutie meebrengt, proberen angstvallig de loop der geschiedenis tegen te houden teneinde hun prerogatieven niet



te moeten prijs geven doch zullen onvermijdelijk door de stroom, tegen wil en dank, worden meegesleurd. Het lot van de mensen ligt, zoals trouwens voordien altijd het geval was, in hun eigen handen opdat zij met hun gevormde en georganiseerde massa-organisaties die weegschaal langs de kant waar vrede, vrijheid en democratie ligt kan doen doorslaan ten nadele van de zijde der reactionaire krachten die niet anders inhoudt dan rampspoed - ellende - onderdrukking en, ja, oorlog! Met a.w. in politieke termen gezegd: "Het Marxisme-Leninisme aangepast aan de nieuwe omstandigheden".

\*\*\*\*\*

Als voorstander van een nieuwe en betere maatschappij met een socialistische structuur, niettegenstaande al de negatieve gebeurtenissen op dat gebied, ben ik er van overtuigd dat zulke nieuwe vorm van samenleving er toch eens zal komen. Alleen is het jammer dat er zo stompzinig, om niet te zeggen misdadig, is omgesprongen in het kamp dat zich socialistisch noemde en de roemrijke omwenteling van het jaar 1917 die een belofte inhield voor de werkende klasse van de hele wereld, door klein-geestige doch grove nalatigheid, corruptie en zich afstandelijk te houden van de verzuchtingen van het volk, met de voeten trad, de doelstelling n.l. een socialistische opbouw verraadde en de klok hierdoor voor decennia stillegde ten voordele van het kapitalistische kamp. Het spreekwoord zegt "gedane zaken hebben geen keer", doch een ander spreekwoord zegt ook "een ezel struikelt geen tweemaal over dezelfde steen". Laten wij, in het linkse kamp, niet wanhopig, eens komt de tijd dat de zon zal schijnen over de mensheid die zal leven in een gelukkiger tijdperk dan dit dat wij gekend en beleefd hebben. ZEKER WETEN!

Frans Leemans, Vilvoorde

### Kinderen door zlekte bereigd

Volgens de Wereldgezondheidsdienst van de V.N. sterven jaarlijks 7,5 miljoen kinderen - in bijzonder van minder dan 5 jaar - als gevolg van longontsteking en diarree. Een slachting die des te verschrikkelijker is wanneer men weet dat deze ziekten voor amper zes tot dertig fr. geneesbaar zijn zonder hospitalisatie. (ads)

## Economische crisis en de oorlog

**De economische crisis gekoppeld aan de oorlog en het geweld stimuleren een groeiend racisme, een verder terugvallen op enig nationalisme dat zich afzet tegen de andere.**

Over de verschillende nieuw gevormde republieken heen is de economische instorting algemeen. Minder dan 20 % van de voormalige economie draait nog. Voor Bosnië is het nog veel erger. Slovenië en Kroatië doen het beter maar de problemen blijven torenhoog. Er is veralgemeende werkloosheid. Officieel zijn er meer dan 400.000 werklozen, maar in de realiteit moet dat boven de 600.000 liggen in Kroatië, op een bevolking van een vier miljoen mensen. Minder dan 10 % daarvan trekt een toelage (40 DM per maand). Trouwens in Kroatië rekent iedereen in de Duitse mark. In dergelijke omstandigheden is het ook niet verwonderlijk dat jongeren aansluiting zoeken bij allerlei soorten militieën, die allemaal fasciserend zijn. Ze krijgen een fikse premie van 3.000 DM en een behoorlijk maandloon.

Oorlog is altijd lucratief voor bepaalde groepen. Dat geldt zeker ook in ex-Joegoslavië waar de wapensmokkelaars fortuinen verdienen. Want ondanks het officiële wapenembargo, lijkt de handel in wapens welig te tieren. Zo meldde het maandblad Arabies van maart dat Zagreb en Split werkelijke draaischijven (geweest?) zijn in de wapensmokkel naar Bosnië vanuit Iran. Tonnen wapens, AK-47 mitrailleur gekocht in Centraal-Azië, antitankraketten T-4 van Zweedse makelij zouden door Teheran via Hongarije of via Split geleverd worden. Voor z'n goede diensten zou Zagreb petroleum en deviezen uit Iran kunnen betrekken. Voor elke levering zou tussen 20 en 50 % in Kroatië blijven 'hangen'. Volgens Le Monde Diplomatique zijn er bevestigde leveringen aan Kroatië vanwege de Duitse wapenbedrijven, Messerschmitt-Bölkow-Blöhm en Hecker und Koch. Reeds lang circuleren er berichten over wapenleveringen uit verschillende Oosteuropese landen naar Servië.

Voor de meerderheid van de bevolking ook buiten de directe oorlogsgebieden,

is het leven bijzonder hard. Zij die nog werk hebben in Kroatië moeten het stellen met gemiddeld een loon van tussen 350 à 400 mark per maand. Daarmee moet de loontrekkende z'n familie onderhouden, met meestal nog een paar werklozen, gepensioneerden en dikwijls ook een of meer vluchtelingen.

Het vakbondswerk in oorlogsomstandigheden is geen lachje. Dikwijls zijn de syndicalisten onervaren mensen, omdat de vorige syndicale structuren totaal in mekaar zijn gestort. Bij dit alles voegt zich nog een galopperende inflatie van meer dan 35 % per maand in Kroatië. Meer en meer rekenen de mensen in mark. De vakbond stelt looneisen in de zin van een brood per uur.

In Servië is de toestand nog erger, volgens berichten. Het embargo tegen 'klein-Joegoslavië' zorgt ervoor dat de winkels werkelijk leeg zijn, dat bedrijven stilliggen. Werkloosheidscijfers gaan ver boven de 50 % van de actieve bevolking. Een staking opgezet door de Confederatie van Vakbonden van Servië ging niet echt van start. Vele arbeiders en bedienden hebben de staking hun steun toegezegd maar ze wensten het werk niet te onderbreken omdat dit toch al zo minimaal is. De staking werd dan ook naar september uitgesteld. De inflatiegraad in Servië overschrijdt het voorstelbare: 20 % per dag. Hierdoor was begin augustus het gemiddeld maandloon nog ergens iets waard van 10 dollar. De bank produceert steeds nieuwe briefjes. Zo was er half augustus de uitgifte van een 100-miljoen-dinar-briefje en een week later een van 500 miljoen. Op de zwarte markt zou dit laatste briefje 7 dollar waard zijn. Bij uitgifte ging het briefje van 100 miljoen aan 2 dollar, en een week later nog aan 1,25 dollar.

De oorlog telt vele soorten slachtoffers.

GS

## I.G. Farben stelt zijn eisen

De bekende Duitse chemiereus I.G. Farben was de sinistere vervaardiger van het produkt ZYKLON B dat in de nazi-concentratiekampen werd gebruikt bij de uitroeiing van joden, zigeuners, gehandicapten en weerstanders. In april 1942 bouwde de firma een fabriek bij Auschwitz, later ook in Manowitz, voor de vervaardiging van het kunstrubber BUNA.

De SS verkocht hen de nodige werkkraft, d.w.z. gevangenen van de concentratiekampen.

Op 30 april 1942 verklaarde de SS-chef Poll "dat de arbeidstijd geen beperkingen inhield en dat gevangenen mochten ingezet worden tot hun uitputting".

Himmler sprak zelfs over de "exterminatie door werk". De periode tot de uitputting was zelfs voorzien tot een periode van drie maand.

I.G. Farben wist, dank zij deze praktijken, zijn opbrengst op te drijven van 470 miljoen Mark per jaar in de jaren dertig tot 822 miljoen Mark in 1943.

In 1945 werd I.G. Farben ontmanteld door de geallieerden maar niet onteigend.

Het bedrijf vormde zich om tot drie groepen: Hoechst, Bayer en BASF.

Onder de naam "I.G. Farben in liquidatie" trekken de 700 aandeelhouders substantiële dividenden van de oude groep. En nu komt de aap uit de mouw. Na de annexatie van de DDR door de Bondsrepubliek maakt I.G. Farben aanspraak op 15.000 ha grond die in 1945 door de Sovjetunie werd aangeslagen. Reeds in 1990 werd deze eis bekendgemaakt maar vandaag wordt de Bondsregering steeds meer onder druk gezet om aan de eisen van I.G. Farben gevolg te geven.

Tijdens de recente algemene vergadering van de aandeelhouders van I.G. Farben in "Abwicklung" protesteerden een vijftigtal gewezen politieke gevangenen ter plaatse om zich te verzetten tegen de eisen van deze chemische groep die collaboreerde met het nazi-regime. (ads)

## Kernbomproefnemingen

Na de V.S. en Rusland heeft nu ook Frankrijk begin juli het moratorium op de kernbomproefnemingen verlengd. Zonder veel enthousiasme.

De regering Baladur blijft er van uitgaan dat niettemin nog zes proefnemingen zouden moeten plaats hebben om de modernisering van haar nieuwe kernraketten mogelijk te maken. Een werkgroep van zes experts werd intussen opgericht die in de herfst een standpunt terzake moeten bekend maken.

Deze werkgroep bestaat uit generaals en experts inzake kernenergie waar-

van, zoals de Franse krant "Le Monde" schrijft, geen enkele van deze ooit een standpunt tegen de modernisatie van de kernwapens heeft ingenomen. Praat voor de vaak dus. (ads)

## Boris Becker vlucht voor racisme



De Duitse tenniskampioen, Boris Becker, wiens vriendin Barbara Feltus een zwarte is, maakte bekend naar Londen te willen verhuizen. Beiden willen in Duitsland niet meer leven omdat ze dagelijks gekonfronteerd worden met racisme. Barbara Feltus wordt er namelijk regelmatig bedreigd en vernederd door uiterst rechtse extremisten.

Sinds begin 1992 vielen er in Duitsland 25 doden te betreuren en werden er 7.680 agressies gepleegd met racistische motieven. (ads)

## Voedselproductie daalt

Het Amerikaans Worldwatch Institute vestigt er in een rapport de aandacht op dat, terwijl de wereldbevolking groeit, de voedselproductie daalt.

In een jaar nam de wereldbevolking toe met 91 miljoen zielen zodat men tegen het jaar 2030 een wereldbevolking van 11 miljard verwacht. Ondertussen blijft de wereldvoedselproductie dalen. Voor wat graan betreft met - 8 % maar ook aanzienlijk inzake vlees en visvangst. Indien al het aanwezige basisvoedsel voor iedereen gelijk verdeeld zou worden dan zou elke wereldburger vandaag al minder te eten hebben dan vier jaar geleden. Hoe legt men dan uit dat de Europese Gemeenschap de landbouwers verplicht om een aanzienlijk deel van hun landbouwgronden te laten braak liggen? (ads)

## Bonn aan de kop in wapenhandel

Uit het recent rapport van het SIPRI Instituut van Stockholm blijkt dat Duitsland op de derde plaats komt voor wat de export van wapens betreft na de V.S. en Rusland. In 1992 exporteerde Bonn voor 3,313 miljard D-mark (± 64 miljard B.fr.) aan wapens wat bijna zoveel uitmaakt als Rusland (3,3 miljard mark).

China komt op de vierde plaats gevolgd door Frankrijk. Duitsland levert aan zo wat 150 landen wapens. Deze leveringen worden dikwijls niet als militair opgegeven maar als "burgerlijke" leveringen. Als voorbeelden, die door Duitse kranten worden geciteerd, is er b.v. 80 % van het materiaal dat Irak toeliet chemische wapens te produceren zoals tevens 25 % van de materialen dienende tot de ontwikkeling van de SCUD-raketten. Bonn leverde eveneens 39 fregatten, mijnenvegers en drie duikboten aan de rechtse regering van Indonesië. Verschillende oorlogsschepen aan Argentinië zoals tevens, via Frankrijk, motoren voor tanks en materiaal voor duikboten aan Zuid-Afrika. Zo is ook bekend dat de nucleaire installaties van Israël gedeeltelijk gerealiseerd werden met Duitse hulp zoals ook motoren voor tanks. Via Maleisië blijkt Bonn ook bazookas te hebben geleverd aan de verschillende oorlogvoerende partijen in ex-Joegoslavië. Van zijn kant ontvangt Turkije mitrailleurs, mitrailletten en tanks voor zijn militaire operaties tegen de Koerden. Ook aan Birma leverde Bonn G-3-geweren, die gebruikt werden voor het neerslaan van de studentenmanifestatie. Tevens staan Duitse firma's in voor de constructie van twee reactoren van 1.300 megawatt in Bushir in Iran. Het gaat hier slechts om enkele van de duistere zaken die door de Duitse wapenindustrie, waarin 300.000 mensen zijn tewerkgesteld, verwezenlijkt werden. Ondertussen heeft de V.S. zijn deel in de wapenexport opgedreven van 48,9 in 1991 tot 56,8 %. (ads)

## Kinderen en wapens

Uit een onderzoek van de Universiteit van Harvard (Verenigde Staten) bij leerlingen en studenten tussen tien en negentien jaar, verklaarden 59 % zich een wapen te kunnen aanschaffen en 39 % iemand te kennen die gedood of gekwetst werd door een kogel.

Onder diegenen die beweerden zich een wapen te kunnen aanschaffen waren er 62 % die bevestigden dit binnen de vierentwintig uren te kunnen doen, 9 % zegden reeds op iemand geschoten te hebben en 11 % beweerden het doelwit geweest te zijn van een schot in het voorbije jaar. Akelig! (ads)

# Over de nieuwe Amerikaanse orde

## Een status quaestionis van het progressieve debat

### 1. Na de Koude Oorlog: de nieuwe gegevens

In het klimaat van de Oost-West tegenstelling, die volgens Isaac Deutscher al in 1917 bewust begonnen was en nu stilaan op haar einde loopt, was elke kritische analyse van het ene kamp onvermijdelijk verbonden met een expliciete of impliciete, bewuste of ongewilde verdediging van het andere kamp. Wie kritiek uitoefende op de Sovjet-Unie of de landen van het Oostblok "speelde in de kaart van het westerse imperialisme", en al wie de negatieve kanten van de westerse, vooral Noord-Amerikaanse samenleving belichtte, stond "in dienst van de autoritaire vijanden van de democratie." Hoewel dergelijke beschuldigingen in zich absurd waren, want wie kon zich in geweten socialist noemen en de praktijken van het "reëel bestaande socialisme" niet veroordelen en welke overtuigde westerse democraat kon zich niet ergeren aan de ondemocratische toestanden in het Westen?, hebben ze toch meer dan driekwart eeuw het debat vergiftigd. Dat de ineenstorting van het Sovjetblok zo snel, zo grondig en zo jammerlijk verlopen is moet niemand verheugen, en de discussie over de verantwoordelijkheid voor de politieke verwarring en de economische en menselijke ellende zal nog lang in kringen van historici en politicologen gevoerd worden. Of daar nu uit de huidige opportunistische coalitie tussen vroegere partijfunctionarissen en ontgoochelde jongeren een nieuwe democratisch socialistische oppositie zal ontstaan moet nog afgewacht worden. Eén zaak is in elk geval duidelijk: door het wegvallen van de tegenpool (die in de praktijk echter nooit "het alternatief" is geweest) is de analyse van het Westen, vooral van de Verenigde Staten, een zuiver interne kwestie geworden, zonder enige dienstbaarheid aan om het even welke reële of ingebeelde vijand. Geen zinnig mens zal het bijvoorbeeld in zijn hoofd halen, dat een fundamentele kritiek van het westerse model een verdediging zou inhouden van het islamitische fundamentalisme, het internationale terrorisme of de drugcartels. We staan dus, meer dan eeuw later, in zekere zin opnieuw aan het begin: het socialisme ontstond uit de morele verontwaardiging over het lot van de meerderheid van de arbeiders in de nieuwe industrielanden én uit het theoretische inzicht in de onmenselijkheid van het kapitalistische systeem als zodanig. En juist door die ten dele

geslaagde arbeiderstrijd werd die uitbuiting, tenminste in de kernlanden van het kapitalisme, grotendeels teruggedrongen (of overgeheveld op de koloniale, later de zogenaamde "ontwikkelingslanden"), maar heeft deze afgedwongen matiging van het systeem er het wezen van veranderd? Anders gezegd: is de mislukking van het leninistische experiment dat gedurende tientallen jaren miljoenen gewone mensen heeft gemobiliseerd en een impuls heeft gegeven aan de antikoloniale bevrijdingsbewegingen, het bewijs dat het kapitalisme a) superieur en vooral b)



onaantastbaar is? Ik ga ervan uit, dat de oorspronkelijke socialistische kritiek ook vandaag nog steeds geldig is, maar dat de historische evidentie overtuigend bewijst, dat de oude alternatieven voor het kapitalisme niet deugen en we daarom inderdaad bij een nieuw begin van die strijd zijn aanbeland. Intussen is de wereld technologisch, politiek, filosofisch en wetenschappelijk zodanig veranderd, dat we ook onze kritiek op het kapitalistische model grondig zullen moeten herzien. De opkomst van nieuwe sociale bewegingen zoals ecologisme en feminisme heeft de socialistische analyse niet overbodig gemaakt, maar aangevuld en vooral verdiept, want nu weten we, dat het niet alleen gaat om de beslissingsmacht over productie en consumptie, maar om de grenzen van dit productiemodel zelf. Ook daar moeten we in onze hernieuwde kritiek op het heersende sociaal-economische en politieke model rekening houden. Dat is het verbrede kader waarin we onze huidige kritiek op bijvoorbeeld de Verenigde Staten moeten plaatsen.

### 2. De VSA: een tot de tanden bewapende reus op lemen voeten

Vandaag, vier jaar na de val van de Berlijnse Muur en de triomfantelijke

uitroeping van "de nieuwe wereldorde" door president Bush, kunnen we een eerste balans opmaken van de reële inhoud van deze orde.

#### 2.1. Het bijna totale fiasco van de Verenigde Naties

In *Le monde diplomatique* van juli 1993 schetste de Parijse juriste Monique Chemillier-Gendreau het scenario van een Golfcrisis volgens de geest en de regels van de Verenigde Naties. Ze toonde aan, dat de Verenigde Staten stap na stap het charter van de VN geschonden hebben om, met de medeplichtigheid van bijna alle belangrijke staten ter wereld, het conflict volledig volgens eigen plannen te manipuleren. Niet alleen bezondigden de Verenigde Staten zich duidelijk aan "selectieve verontwaardiging en toepassing van de VN resoluties", maar zetten ze het mechanisme van een internationale regeling van de conflicten volledig buiten spel. Dat deze procedure niet alleen werd geduld, maar door de meeste landen als een overwinning van de democratie werd beschouwd, zette de toon voor de volgende internationale interventies (of non-interventies) tot nog toe. Dit geldt niet alleen voor de merkwaaardig eenzijdige toepassing van "het recht op zelfverdediging" tijdens de bombardementen op Irak - welke staat zou meer recht hebben op dergelijke wraakoefeningen dan bijvoorbeeld Cuba, waarvan de president herhaaldelijk het doelwit was van moordpogingen door de CIA?, maar ook voor de Amerikaanse interventie in Somalië, dat niets anders kan genoemd worden dan een schoolvoorbeeld van politiek cynisme, jammer genoeg ten koste van de lokale bevolking. Zijn we zo vlug vergeten, dat Somalië nog geen vijftien jaar geleden voedsel kon exporteren, maar dat intussen, mede dank zij de absurde strategie van het internationaal Muntfonds, de hele economische basis van dat land vernietigd werd? We weten, dat nog geen twee procent van het Amerikaanse budget voor Somalië aan "humanitaire hulp" wordt besteed, terwijl al de rest naar het (Amerikaanse) leger gaat, en toch wordt daartegen niet geprotesteerd door de Europese politici. Het is intussen toch overduidelijk, dat de bezetting van Somalië, met de medeplichtigheid van de westerse bondgenoten, een belangrijk strategisch objectief is in het kader van de nieuwe Afrikaanse politiek van de Verenigde Staten: "We moeten onze

toegang verzekeren tot de enorme natuurlijke rijkdommen van Afrika, een kontinent dat 78 % bezit van de reserves aan chroom, 89 % van de reserves aan platina en 59 % van de reserves aan kobalt. (George Moose, de nieuwe ondersecretaris voor Afrikaanse zaken in een toespraak op 29 maart 1993). Dergelijke verfrissend schaamteloze uitspraken zijn uiteraard niet nieuw, maar ze helpen ons, om operaties zoals "Restore Hope" en minder spectaculaire of mediatieke tussenkomsten in de economie en de politiek van Afrika beter te begrijpen. Hetzelfde geldt uiteraard voor de nog steeds uitstekende samenwerking tussen de regering van Israël en de Verenigde Staten, die blijkbaar geen echte moeite hebben met de nederzettingenpolitiek van de regering Rabin, alle publieke verklaringen ten spijt.

Het lijkt er met andere woorden sterk op, dat de Verenigde Staten hun militaire monopoliepositie, die door niemand ernstig kan worden bedreigd, openlijk gebruiken om hun politieke en economische belangen overal ter wereld te verdedigen. Maar het gaat niet alleen over internationale belangen: telkens wanneer een Amerikaanse regering er niet in slaagt, de interne moeilijkheden te boven te komen, is een geslaagde militaire ("humanitaire" of rondweg agressieve) buitenlandse actie een geschikt middel, om de dalende populariteit van de president voor een korte periode op te krikken, tot aan de volgende crisis.

## 2.2. Reagan-Bush-Clinton als incompetente crisismanagers

Tijdens de laatste verkiezingscampagne kon men even tegen beter weten in hopen, dat presidentskandidaat Bill Clinton inderdaad van plan was, brandhout te maken van de fatale sociaal-economische politiek van zijn neoliberale voorgangers. Een van de pijlers van zijn programma was de belofte, om een eind te maken aan de miserabele staat van de gezondheidszorg in één van de rijkste landen ter wereld. In januari 1993 hadden 37 miljoen Amerikanen, 15 % van de bevolking, geen enkele ziekteverzekering, terwijl de kosten voor het gezondheidssysteem meer dan 15 % van het Bruto Nationaal Product opslopten, wat meer is dan om het even waar ter wereld. Het probleem ligt dus niet in de totale uitgaven, maar in de distributie ervan over de bevolking. Om een Westeuropese of zelfs Canadese vorm van ziekteverzekering in te voeren, iets wat volgens herhaalde opiniepeilingen door ongeveer 70 % van de Amerikaanse bevolking gewenst wordt, zou de regering de strijd moeten opnemen tegen het

machtige medische establishment en, vooral, tegen de grote verzekeringsmaatschappijen. Maar er is tot nog toe geen enkele aanwijzing, dat de regering Clinton van plan is, ook maar één stap in die richting te doen. De vraag is niet zozeer, of Clinton de kiezers bedrogen heeft, dan wel of een Amerikaanse regering, die niet met het bestaande systeem wil breken, in staat is om iets wezenlijks aan de toestand te veranderen. Men kan zich natuurlijk blindstaren op de persoonlijke eigenschappen van een president, bijvoorbeeld op de onbegrijpelijke ijdelheid die blijkt uit de vele



faux pas van Bill Clinton, van het sturen van zijn dochter naar een dure privéschool tot het dwaze incident met zijn modieuze kapbeurt-in-het-vliegtuig, maar dat verklaart bijzonder weinig, tenzij wellicht de verleiding die aan elke machtspositie verbonden is. Ik denk dat met het probleem structureel moet aanpakken: zelfs indien Clinton oprecht was (en is), kan hij nauwelijks iets aan de machtsverhoudingen veranderen. Zo kan hij wel beloven (en zelfs proberen) iets te doen aan de enorme sociale problemen van de grote binnensteden, maar hoe kan zijn regering de financiële machten ertoe dwingen, eindelijk eens op grote schaal in de renovatie van die steden te gaan investeren? Het is trouwens electoraal veel winstgevender, op de angst van de middenklasse uit de buitenwijken te gokken, en een repressieve campagne tegen misdaad en drugsmisbruik te lanceren dan iets aan de oorzaken van die sociale wantoestanden te gaan doen. Het probleem van de sociale en ethische achteruitgang van de Verenigde Staten zit dus veel dieper dan de min of meer voorspelbare persoonlijkheid van een realistische kanshebber voor het Witte Huis. Daarom is het in feite tijdverlies, om onze kritische analyse van de VSA toe te spitsen op de personen die er in de gegeven omstandigheden aan de leiding (kunnen) komen. Het lijkt wel, of het land in realiteit veel meer gecontroleerd wordt door Amerikaanse en niet-Amerikaanse transnationale firma's (corporations) dan door de alternatieve Republikeinse of Democratische regeringen. Niet-Amerikaans: steeds meer bezorgde parlemen-

tairen klagen het feit aan, dat "Amerikaanse" firma's de spotgoedkope Mexicaanse en andere arbeidskrachten en productievoorwaarden verkiezen boven de hoge kosten van de productie in eigen land. Deze substantiële kapitaalvlucht leidt onder meer tot een ineenstorting van de al sinds de jaren zeventig verzwakte vakbonden en tot een merkbare verlaging van de reële inkomens. De demografische en industriële verschuiving van het zwaargewicht van het verouderde Noord-Oosten (kolen en staal) naar de Sunbelt van het Zuid-Westen (elektronica, spijstechnologie, informatica) heeft de gemiddelde levensstandaard van de Amerikaanse bevolking niet doen stijgen en, bij gebrek aan een stevige vakbondsorganisatie, de mensen veel meer afhankelijk gemaakt van de economische conjunctuur dan vroeger het geval was. De uittocht van de bedrijven en de middenklasse uit de grote steden, die daardoor over een veel kleinere belastingsbasis beschikken, heeft rechtstreeks geleid tot de verloederding van de binnensteden en de bekende stijging van de jeugdmisdaad, waar nu geschat wordt dat 1 op 3 jongeren - jongens, maar de meisjes zijn hier ook de jongens aan het "inhalen" - tussen zestien en vierentwintig (de leeftijd van de meeste geweldsmisdagigers in de VSA) over minstens één vuurwapen beschikt ("Happiness is a warm gun!"). Opnieuw stoten we hier op het bekende patroon: de regering, de politici, de intellectuelen en de kerkelijke leiders zeggen al jaren, minstens sinds de moord op John Kennedy, dat het zo niet kan doorgaan, maar geen enkel wetsvoorstel om de makkelijke verkoop van vuurwapens af te remmen gemaakt door Congres of Senaat, en gewoonlijk niet eens door de commissies. Geen enkele partij of fractie blijkt opgewaassen tegen de invloed van de NRA (National Rifle Association), de lobby van de wapenfabrikanten en -verkopers. Een president die het in zijn hoofd zou halen, die macht te willen breken, zet zijn politieke bestaan op het spel. Om alle misverstanden te vermijden: het gaat hier niet eens om een maffia. Want tegen openlijke maffiapraktijken bestaan in de VSA afdoende wetten en voldoende onomkoopbare rechters om bijvoorbeeld Italiaanse toestanden te verhinderen. Nee, the NRA doet een efficiënt beroep op het "constitutionele recht van elke Amerikaanse burger om wapens te dragen". Hun slogan liegt er niet om: "If guns are outlawed, only outlaws will have guns!" Of: het recht op zelfverdediging dat teruggaat op de primitieve en gevaarlijke pionierstijd wordt hier misbruikt ten dienste van de privéwinst van de wapenindustrie. Zodat er, ironisch genoeg, een nieuw klimaat ontstaat dat



al even geweldprimitief en gevaarlijk geworden is als de eerste jaren van de jonge republiek. De NRA heeft geen maffiapraktijken nodig om haar macht te behouden, zolang ze kan rekenen op een nationale consensus van verschrikte middenstanders (het gros van de kiezers en politieke sponsors) die zweren bij een samenwerking van een versterkte politiemacht met privé georganiseerde en goed gefinancierde (je vraagt je af door wie?) burgerwachten (vigilantes).

Het wordt in feite een eentonig verhaal: telkens wanneer een politieke of sociale maatregel de status quo dreigt aan te tasten, kunnen de geviseerde machts-groepen een meerderheid van de publieke opinie achter zich krijgen, druk uitoefenen op de politici en zo het initiatief afvoeren of zodanig doen amenderen dat er alleen nog maar de naam van overblijft. Wanneer dit niet lukt, zoals vaak in milieuconflicten, een heel gevoelig thema in de Amerikaanse publieke opinie, dan wordt er een oplossing gevonden ten koste van de armste lagen van de bevolking, zoals blijkt uit een kaart van de gevaarlijkste stortplaatsen van industrieel gif, of er wordt een nog armer Afrikaans land bereid gevonden, de rotzooi op haar grondgebied te laten dumpen. In de meeste andere sectoren (gezondheidszorg, sanering van de grote steden, kwaliteitsonderwijs) is het zelfs niet nodig, het probleem op dergelijke manier te verschuiven. Het wordt gewoon van de agenda geschrapt.

### 2.3. De militaristische verleiding

Indien het niet mogelijk is, de sociale en morele interne problematiek op te lossen zonder een zodanige omwenteling (revolutie) van de machtsstructuren, en welke sociale groep zou daar in de huidige omstandigheden de drager van kunnen zijn?, is de verleiding heel sterk, om overal en ten allen tijde gebruik te maken

van de machtigste militaire organisatie uit de geschiedenis. Toen Ronald Reagan de strijd aanbond tegen het "Viëtnam syndroom", dat onder meer een openlijke interventie in Centraal-Amerika moeijker maakte, had hij het bij het rechte eind: al wat nodig is zijn één of meer klinkende overwinningen, hoe ridicuul die van dichtbij bekeken ook mogen zijn. De dramatisch geënceneerde verdediging tegen de bedreiging uit Grenada (zowat het tijdens de speciale uitzendingen van de drie nationale TV-netten voorgesteld), de heroïsche inval in het dankbare Panama, de bevrijding van de bezette Koeweit's (maar niet van de bezette Oost-Timorezen, Palestijnen of Koerden), de Normandisch aandoende landing op de stranden van Somalië (en de wijze terugtrekking van Amerikaanse troepen toen het te heet werd), alles werkt in dezelfde richting. Er worden geen echte risico's genomen, de viag van de Verenigde Naties dekt, zonder enige reële beslissingsmacht, de lading van de Amerikaanse belangen en de bevolking vergeet even de interne problematiek in de roes van de zoveelste overwinningssparade op Times Square. Op dergelijke momenten is het al even zelfmoordend om luidop over de echte motieven van die acties na te denken als om bijvoorbeeld tijdens de week na de dood van Boudewijn I te verkondigen dat je eigenlijk republiekin bent. Zo groot is dan de massale hysterie.

Het gevaar is daarom reëel, dat een verdere sleet op het politieke en sociale weefsel van de VSA de regeringen tot steeds meer van die spectaculaire (het woord is zorgvuldig gekozen) "humanitaire" buitenlandse acties zal drijven in een wereld die alles nodig heeft behalve een aanhoudende conflictsituatie.

### 3. Wat te doen?

Men kan de VSA beschouwen als het weer: iedereen zeurt erover, maar

niemand kan er wat aan doen. Men kan nog eens het rijtje afgaan van de mislukte pogingen tot verzet: de opbouw van een "socialistische tegenmacht", het tiersmondisme (de aanval vanuit de dorpen van de Derde Wereld op de rijke steden van het Noorden), het internationale terrorisme al dan niet geleid door de mythische "Carlos". Ik vind dit tijdverlies en een ernstig gebrek aan analyse. Om te beginnen heeft de demonisering van een tegenstander nog nooit de ware problemen en conflicten opgelost, of het nu gaat om Sadam Hoessein, Khadafi, Soedan, de Serviërs of, omgekeerd, de Trilaterale Commissie en de VSA. Want we zijn om historische, culturele, technologisch-wetenschappelijke, economische en strategische redenen zo nauw met de VSA verbonden dat we onmogelijk blindweg anti-Amerikaans kunnen zijn zonder onszelf en onze democratische tradities te bestrijden. Ik pleit integendeel voor een pro-Amerikaanse houding, maar dan wel in de geest van het beste wat de Amerikaanse oppositie gedroomd én verwezenlijkt heeft.

### 3.1. De bevrijding van de Amerikaanse bevolking kan slechts het werk van de Amerikanen zijn

De scherpste en best gedocumenteerde kritieken op de interne en externe politiek van de VSA is het werk van Amerikaanse staatsburgers en, om een dubbelzinnig woord nog eens in de oorspronkelijke betekenis te gebruiken, patriotten. Mensen als Chomsky, Sweezy, Magdoff, Aronowitz en honderden andere critici, die op hun eentje of in kleine groepjes de traditie voortzetten van de Amerikaanse abolitionisten, suffragettes, antiracistische en anti-fascistische kommunisten, de blanke strijders voor de zwarte burgerrechten, de tijdens de oorlog in Viëtnam opgesloten pacifisten, de feministen en milieu-activisten. Op heel wat terreinen hebben zij sociale bewegingen in gang gezet die pas later door de linkerzijde in Europa en de rest van de wereld werden overgenomen. Net als de National Rifle Association maar met andere bedoelingen maken ook zij gebruik van de democratische, egalitaire inspiratie van de Amerikaanse revolutie en de grondwet. We moeten niet alleen dankbaar zijn voor hun grondige analyses en hun doorzettingsvermogen, maar ons realiseren dat er maar één weg is, om de VSA te helpen veranderen, namelijk van binnenuit. Geen enkel andere grootmacht (Japan, Duitsland), laat staan westers land kan of zal de nodige druk uitoefenen. En zelfs indien het mogelijk was, waarom zou bijvoorbeeld West-Europa met de VSA

in de clinch gaan over principes en waarden die hier evengoed heersen? Welk belang zou Japan erbij hebben, indien de VSA als bij mirakel een echt democratische en faire houding zou gaan



aannemen tegenover de Derde Wereld en bijvoorbeeld zou aandringen op het betalen van redelijke prijzen voor de Afrikaanse grondstoffen (u weet wel: chroom, platina, kobalt...)? De revolte tegen de Amerikaanse politiek kan slechts het resultaat zijn van een groeiend inzicht van de bevolking zelf, dat het zo niet langer kan, en dat de militaire stunts in het buitenland geen substituut zijn voor een serieuze sociaal-economische politiek in een land dat zich een dergelijke politiek (gelukkig) kan permitteren, zonder eraan kapot te gaan als bijvoorbeeld het Tazanië van Nyerere. En daarvoor is het intellectuele en pedagogische mollenwerk van de hogerge-noemde critici onontbeerlijk. Elke ondoordachte anti-Amerikaanse betoging in het buitenland is koren op de molen van hen die deze critici maar liefst als verraders opgesloten zouden zien. Een voorbeeld? Een "doordachte" en legitieme betoging was volgens mij het massale protest tegen een militaire interventie in Irak en een pleidooi voor het uittesten van een embargo. Een "on-doordachte" en daarom contraproductieve betoging was dan een van de volgende manifestaties, waarin de lof werd gezwaaid van een misdadiger als Saddam Hoessein en de fundamentalistische kreten niet uit de lucht waren (indien ik voor de CIA zou werken, dan zou ik precies zo'n betoging op touw zetten, want hoe kon ik beter bewijzen dat al die vredesactivisten in feite beroepsanti-democraten zijn?). Daarom zou ik willen pleiten voor een veel beter georganiseerde samenwerking tussen Amerikaanse progressieven, en Chomsky is echt niet de enige, en Europees links, waar het zich ook bevindt, van antiracistische Chirogroepen tot groenen en marxisten.

### 3.2. En de Verenigde Naties?

Indien er helemaal geen verschil zou zijn tussen het eigenmachtige ( m.a.w. door

de multinationals gemachtigde) optreden van de VSA en hetzelfde optreden onder dekking van de Verenigde Naties, waarom zouden de VSA dan al die moeite doen om de Internationale schijn te redden? Nog tijdens de regering van Reagan stelden Amerikaanse conservatieve kringen regelmatig de vraag, "who needs the UN?" om te besluiten, dat ze niet bereid waren, zich de les te laten spellen door al die kleine landjes die een meerderheid in de Algemene Vergadering vormden. Door het inhouden, verminderen of opvoeren van de financiële bijdragen aan VN organisaties zoals UNESCO konden de VSA er grotendeels de controle over behouden, een argument dat dan weer in de kaart speelde van de Amerikaanse verdedigers van het principe van de Verenigde Naties, uiteraard met de nodige garanties voor de eigen belangen. Tegen het einde van de Koude Oorlog, die in Amerika eerder "de overwinning van het Westen" heet, besloot president Bush, deze laatste politiek van deelname-met-controle te volgen. Naar de letter van het Charter waar het kon, tegen de letter en de geest in waar het moest. Ik denk dat democraten uit West-Europa er alle belang bij hebben, de effectieve rol van de VN te versterken. Dat kan enerzijds door politieke druk te

blijven uitoefenen op de eigen nationale en Europese politici die hun achterban niet totaal kunnen verwaarlozen, en anderzijds door die meestal intellectuele krachten in de Verenigde Staten zelf (de critici) te steunen die in dezelfde richting ageren. Het is een frustrerende opgave op lange termijn, zolang de krachtverhoudingen niet veranderen, maar wat is het alternatief? De absolute noodzaak aan internationale samenwerking, die op het gebied van het milieu stilaan veld wint, moet uitgebreid worden tot het sociale en economische vlak, waar de catastrofe van een nieuwe confrontatie tussen bijvoorbeeld het Noordwesten en het Zuiden steeds dreigender wordt. Voor sommige Europese pacifisten zal dit een omdenken inhouden van hun traditionele afkeer tegen elke vorm van internationale militaire interventie, maar het is een discussie die niet langer kan vermeden worden, indien we niet in de irrelevantie van het eeuwige gelijk willen wegdeemsteren.

Cabriès, in de Cévennes waar je nog overal op sporen botst van het verzet tegen de katholieke orverdraagzaamheid van de dertiende tot de achttiende eeuw en de fascistische bezetting nog geen twee generaties geleden.

Ludo Abicht, augustus, 1993



President Clinton heeft Generaal John Shalikashvili voorgesteld op de post van chef van de Generale Staf in vervanging van Generaal Colin Powell die met pensioen gaat op 30 september.

Als zoon van een officier van het Tsaristische Georgische leger werd hij 57 jaar geleden geboren te Warschau en kwam als 16-jarige naar de V.S.

'Shali', zoals hij genoemd wordt, leidde de V.N. operatie ten gunste van de Koerden in Irak en is op dit ogenblik bevelhebber van de NAVO. Het is ook onder zijn supervisie dat het plan voor mogelijke NAVO-bombardementen in Bosnië werd uitgewerkt.

Het Centrum Simon Wiesenthal heeft op 27 augustus bekend gemaakt over documenten te beschikken waaruit blijkt dat Dimitri Shalikashvili de vader van 'Shali' die destijds uit Georgië naar Polen emigreerde, in 1943 lid was bij de Waffen SS en Nazi elitetroepen, met de graad van kommandant.

Het Centrum vindt het eveneens eigenaardig dat een gewezen SS-officier na de tweede wereldoorlog zich in de Verenigde Staten kon vestigen.

De zoon kan wellicht niet verantwoordelijk gesteld worden voor de misdaden van zijn vader, maar over iemand die in een dergelijk milieu werd opgevoed mag men zich toch vragen stellen.

■ **Zaire.** Toen Mobutu in 1967 de Zaire invoerde vertegenwoordigde 1 Zaire 2 dollar. In april 1990 was de verhouding reeds 1 dollar voor 530 Zaire.

In de maand juni van dit jaar was dit reeds opgelopen tot 4 miljoen Zaire voor 1 dollar. De inflatie op basis van 100 % in 1983 is reeds gestegen tot 3.330 % in juni en zou tegen het einde van dit jaar de 10.000 % bereiken. In 1990 kon het land nog rekenen op een inkomen van 760,7 miljoen dollar maar in 1992 was dit reeds teruggevallen op 270,7 miljoen dollar. Zo worden vandaag de staatsuitgaven nog slechts voor 20 % gedekt door de inkomsten. Waar gaat dit eindigen? (ads)

■ **Wereldbank.** De Wereldbank is met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) gekend als een van die internationale organisaties die de derde wereldlanden, voor de te ontvangen leningen, drastische verplichtingen oplegt.

Besparingen die hoofdzakelijk de sociale, gezondheidsuitgaven en onderwijs treffen. Als het om zich zelf gaat leven ze echter op een grote voet.

Zo werd een nieuw hoofdkantoor gebouwd dat maar efftjes 290 miljoen dollars (10,2 miljard frank) gaat kosten terwijl het project dat in 1990 werd opgesteld op 206,5 miljoen dollar (7,3 miljard frank) werd geraamd.

Vanwege een instelling die als opdracht heeft adviezen te geven bij het beheer en toezicht te houden op grote projecten in de derde wereld stemt dit wel tot nadenken. (ads)

■ **Stijgende werkloosheid.** De vooruitzichten voor de werkloosheid in de industrielanden zijn, volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) waarvan de 24 rijkste landen lid zijn, eerder somber. Het aantal werklozen zou stijgen tot 36 miljoen mensen in deze landen. Dit betekent 10,6 miljoen meer dan in 1990 en een na-oorlogs rekord. Europa zou met een werkloosheidspercentage van 11,4 % een stuk hoger liggen dan het OESO gemiddelde van 8,5 %. De vijf landen die volgend jaar met de hoogste werkloosheid gekonfronteerd worden zijn volgens de OESO: Spanje (22,4 %), Ierland (20 %), Finland (16,7 %), Turkije (13,5 %) en België (12,4 %). Ondertussen worden in deze landen plannen vooropge-

steld die nochtans met deze gegevens geen rekening houden. (ads)

■ **De OESO.** De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) is een exclusieve klub van rijke Westerse landen.

De 24 rijkste landen maken deel uit van deze organisatie met zetel te Parijs. De OESO ontstond als een verlengstuk van de Organisatie voor Europese Samenwerking en Ontwikkeling die na de oorlog de Marshall hulp verdeelde en het Europees betalingsverkeer liberaliseerde.

De leden moeten de waarden van de vrije markteconomie aanhangen en een rol van betekenis spelen in de wereld-economie. De V.S. en Japan zijn op dit ogenblik voorstander om de OESO open te stellen en deze klub uit te breiden met landen als Zuid-Korea, Taïwan, Hongkong en Mexio.

De Skandinavische landen en Zwitserland zijn tegen deze uitbreiding. (ads)

■ **Bevolkingsgroei Midden-Oosten.** Uit een rapport van het Onderzoescen-

trum van de Wereldbevolking dat zijn zetel in Washington heeft, zal de bevolking in het Midden-Oosten in de dertig komende jaren verdubbelen. Met een stijging van 265 miljoen inwoners in 1993 naar 576 miljoen in 2025 wordt dit de hoogste bevolkingsexplosie in de wereld. Israël zal met 1,5 % de traagste bevolkingsgroei kennen en in 2025 een bevolking hebben van 7,9 miljoen inwoners. Tijdens dezelfde periode zal Gaza een stijging kennen van 5 % om 1,8 miljoen inwoners te bereiken en Cisjordanië met een stijging van 4 % om tot 2,9 miljoen te komen.

In dezelfde regio zal Syrië met een groei van 3,8 % in 2025 een bevolking hebben 36,5 miljoen. Het Midden-Oosten telt drie demografische reuzen: Egypte die in 2025 een bevolking zal bereiken van 104,6 miljoen, Iran van 161,9 miljoen en Turkije van 98,7 miljoen. De onderzoekers zien in het fragile evenwicht tussen bevolkingsgroei, politiek en economische bronnen een toekomstige gevaarlijke ontwikkeling in de verhoudingen tussen de landen van het Midden-Oosten. (ads)

## ■ Duitsland: het kruis van de werkloosheid



*Duitse staalarbeiders van de groep Tyssen hebben op 21 juli drieduizend houten kruisen geplant voor de zetel van de Duitse trust te Duisburg om te protesteren tegen de voorziene afdankingen in dit bedrijf. Ook het Duitse Telekom wil in de komende jaren 30.000 jobs schrappen. Bij Mercedes-Benz worden 14.000 banen op de helling gezet. Krupp-Hoesch stuurt na 4.500 arbeiders in de eerste helft nog 8.000 in de tweede helft van 1993 naar huis terwijl Siemens in Berlijn 2.500 banen schrapt in plaats van de aangekondigde 1.300... En... zo gaat het verder*

## El Salvador: Nu de vrede winnen!

### Gesprek met Roger Ponsele

In de tachtiger jaren was de solidariteit met El Salvador de (West-)vlaamse vertaling van de steun aan de bevrijding van Latijns-Amerika. Er was gewettigde hoop, dat ooit een droom in vervulling zou gaan: het zegevierend opstappen van het FMLN door de straten van San Salvador, zoals de Sandinisten, nadat ze de aanhangers van Somoza uit Managua hadden verjaagd. Wijlen Jan Deplancke, Piet Declercq en niet op de laatste plaats Roger Ponsele lagen daar aan de basis van. Zoals ook het feit dat Mgr. Romero kort voor hij vermoord werd een eredoctoraat in Leuven kreeg de hoop deed opleven. Niets wisselt sneller af dan de internationale actualiteit, El Salvador verdween uit de belangstelling. Na zeven jaar afwezigheid bracht Roger Ponsele een Lente door in Vlaanderen. Hij is bij velen bekend door de televisiebeelden, die een priester toonden die de Mis opdroeg voor de guerrilla in Morazan.

Afgelopen maanden werden het voor Ponsele drukke dagen en vooral avonden. De vragen om een spreekbeurt stegen naarmate de vertrekdatum naderde. Er was weer even veel volk als vroeger.

De guerrilla spreekt meer tot de verbeelding dan het dagelijkse getouwtrek om de toepassing van vredesaccorden van wie de toekomst hun waarde zal bewijzen. Roger Ponsele verdedigt hun draagkracht vanuit zijn positief denken, d.w.z. om de zaken niet met pessimisme, tegemoet te gaan.

Rechtstaand, rustig betogend, ook met zijn handen argumenterend kan hij minstens even goed als vroeger een publiek boeien. Hij heeft ook het geloof in een sociaal rechtvaardige maatschappij bewaard. Door zijn doorleefd engagement komt hij duidelijk over. We mochten hem binnen drie jaar, dat was de afspraak, opnieuw ontmoeten.

Jan Olsen

### Wat is in Vlaanderen veranderd?

**Ons laatste interview dateert van zeven jaar geleden. Welke veranderingen zijn in Vlaanderen merkbaar?**

Ik ben zeven jaar weg geweest en dat heeft te maken met de oorlogssituatie in El Salvador, waar de armoede de ogen uitsteekt. Hier leven volwassenen en jonge mensen luxueus.

### Ziet u de crisis?

Men leeft onder de bedreiging van werkloosheid. Veel mensen kunnen het niet meer aan. In de ondernemingen schakelt men van het ene apparaat over op het andere. Heel wat mensen vallen door de mand, heel wat mensen zijn niet bekwaam zich in het harde gedoe in te schakelen. Velen bezoeken de kerk minder en zijn niet meer zo zeer geïnteresseerd in religieus leven.

### Is dat na die zeven jaar zo merkbaar?

Duidelijk. Velen zijn nochtans door hun christelijke visie bekommerd om migranten, gehandicapten, de derde wereld. Als ik 's avonds mijn verhaal moet doen over El Salvador ben ik blij verrast door de vele mensen, die komen en de interessante vragen, die ze stellen. Er is veel pessimisme en dat houdt verband met de televisiebeelden uit Bosnië en Afrika.

**Bij een vorig bezoek leefde men nog onder de atoombreiging en toch hebben de oorlogen zich gemultipliceerd. Langs de ene kant is dat een serieuze bevrijding: de val van de muur, de veranderingen in het oostblok en in Rusland**



zelf. De krachtverhouding Oost-West is weggefallen. Men ziet duidelijker dat het fundamentele probleem er een is van Noord-Zuid, dat van de armoede in de wereld van vandaag.

### De veranderingen in El Salvador

**Op 16 januari 1992 werd een akkoord gesloten als aanloop tot het vredesbestand tussen de regering en de vijf guerrilla organisaties van het FMLN. Wat werd ondertussen verwezenlijkt?**

We hebben het goede nieuws vernomen tijdens de middernachtmis van de jaarwisseling '91-'92. Dat was een heel sterk moment na elf jaar verschrikkingen, 80.000 doden, men spreekt zelf van 100.000 gesneuvelden en 8.000 oorlogsverminkten, enkel bij het Volksfront.

Allemaal jonge mensen tussen 15 en 25 jaar. Men spreekt ook van 1 miljoen vluchtelingen, uitgeweken naar de steden of het buitenland. Op basis van fundamentele vredesaccorden moeten 200.000 menzane's (wat minder dan 1ha) in handen komen van ex-verzetstrijders.

### U zegt grondwettelijk?

Ja, ze hebben ook de grondwet een beetje gewijzigd. Daarin staat vast dat het leger als enige taak heeft het land te verdedigen tegen buitenlandse agressie. Als je dat meet met de maat van dat klein landje, waar de repressie altijd heeft hoogtij gevierd!!! Het leger moet in zijn kazernes blijven, wordt gehalveerd, mag zich niet in maatschappelijke problemen mengen en wordt uitgezuiverd. Twee gevreesde politiecorpsen, omwille van hun foltermethodes, worden vervangen. Een politiecorps wordt gevormd uit ex-soldaten en ex-geurilleros en die zitten nu samen op school.

### Hoe is dat in werkelijkheid?

Enkele honderden politiemannen hebben een functie gekregen. In het leger zijn de meeste officieren nog aanwezig. Men heeft getracht het leger uit te zuiveren van elementen medeplichtig en voornamelijk verantwoordelijk aan massamoorden, ook op de zes Jezuiteten en ook op Mgr. Romero. De "Commissie voor de Waarheid" heeft zwart op wit gesteld dat een aantal officieren het leger



moeten verlaten en binnen de tijdspanne van tien jaar geen publieke functie mogen waarnemen.

### **Besluiten van die Commissie werden door een bliksemsnelle amnestie gevolgd?**

Dat gaat niet zo vlug. Ik ben daar al 23 jaar en ik relatieveer dat in die zin dat dat het rapport een morele klap heeft gegeven aan het repressie-apparaat en vroeg of laat zal leiden tot een uitzuivering van het regeringsleger. Het zijn pretentieuze mannen, die op de lange duur zullen moeten aanvaarden dat de zaken grondig moeten veranderen.

### **Jesus Delgado, parochiepriester uit een rijke parochie heeft in Antwerpen gezegd dat twee machten historisch naast mekaar gegroeid zijn: regering en leger. Hij spreekt van beschermende macht van hoge heren.**

Dat is een Latijnsamerikaans land. Dat gaat misschien een beetje stug en traag. Nu zijn er nog wat stuiprekkings, maar binnen enkele jaren moet men van het leger iets anders maken. Onze mensen zeggen nu al: we zijn naar de hoofdstad geweest en we zijn geen soldaten tegengekomen. Dat zijn dingen, die een nieuwe sfeer en meer blijheid brengen.

### **Geen terugkeer naar het verleden, terugkomst van oude heren**

#### **Kwamen oude heren hun grond in de bevrijde gebieden niet opeisen?**

Er zijn wel een aantal mensen, die pogen een vrede op te dringen, die niets anders is dan een terugkeer naar het verleden, meestal eigenaar van een stuk landbouwgrond, koffieplantages die ooit vertrokken waren omwille van het geweld. Daar staan ze met hun koopakte in de hand. Na elf jaar is de situatie volledig veranderd.

De mensen, die daar gebleven zijn wonen daar in die huizen, bewerken die landbouwgrond en exploiteren die kleine koffieplantages, een volksorganisatie, gegroeid om te kunnen overleven.

De anderen willen hun vroeger bezit weer in handen, dat mag niet, er moet naar een compromis gestreefd. We kunnen niet terug naar het verleden.

#### **Wie beslist daarover?**

Altijd wordt gezegd dat de mensen, die terugkomen moeten onderhandelen met de volksorganisatie, niet met individuen. De Verenigde Naties hebben daar een hele ploeg, ook in Morazan, die er moet op toezien dat het hele vredesproces, beetje bij beetje geconsolideerd wordt.

#### **Wat is het impact van de (extreem-**

#### **rechtse) regering?**

Ze moet zich houden aan de vredesakkoorden, die bepalen, dat wie terugkeert moet onderhandelen met tijdens de oorlog gegroeide instanties. De regering houdt zich een beetje op afstand en de volksorganisatie probeert het probleem op te lossen. Ik heb een heel positieve indruk van de ploeg van de Verenigde Naties, die tracht twisten over mensenrechten en militaire geschillen op te lossen en het vredesproces er door te krijgen.

### **Geen van beide legers kon een militaire overwinning afdwingen**

#### **Waren de huidige oplossingen niet zeven jaar geleden mogelijk?**

Het regeringsleger dacht de guerrilla te overwinnen en omgekeerd. Dan is er een volksoffensief geweest in de jaren tachtig, de guerrilla viel de steden aan. Men dacht aan een volksopstand, die er niet is gekomen. Na tien jaar oorlog waren de mensen voorzichtig ook omwille van het harde optreden van de regering. Er is zelfs vanuit helikopters op de steden gebombardeerd en dat was gruwelijk. Het leger en ook de Verenigde Staten hebben vastgesteld dat geen overwinning mogelijk was, de guerrilla was zeer sterk. Het was uitgelopen op een gelijk spel en het enige wat er nog overbleef was te onderhandelen.

#### **Was het ook niet omwille van de veranderde internationale situatie?**

Dat ook wel, de muur was gevallen.

#### **De muur was toch niet het verzet!**

Neen, maar ik veronderstel dat er wel een serieuze hulp kwam van de "socialistische landen" en die financiële hulp (ik ben daar niet van op de hoogte) is weggevallen.

#### **Veranderde situatie in Nicaragua?**

Ook wel en ook om Cuba. Van de andere kant denk ik dat de Verenigde Staten minder belangstelling hadden tot investeren in El Salvador, omdat die oorlog uitliep op een gelijk spel. Ze zagen het socialisme niet meer in hun achtertuin en zeiden: jullie moeten onderhandelen. Ook Europa is geïnteresseerd in afzet van zijn producten in landen met een stabiele machtssituatie.

#### **Welk verschil tussen nu en wat nagestreefd werd door de christen-democratie van Duarte?**

De vredesakkoorden kennen hun vervolg, vooral de repressie en het gerechtsapparaat worden grondiger aangepakt.

#### **Wat zou de christen-democratie dan?**

Een aantal hervormingen, ook landher-

vormingen, afschaffing van bepaalde militaire structuren naast het leger. Nu is de situatie veranderd en gaat het om een grondiger democratisering van de maatschappij.

### **Is met de oude grondeigenaars ook niet de oude administratie teruggekeerd?**

Ja, rechters keren terug, ook de burgemeesters. Ze staan niet sympatiek tegenover de volksorganisatie, in de oorlogsjaren uit de mensen zelf gegroeid. Ze willen een terugkeer naar het leven van vroeger. Dat kan niet, de mensen hebben recht op grond en op coöperatieven. De volksorganisatie heeft het recht te zeggen hoe de heropbouw van de gemeente moet gebeuren en welk stuk financiële hulp daarvoor moet worden gebruikt. Dat leidt in Morazan tot confrontaties.

### **Het Bevrijdingsfront werd verweten de burgemeesters vermoord te hebben. Hoe kunnen ze dan terugkeren?**

Een aantal, niet allen werden vermoord, niet allen komen terug maar wel de functie.

#### **Bestond die functie niet tijdens de periode van zelfbeheer?**

Neen. Alle gemeentelijke functies, de zorg voor het onderwijs, de gezondheidsdienst, de productie werden behartigd door de volksorganisatie. Ze is er in geslaagd een menselijk drama te voorkomen en heeft tijdens de oorlogsjaren hard gewerkt op verschillende vlakken.

#### **Nu is dit alles weggeveegd?**

Neen, ze is nog steeds aan het werk en de burgemeester moet met haar onderhandelen. De mentaliteit van die mensen is niet zo dat ze het nu allemaal voor het zeggen willen hebben, beiden moeten met mekaar onderhandelen en respecteren.

### **Terugkeer van het kerkelijke establishment?**

#### **Wie was vroeger uw bisschop en waar was zijn bisschopszetel?**

San Miguel. Zijn naam is Eduardo Aïmarez. We hadden geen enkel contact tijdens de oorlog. We hebben gepoogd met hem te corresponderen. Hij heeft dat altijd afgewezen. Hij is eigenlijk een man van het leger (aalmoezenier). Het leger is zijn wereld en dat is rechts, nu het vrede is hebben we geprobeerd met hem te praten. Hij zingt altijd hetzelfde liedje: ik heb u niet naar Morazan geroepen. Dat is dan nog waar ook. We zijn tijdens de oorlog op eigen verantwoordelijkheid gegaan.

**Is uw herhaaldelijk gebruik "u" een pluralis majestatis?**

Neen. Er zijn ook andere priesters: Piet Declercq is daar geweest, Miguel Ventura, een Salvadoriaanse priester en nu hebben we ook een Spaans Jezufet. Intussen is Piet Declercq werkzaam in een stad van een ander gebied en zijn er nog Miguel Estevan en ikzelf.

**Op een grondgebied van hoe groot?**

Veertig duizend mensen over een kleine provincie. Alle dagen komen er mensen bij, die wordt weer bevolkt zoals vroeger.

**Dus stuurt de Bisschop titularis priesters van zijn richting?**

Hij heeft daar een priester benoemd, die niet denkt zoals wij, met conservatieve visie, goed bevriend met de rijke mensen en de burgemeester. Dat brengt natuurlijk confrontatie mee met de mensen, die er altijd gebleven zijn, met de volksorganisatie en uiteindelijk ook met het Volksfront, dat nu nog altijd politiek aan het werk is in dat gebied, en uit vijf organisaties bestaat.

**Men denkt dat ik te positief sta tegenover de situatie****Ervaart u bij interviews een andere vraagstelling dan zeven jaar geleden?**

Wat ik zo vaststel is dat de mensen eigenlijk mijn positieve inbreng in vraag stellen. Als ik mijn verhaal geef over El Salvador ben ik, bewust, positief. Ik

ben ermee akkoord dat het om een broze vrede gaat, dat heel wat van die dingen, die op papier staan nog allemaal moeten concreet worden gemaakt. Men is hier pessimistisch ingesteld. Iedere keer moet ik mijn optimisme goed verantwoorden. Ik zeg er altijd bij dat ik verplicht ben positief te zijn omdat ik terugkeer. Ge kunt niet zeggen dat hun strijd nutteloos is geweest. Dat is niet zo. We zijn een kwalitatieve sprong nabij, die ons toelaat met andere middelen, op basis van de vredesakkoorden verder te vechten. Er moet altijd gevochten worden, op politiek vlak om een echte democratische samenleving uit te bouwen.

**Voelen de mensen in El Salvador solidariteit, of voelen ze zich verlaten?**

Onze mensen zijn er nog altijd van overtuigd dat er solidariteit met hen overblijft. Nu er vrede is, komen in Morazan veel mensen op bezoek, die dat nu eens willen zien. Omdat er vrede in het land is komt men minder in het nieuws. Dat heb ik hier tijdens mijn verblijf thuis ervaren. Het is een beetje anders geweest bij het verschijnen van het "Rapport van de Commissie voor de Waarheid". Eigenlijk is er nu evenveel of meer solidariteit nodig. Economisch is er niet veel gebeurd, het weinige dat wordt gezegd is vaak geformuleerd. Er zijn een paar politieke winstpunten. De armen zijn talrijker, er zijn de weeskinderen en de verminkten. Alwie van de oorlog zijn bijzonderste bezigheid heeft gemaakt moet zich nu inschakelen in de maat-

schappij. Anders wordt dit de zwakke flank langswaar zich secten en andere ideologieën kunnen infiltreren.

**Is dat laatste nu een nieuw verschijnsel in El Salvador?**

Zeker. De twee belangrijkste zijn de adventisten en de "Assembleos de Dios" (Pinkstergroepen). Tijdens de oorlog hebben ze een heel positieve inbreng gehad. Ze hebben wat meer reserves tegenover wapens, wat ik kan begrijpen. Wij hebben oecumenische diensten gehad.

Nu het vrede is zijn er die zich van buitenaf infiltreren met een soms negatieve invloed. Ze verdelen de mensen en herleiden het christelijk engagement tot personen en families, een poging om de mensen te neutraliseren. Het is een katoliek land en de katolieke kerk heeft schrik omdat haar macht op het spel staat. Ze breiden zich uit met een relatief sukses, beantwoorden blijkbaar aan een religieus gevoel en nood aan gemeenschapsleven. De katolieke kerk is zodanig groot en anoniem.

**En de katolieke basisgroepen?**

Heel goed, als we eerlijk zijn een klein percent in de katolieke kerk, zitten zoals hier aan de kant van de officiële kerk. Men is bang van hun sociaal engagement. **Dank u voor dit gesprek! Hopelijk tot binnen drie jaar!**

(opgenomen door J. Olsen, van wie de tussentitels zijn)

**Turkije****In Turkije bestaat geen Kurdisch probleem**

Premier Tansu Çiller zel recentelijk in een reportage op de BRT "Er kan geen sprake zijn van het toestaan van de Kurdische taal op t.v. en scholen. Omdat dit kan leiden tot de verdeling van de Turkse republiek, zodoende zullen wij eerst de "terreur" uitroeien".

Door de officiële benadering van de Turkse regering: "In Turkije bestaat geen Kurdisch probleem" is er sprake van een vuile oorlogvoering. Bij de aanvallen, die tegen de algemene oorlogswaarden ingaan, worden de mensen eerst vermoord en daarna op barbaarse wijze uit elkaar gerukt en verbrand. De Turkse soldaten, die machteloos staan tegenover de guerrilla's, reageren hun woede af op onschuldige vrouwen, bejaarden en kinderen. Vanaf 25 mei zijn alleen al 80 dorpen vanuit de lucht en vanaf de grond aangevallen, verwoest en verbrand. Door via de radiofoon gegeven bevelen van de generaals zijn in Sirkak in een dag 23 burgers geëxecuteerd. In Babçesaray zijn onschuldige burgers (bestaande uit voornamelijk vrouwen en kinderen) op een brute wijze doodgeschoten. Hiertoe blijft het niet beperkt. Mensen wor-

den midden op straat ontvoerd en verdwijnen voor altijd, journalisten worden ontvoerd en vermoord. Omdat ze de waarheid schrijven en deze verdedigen worden dagbladen gesloten en politieke partijen verboden. Zelfs chemische wapens worden de laatste tijd veelvuldig ingezet en gebruikt. Dit zijn maar enkele voorbeelden van de gebeurtenissen, waarmee de Kurden dagelijks worden geconfronteerd.

Tijdens de vieringen van 15 augustus (begin van de gewapende strijd), schoten de soldaten weer zoals gewoonlijk op ongewapende demonstranten. De bewoners van 48 dorpen in het district Digor (ongeveer 20.000 mensen) gingen in vier kolonies naar het plaatsje Digor. Net in de binnenplaats werden ze beschoten door het Turkse leger, waarbij 30 mensen werden gedood en meer dan honderd gewond raakten.

Daarnaast deden zich in verschillende andere steden zulk soort gevallen voor. In verschillende grote steden deden winkeliers hun luiken niet open.

Sinds kort is de Turkse regering bezig een nieuwe, speciale legereenheid op te richten, het zogenaamde "vrijwilligersteam", dat voornamelijk uit fascistische Turken, de grijze wolven, bestaat. Ook probeert de Turkse regering de Turken tegen de Kurden op te hitsen, wat aardig lukt, maar wat een gevaarlijke ontwikkeling is.

Het is begrijpelijk dat deze politiek op een enkel wijze zal slagen, het zal alleen maar zorgen voor meer ellende en lijden voor beide volkeren.

Als er niet voldoende aandacht aan deze ontwikkelingen worden besteed dan zal het een dermate dramatische wending aannemen dat het niet meer terug te draaien is.

Kurdistan Komitee Brussel

## Royalistisch België schrikt wakker: Er vallen doden in Zuid-Afrika

De koning is dood. Dagenlang is er nauwelijks een ander bericht te zien of te lezen geweest in het televisienieuws of in de krant. België treurde, maar niet om de doden die vallen in Bosnië-Herzegovina, Libanon of Zuid-Afrika. "Vallen er daar doden? Wij hebben het alleszins niet geweten; wij zijn royalist!" De koning is ondertussen begraven en een nieuwe koning werd reeds ingezworen. We kunnen dus zonder te moeten doorgaan als oneerbiedige kinkels, ingaan op die oorlogsgebieden. De naakte aanblik daarvan is huiveringwekkend, hun onderlinge overeenkomsten en verschillen zijn soms opmerkelijk.

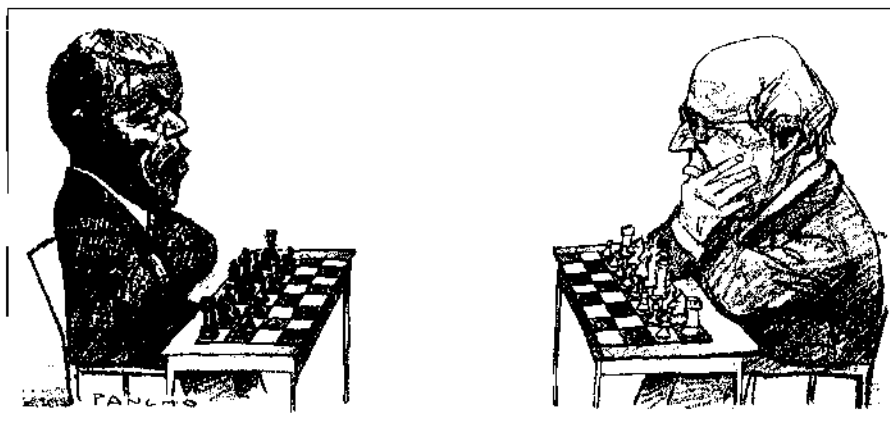
Een van de grootste verschillen tussen die kruivaten is wel de berichtgeving erover, toch in tijden dat we niet te kampen hebben met een totale konings-black-out (want dan is de berichtgeving gelijk: afwezig). Er vielen in de laatste maand meer doden in Zuid-Afrika dan in Bosnië-Herzegovina. In onze berichtgeving en daardoor wellicht ook in ons bewustzijn, is die verhouding omgekeerd.

houdingen zouden willen behouden. Lukt dat niet op dezelfde wijze als vroeger, dan moet men via onderhandelingen proberen een nieuwe verdeelsleutel te vinden die de situatie van machtsvoordeel zoveel als mogelijk intact laat; op z'n minst wat betreft de economische verhoudingen. Etnische scheidingslijnen mogen dan niet zo populair meer zijn - althans worden ze geweerd uit de offi-

ring wordt gezet, slaat de vlam in de pan. Er is al veel over geschreven alsof dat een bewuste strategie zou zijn, en voor mij is dat ook zo, maar er blijven toch twijfels over een eventuele complottheorie die rechtstreeks zou uitgaan van de regering van De Klerk. Maar eerder dan onze tanden op deze complotkwestie stuk te bijten (het verleden heeft aange- toond dat duidelijkheid m.b.t. de daders van de misdaden geen vervolging als gevolg heeft), kunnen we proberen het geweld te kaderen in het brede gebeuren van democratisering en de gevolgen ervan nagaan voor de onderhandelings- posities van de verschillende partijen. Het lijkt er op dat de gebeurtenissen van de afgelopen jaren, de deur naar ver- schillende mogelijke "Nieuwe Zuid- Afrika's" (de ene al reëler dan de andere) heeft opengezet; gaande van een ideale non- raciale eenheidsstaat (het ultieme streefdoel van progressieven, binnen of buiten de ANC-alliantie), over verschil- lende vormen van geregionaliseerd of gefederaliseerd staatsbestel, over een doorgedreven federalisering met feitelijke onafhankelijkheid van Kwazulu-Natal en een Boerestaat, tot de totale chaos en burgeroorlog.

Dit laatste is niet echt een mogelijkheid die openlijk verdedigd wordt door een van de partijen in het spel, maar het is de mogelijkheid waarmee door sommigen bedreigd wordt telkens als het de andere dan de zelf-gewenste richting uitgaat. Ik heb er in eerdere publicaties (o.a. in "Vrede") al op gewezen dat ook al zou dat geen bewuste strategie zijn van De Klerk's kant, hij er toch veel voordeel mee doet. De dreiging met geweld vanuit extreem- rechtse en nog extremer-rechtse hoek, zet het ANC aan tot 'gematigdheid', of zou dat moeten doen. Of op z'n minst vervreemdt het (via die toegevingen) de top van het ANC van haar basis (een basis die de gekregen lege doos moede- loos en moegestreden zou aanvaarden, omdat ze nu verweesd is moeten achter- blijven?). Althans dat is de redenering, de logica van het spel.

Tot op zekere hoogte lijkt de realiteit zo uit te draaien ook. Belangrijke land- kwesties werden omwille van hun ex- plosief karakter al eerder op de achter- grond geplaatst of 'naar later' door-



Opmerkelijk zijn ook een aantal gelijke- nissen tussen de gebieden: er zijn onderhandelingen gaande, zowel tussen de Palestijnen en Israël, als tussen ver- schillende groepen in Zuid-Afrika (met de ANC-Cosatu-SACP alliantie aan de ene kant en de regering aan de andere kant als belangrijkste - maar niet de enige - partners en de Inkhata-Freedom Party van Buthelesi, de Conservatieve Partij en de crypto-nazi's van de Afrikaner Weerstandsbeweging o.l.v. Terre- blanche, in een zelfgekozen buiten- staanders-positie).

De Israëli's lijken op het ogenblik zo'n beetje te twijfelen of ze de PLO nu ook officieel zullen erkennen/toelaten. In Zuid-Afrika werd het ANC al een lan- gere tijd als partner erkend. Maar in beide gevallen worden de onderhandelingen ondermijnd, annex gebombardeerd, annex aan flarden geschoten door geweld waarvan de burgerbevolking het voor- naamste slachtoffer is.

Nog een gelijkenis: het zou moeten dui- delijk zijn dat zowel De Klerk (president van Zuid-Afrika) als premier Rabin van Israël het liefst de huidige machtsver-

ciële retoriek -, ze zullen nog altijd bruik- baar blijken én gebruikt worden. In de Bosnische situatie worden ze zelfs (weer?) openlijk erkend als relevant. Of toch: grote delen van de wereld-opinie vinden dat we die etnische scheidings- lijnen nu eenmaal moeten aanvaarden.

Bekijken we nu even de recente gebeur- tenissen in Zuid-Afrika (en laten we ver- der de Palestijnse - en Bosnische kwestie buiten beschouwing).

De spanning in Zuid-Afrika is zoals ge- zegd, opnieuw opgelopen en bereikt nauwelijks gekende hoogten. De aankondiging van de datum waarop de eerste non- raciale verkiezingen (en niet "multi- raciale" verkiezingen zoals men tijdens het BRTN-TV-journaal van 22 augustus '93 nog wist te melden) zouden moeten plaatshebben, is zowat de aanleiding geweest voor de nieuwe uitbarsting van geweld. Kort daarop volgde een eerste ontwerp van grondwet en wellicht bracht dat de geweldspiraal op een nog hoger en bloediger niveau. Het is al eerder vertoond. Telkens er een belangrijke stap naar een democratisering

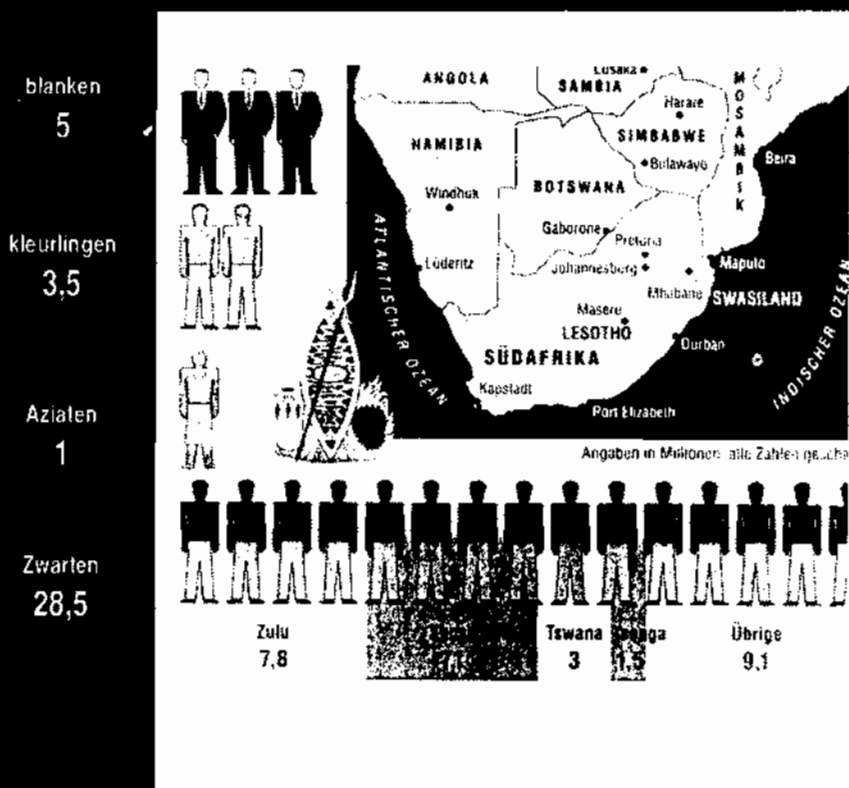
verwezen. En nu lijkt er ook een doorbraak te zijn met betrekking tot de federalisering of regionalisering van het land.

Sommige groepen blanken willen dan wel niets minder dan een onafhankelijke Boerestaat - en als dat gepaard kan gaan met een min of meer onafhankelijke Zoeloe-staat voor Buthulesi, dan lijkt die wel mee te willen gaan in dit scenario (een duidelijk voorbeeld dat de these over het huidige geweld in Zuid-Afrika als 'Zwart op Zwart geweld', tegen-spreekt) - ze staan niet zo ver af van De Klerk's standpunt. Of eerder: De Klerk staat niet zo ver af van dit extremistisch standpunt. Hij lijkt alleen maar 'gematigder' of 'realistischer', om ten minste een beter, want te realiseren effect te kunnen sorteren. Het extreme standpunt aan z'n rechterzijde komt hem goed uit als dreigement; zeker als die extremisten zelf dreigen met een totale burgeroorlog en (mis-)daden bij het woord voegen.

De Klerk wil geen onafhankelijkheid van delen van Zuid-Afrika, maar hij stuurt toch aan op een verregaande federalisering. Deze moet het mogelijk maken dat de bestaande economische ongelijkheid kan blijven bestaan en bevestigd worden. Paul Van Lerberghe (medewerker van het Fonds Voor Ontwikkelings-samenwerking en gevestigd in Harare) schrijft in die zin in Socialistische Standpunten van Juli '93 (p. 28): "Essentieel voor de NP (Nationale Partij; de partij van De Klerk (n.v.d.r.)) is dat er geen sociale, geen fiscale solidariteit komt voor het gehele grondgebied". Ikzelf heb zoiets ook al geschreven in Markant ('Een Joegoeslavisch-scenario voor Zuid-Afrika'. Markant 16 april '93, pp. 10-11). De ANC-COSATU-SCAP alliantie lijkt in de tang genomen. Onder druk van het geweld lijkt het er op dat de alliantie nog voor de verkiezingen zal moeten inbinden en zijn voorstellen al zal hebben moeten opgeven nog voor ze aan het publiek 'ter stemming' zullen kunnen worden voorgesteld.

Het is dan ook evident dat men er alles aan moet doen om dat geweld te stoppen. Anders krijg oftewel helemaal geen verkiezingen, oftewel een keuze tussen nauwelijks van elkaar te onderscheiden alternatieven die alleszins voor de gewone (zwarte) man/vrouw helemaal geen alternatief zijn voor de huidige situatie. Oproepen als deze van Nobelprijswinnaar Bisschop Desmond Tutu, om UNO-troepen naar de Zuidafrikaanse townships te sturen, moeten in die zin begrepen worden. Ik kan natuurlijk niet in het hart of de geest van Tutu kijken, maar ik heb de indruk dat hij deze uitspraak deed om de wereld, en meer nog de (regerings-)verantwoordelijken in het land zelf op te schrikken, zodat ze oren zouden krijgen naar het minder verregaand

## ZUID-AFRIKA: Totale bevolking: 38 miljoen



voorstel van het ANC om dringend werk te maken van een eigen vredesmacht. Deze vredesmacht zou moeten bestaan uit leden van de verschillende milities van het land (de SAP (politie), de SADF (leger), MK (Umkhonto We Sizwe, de gewapende vleugel van het ANC, die op non-actief is gezet zolang de onderhandelingen duren), Apla (Azenean People's Liberation Army, de gewapende vleugel van het Pan Africanist Congress, dat blijkaar haar greep erop wat verloren heeft) en de verschillende milities van de zgn thuislanden (Ciskei, Kwazulu,...) en zou onder gezamenlijke controle moeten staan.

De oproep van Tutu, samen misschien met de weezin voor de doden die vallen (of was het het besef dat de situatie uit de hand aan het lopen is niet meer controleerbaar en/of politiek bruikbaar geworden is?), heeft succes gehad. Voor het eerst is De Klerk bereid over zo'n vredesmacht te praten, al denkt hij eerder aan een beperkte politie-macht die naast de andere milities zou opereren... Is dit een poging om het idee te integreren en te neutraliseren; want de zoveelste politiemacht kan men in het overbepaalde land wel missen. Of is er nog hoop?

Jaak Perquy  
22.08.93

## Oorlogsmisdaad

*een nachtelijke stad  
in een verlichte kerstboom  
herscheppen  
is geen misdaad  
als je aan de juiste kant staat*

*vernuttige kraters creëren  
rond strategische plaatsen -  
mataan een massagraf  
voor toevallig getroffen burgers -  
is natuurlijk geen oorlogsmisdaad  
als je aan de juiste  
kant staat*

*je kunt woedend worden  
leugens vertellen  
hoopvol blijven  
mensen offeren  
T.V.-nieuws zijn  
stemmen winnen  
geld verdienen  
beurzen opjagen  
gewonden troosten  
moeders bedaren  
lekker slapen  
als je aan de  
juiste kant staat.*

Patricia Lasoen

## Oostenrijk bijt van zich af

Het land dat zijn voordeel deed met de internationalisering van de economie, begint zich ongerust te maken over het gewicht van de vreemde investeringen. Het betreft in het bijzonder de Duitse economische invasie.

Het is inderdaad zo dat door de zware Duitse druk op het economisch leven van buurman Oostenrijk er heel wat in vraag wordt gesteld. Volgens cijfers van de Oostenrijkse nationale bank waren er in 1990 voor 55,2 miljard shilling vreemde investeringen, waarvan 37 % van Duitse oorsprong. Er waren toen een 1500-tal ondernemingen met ongeveer 120 duizend bezoldigden. Een zakencijfer van 200 miljard shilling werd verwezenlijkt door Duitsers.

De Duitse patroons zijn echter niet de enigen die de kleine alpenrepubliek naar waarde weten te schatten, want ongeveer een kwart van de Oostenrijkse economie is in vreemde handen. Volgens hun nationale bank werken 46 % van de loontrekkers uit de industriële sector voor rekening van ondernemingen die direct of indirect afhangen van vreemde eigenaars.

### Van kwaad tot erger

De nauwe banden met Duitsland tengevolge 40 % uitvoer en 42,6 % invoer hebben aan de Oostenrijkse economie de mogelijkheid geboden om rijkelijk te profiteren gedurende de 2 jaar van de Duitse eenmaking. Er was dan ook een meergroei van 1,5 punt. De crisis in Duitsland heeft op haar beurt de buurman meegesleurd naar een stagnatie, meer zelfs, naar een recessie van 0,5 % in '93 volgens het OCDE.

Sommige industriële sectoren zoals de bedrijven die onderaannemers zijn van de autonijverheid, exporteren 97 % van hun productie hoofdzakelijk naar Duitsland. Zo'n 50.000 werknemers hebben dan ook hun lot verbonden aan dit van BMW, VW, of Mercedes. De uitvoer van de onderaannemers van de autonijverheid dekt voor 100 % de invoer van Oostenrijkse voertuigen. Het is dan ook niet moeilijk zich in te beelden welke konsekventies dit voor Oostenrijk zou hebben ingeval van crisis in de Duitse automobielsector.

De Oostenrijkse patroons zeggen dan ook onomwonden dat indien de Duitse economie een verkoudheid krijgt Oostenrijk een longontsteking riskeert!

De grote Duitse bedrijven zoals Siemens Oostenrijk, BMW Austria, Hoechst-Austria, Semperit, een filiaal van Continental, en Grundig Oostenrijk zetten ongeveer 40 duizend personen aan 't werk en realiseren een zakencijfer van

120 miljard shilling. Hun invloed op de economische besluitvorming en op het socio-politieke beleid van het land mag niet onderschat worden.

Claude Pichl, van het Economisch Onderzoeksinstituut te Wenen is van mening dat de internationalisering van de economie een langzaam proces is in het belang van iedereen. En Wolfgang Tritremmel van de Vereniging van Industriëlen doet er nog een schepje bovenop: "De vreemde investeringen in Oostenrijk zijn welkom. Wij hebben geen schrik van het internationaal kapitaal. Integendeel, wij hebben het broodnodig en rekenen op investeringen". Wat er ook van zij het betekent ook politieke afhankelijkheid.



Oostenrijk wacht op zijn aansluiting bij de E.G.... maar!

### Het buitenkansje van de privatiseringen

De nationaliteit van de verantwoordelijken en de eigenaars van de ondernemingen had tot op heden geen probleem opgeleverd, maar gezien de moeilijker wordende conjunctuur wordt het een omstreden vraag voor de publieke opinie. De lont in het kruitvat was het recent neerleggen der boeken van de papeterie PWA Hallein, dat voor 75 % eigendom is van de Beierse maatschappij PWA, die de werkplaatsen bedreigt van een 1.000-tal werknemers in de regio van Salzburg. Daarmee werd er een discussie op gang gebracht over de internationalisatie van de Oostenrijkse economie. Door velen wordt het de grote braderij genoemd van de nationale economie ten voordele van vreemden, die ongevoelig zijn voor de

moeilijkheden in de regio.

De minister van verkeer Viktor Klima zegde het volgende: "Het is naïef te geloven dat door het feit dat een onderneming het zij onder vreemde dan wel onder nationale invloed staat, dit helemaal geen verschil maakt".

Inderdaad, de privatisering van nationale ondernemingen op het einde der tachtiger jaren heeft toen massaal Duits kapitaal aangetrokken. In vele gevallen heeft dit fabriekssluitingen kunnen afdwenden.

De waarschuwingen tegen een "economische Anschluss" hebben de Duitse appetijt nauwelijks kunnen bedwingen, want de Duitsers hebben toch nog voor 3 miljard shilling in Oostenrijk geïnvesteerd, na de 6,8 miljard en de 4,3 miljard die ze achtereenvolgens in 1989 en 1990 inbrachten.

Zij stellen de geografische ligging van buurland Oostenrijk erg op prijs evenals de taal, de bekwame vaklieden, het sociaal klimaat en... het loonpeil dat 15 % lager ligt dan het Duitse. Bovendien is de binding tussen de Duitse mark en de Oostenrijkse shilling zo dat elk monetair risico uitgesloten is.

De publieke opinie heeft zich ondertussen beginnen te roeren toen bedrijven, die toch ook identiteitsymbolen zijn van de Oostenrijkse soevereiniteit, daaraan voorbij gingen door onder vreemde vlag te gaan leven.

Dat was zo het geval met DDSG, waarvan de vloot de Donau gedurende meer dan anderhalve eeuw bevoer. Ook brouwerijen en banken deden hetzelfde. De plannen voor fusies van de nationale maatschappij Austria Airlines met Swissair, KLM en SAS hebben grote ongerustheid verwekt.

De "Kronen Zeitung" sloeg alarm met de volgende tekst: "Oostenrijk moet onafhankelijk blijven". Als we weten dat diezelfde krant financieel voor 50 % afhankelijk is van Duits kapitaal, kan men daar wel van ondervinding spreken.

Kanselier Vranitsky betuigde zijn solidariteit met het personeel van Austria Airlines door het fusieproject te kelderen.

Kan ons land daar lessen uit trekken? Zullen onze bewindvoerders dezelfde morele moed kunnen opbrengen als de Oostenrijkse kanselier nu privatiseringen aan de orde zijn?

René Van Nerum  
Bron: "Le Monde"

## Europa Ja, Europa Neen

Ik weet niet wat ik over de Europese eenmaking moet denken. Als ik achteruit kijk, in de geschiedenis, en zie hoe het verging met de pogingen om Europa onder één gezag te brengen, dan krijg ik rillingen. Want het ging daarbij altijd om een "nieuwe orde", het ondergeschikt maken aan een suprastructuur, een strak en onwrikbaar systeem, ten koste van "het volk", ook het "eigen volk".

De Pax Romana verliep alles behalve vreedzaam: Kimbren, Teutonen, Kelten, Daciërs... werden geromaniseerd, over de kling gejaagd, als slaven naar Rome gevoerd...

Karel De Grote wordt ons voorgesteld als "de vader van ons Europa", met zijn rechterlijk en bestuurlijk apparaat, zendgraven, paleisscholen, enz. enz. Maar niemand schijnt hem te kennen als voorloper van Hitler: "het zwaard van God", verantwoordelijk voor de massamoord een genocide eigenlijk op al diegenen die zich niet konden schikken in het christelijk systeem. Zoals de Saksen. Ze werden gedecimeerd, weggevoerd als dwangarbeiders (o.a. naar Vlaanderen), opgesloten in concentratiekampen (de eerste in Duitsland, meer dan duizend jaar voor het nazisme).

Het Europa van Napoleon was ook al geen paradijs, al bracht het wel een stukje "Liberté, fraternité, égalité" (o.a. voor de joden), wat meer eenheid in bestuur en wetgeving en een net van rechte wegen. (Die wegen, van heirbanen tot autostrades, waren trouwens altijd een voornaam punt voor de Europese heersers, kwestie van hun legers zo snel mogelijk ter plaatse te hebben. In het Europa van morgen echter leiden alle wegen niet naar Rome, maar naar overal: in het kader van de vrije markt moet de vrije handel immers de handen vrij hebben; aan kameraad Van Miert om het de grote en multinationale ondernemingen zo gemakkelijk mogelijk te maken.)

En toen kwam Hitler. De combinatie van "deutsche Gründlichkeit" en nazisme, het onderwerpen aan één enkele, onmenselijke (waan)idee, dat was wel het ergste wat Europa kon overkomen. Niet enkel voor gisteren. Ook voor vandaag. De strijders van toen, voor een "nieuwe Europese orde" menen gelijk te krijgen.

Zij hebben zich ingezet voor een militair, economisch en politiek sterk Europa. Tegen het bolsjewisme, uiteraard. Het bolsjewisme is verslagen. Maar het idee blijft. In het kielzog van Hitler en de Oostfrontiers blijft extreem-rechts zich inzetten voor een rechts militair, economisch en politiek sterk Europa.

De eerste na-oorlogse poging tot vorming



van een "zwarte internationale" in 1950 ging uit van een zekere Per Engdahl, chef van de Zweedse neo-fascistische groep "Nijsvenska Rözeisen". Ze gebeurde op basis van een korporatistisch 10-puntenprogramma, dat de oprichting voorstelde van een supranationale Europese Gemeenschap met een gemeenschappelijke buitenlandse politiek en een politiek inzake prijzen en lonen, een eigen leger en een eigen munt.

Dit leidde tot de bijeenroeping van het Nationaal Europees Kongres Malmö, 12 mei 1951 waarop neo-nazi-organisaties uit zowat heel Europa vertegenwoordigd waren waaronder de toen 25-jarige Karel Dillen.

Als neo-nazi's zich opwerpen als pleitbezorgers van een verenigd Europa dan moeten we wel bijzonder uit onze doppen kijken.

Net zoals toen. En ook voor een "blank" Europa. Een Europa met "eigen waarden", als bakermat van de beschaving, dat zich afzet tegen het multiculturele, multiraciale, dekadente Amerika. Daarvan getuigen de vele extreem-rechtse organisaties en uitgaven als "jeune Europe", de "Beweging van de Vere-

nigde Staten van Europa", met het blad "Europa Een", van bouwheer Walter Kunnen, enz. Ook VMO-Führer, Werner Van Steen, heeft afstand genomen van de Vlaamse kleinschaligheid (de Voerproblematiek b.v.), en strijdt nu voor een rechts Vlaanderen in een rechts Europa.

Hoe dat rechts Europa er moet uitzien, daarover is men het nog niet helemaal eens. Het is een schizofrene bedoeling. Enerzijds is er het staatsnationalisme van de Republikaan (Groot-Duitsland) en van Le Pen (La Patrie), het eeuwige Frankrijk, die Jeanne d'Arc, de mascotte van het FN bij de voornaam noemt, maar nog meer oploopt met Karel Martel, omdat die in 732 de Arabieren heeft verslagen. Wat hun voor ogen staat is een groot, sterk, soeverein Frankrijk, Duitsland, dat van Europa geen bevelen heeft te krijgen.

Anderzijds is er het volksnationalisme van het Vlaams Blok, dat opkomt voor een "Europa der volkeren", ook de kleine: Bretoenen, Basken, Katalanen... En Vlamingen, uiteraard. Zowel voor de enen als voor de anderen zal dit verenigd Europa zich moeten opstellen als een bolwerk.

Naar buiten: tegen de Japanse en Amerikaanse uitdaging. Naar binnen: tegen de dekadente "smeltkroeskultuur", perversiteit, criminaliteit, drughandel, abortus. In 't kort: voor het behoud van de "eigen identiteit", de grote waarden. Het Vlaams Blok spreekt zich ook uit tegen de Europese solidariteit (tussen rijke en arme landen), tegen het verlenen van stemrecht voor EG-onderdanen.

Ondanks de verschillen komen volks- en staatsnationalisten in hun rechts Euroclubje toch tamelijk goed overeen en raken de neo-nazi's steeds beter politiek georganiseerd en geïnstitutionaliseerd. Filip De Winter, bemiddelaar tussen het FN en de Republikaan en tussen diverse Duitse en Nederlandse neo-nazipartijtjes zit daar wel voor iets tussen. Trouwens, het VB heeft zich achter de eis van de Republikaan geschaard voor een Duitsland binnen de grenzen van 1937: "Ein Volk, ein Reich, ein Führer".

Steeds meer brengt uiterst-rechts het thema van het Groot-Duitse Rijk ter sprake. Ook Le Pen is voorstander van een as tussen de twee Europese grootmachten, Frankrijk en Duitsland.

Het Franse chauvinisme en het "eigen volk eerst" zijn heel goed te rijmen met een Europees nationalisme, al wordt er dan ook gefulmineerd en zelfs gestemd tegen Maastricht. Vlaming zijn en wereldburger gaan hier niet samen, wél Vlaming zijn en Europees burger, maar dan van een sterk, zuiver, blank Europa. Zoals elk ander nationalisme is ook het Europese nationalisme gevaarlijk. Want gericht tegen "de anderen", die van buiten Europa. Europa moet zich verdedigen tegen al het slechte en ongewenste dat het van buiten zijn grenzen bedreigt, zoals illegale immigratie, terrorisme, drugs, criminaliteit, islamitisch fundamentalisme, enz. Zo worden er twee kampen gevormd: dat van de "goeden", de "Europeaanen", en dat van de "slechten", of "verdachten", de anderen. Een tweetal uitspraken daarover.

De Indiase Dr. Kum Kum Bhavani van de universiteit van Bradford: "Een dergelijk Europees nationalisme is een racistisch nationalisme, in de zin dat "zwart/Derde Wereld" en Europeaan zijn of worden als onderling onverenigbaar worden beschouwd".

Tahar Ben Jelhou, Marokkaans schrijver: "...als de politie kandidaat immigranten aanhoudt wordt dat geregeld voorgesteld als een overwinning van de gerechtigheid op het barbaardom, een revanche van de ontwikkelde op de onderontwikkelde wereld".

De "bescherming" van Europa, d.w.z. de controle van de grenzen, wordt geregeld door de Akkoorden van Schengen. Ook weer zo'n betwist geval. Want in het kader van die akkoorden wordt er gewerkt aan de uitbouw van een "Schengen

Informatie Systeem" (SIS), waarvan het computerbrein in Straatsburg geïnstalleerd wordt. Maar Big Brother zal zowel Europees als nationaal zijn. De signalen van personen, voertuigen en voorwerpen worden, via terminals in alle Schengen-landen ter beschikking gesteld van rijkswacht, politie en douane.

Wat een mogelijk ernstige bedreiging kan inhouden voor de privacy.

Inderdaad. Begrippen als "ernstig misdrijf", of "gevaar voor de interne veiligheid of de openbare orde" worden niet overal gelijk ervaren. Er is dus een reukje aan Schengen. En aan Maastricht. En aan de Europese eenmaking. Zowel rechts als links hebben hun bedenkingen.

Ze zeggen allebei hetzelfde: ja voor Europa, maar neen voor dat Europa. Het Europa van rechts is natuurlijk totaal verschillend van dat van links.

Het EG-topberaad van Edingburg heeft duidelijk getoond welke richting we thans uitgaan. Er werd besloten de economie de komende 2 jaar een injectie te geven van 1.200 miljard frank. De Britse premier, John Major, is in de wolven: Hij heeft op alle fronten zijn slag thuisgehaald: geen vreemdelingenbeleid, geen sterk Europarlement, geen sociale paragraaf in het Verdrag. Wat er wel is: EMU en EPU, Chinees voor de Europese burger. Maar muziek in de oren van de Europese kapitalisten: Economische en Monetaire Unie; Europese Politieke Unie. In het economisch eengemaakte Europa zullen strikte regels gelden en wie zich daar niet aan houdt wordt naar de tweede klasse verwezen. In die "gemeenschap" van rijke en arme landen, met haar twee snelheden of, beter gezegd, twee maten en twee gewichten zullen de rijke landen (Duitsland!) het voor het zeggen hebben. Met alle gevolgen van dien. Vrij verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal betekent onvermijdelijk dat de groten en sterken méér vrijheid hebben dan de kleinen en zwakken.

## Het grote slachtoffer in dit alles: de democratie

Paul Staes, Europarlementslid van Agalev: "De democratie links laten liggen en in hoofdzaak aandacht hebben voor de behoeften van economie en industrie... is de politieke dimensie van een volkerengemeenschap versmallen tot de wetmatigheden van een bedrijf, een multinational in dit geval... Daarmee maak je de democratie stuk, want intussen bewijs je voortdurend dat de concrete betrokkenheid van de burgers, hun sociale garanties, de bestrijding van hun armoede en de aandacht voor hun inspraak bijkomstig zijn..."

In dit Europees is neo-liberalisme is liberalisering synoniem van privatisering.

In voorbereiding van 1993 is dit proces trouwens al volop bezig. Natuurlijk komen alleen de rendabele sectoren in aanmerking voor privatisering. Sectoren van de openbare diensten met hoge kosten en geen of weinig rendement, zoals onderwijs, gezondheidszorg, de kulturele sector (musea, bibliotheken...) kan en wil een onderneming in de vrije markteconomie niet op zich nemen. Zodat de overheid nog meer geld in die diensten zal moeten steken. Of ze zal moeten "afbouwen".

Een ESU - Europese Sociale Unie is er nog lang niet. Over de meest elementaire en door velen als prioritair beschouwde wetsvoorstellen blijft de Raad Sociale Zaken ter plaatse trappelen. Oh ja, er werd bepaald dat de vertegenwoordigers van de werkgevers en de werknemers Europese collectieve arbeidsovereenkomsten kunnen sluiten. Maar wat betekent dit in de praktijk?

Er is dringend nood aan geïntegreerde Europese vakbonden. Vakbonden, democratische massa-organisaties en sociale bewegingen, ook die van zgn. marginale groepen, vrouwen, migranten, gepensioneerden... zouden zich moeten organiseren om het concept van een sociaal Europa uit te bereiden, veel verder dan wat door Maastricht wordt beoogd. Voor de linkerzijden is er slechts één prioriteit: de strijd voor de uitbreiding van de sociale -, ecologische - en burgerrechten.

Vakbonden en massa-organisaties zouden ook nauwer betrokken moeten worden bij sociale en economische beslissingen. Dit is belangrijk voor wat het sociaal charter betreft. Want, hoe mooi dat er, op papier, ook mag uitzien, zonder publieke en sociale controle zal het, onder druk van een economische en monetaire unie, die tegen alle sociale rechten in gaat, verworden tot een vodje papier.

Jan Van Calsteren  
uit "Front"

## Personalia

\* Te Antwerpen overleed Jeanne Vroman-Laroche gekend voor haar jarenlange inzet voor de progressieve gedachte. Aan haar dochter Wiska Vroman en de familie bieden we onze innige deelneming.

\* Te St-Niklaas overleed onze vriend, de actieve en trouwe arbeiders- en vredesmilitant Cesar D'Hollander. Aan zijn vriendin en familie beluigen we onze oprechte deelname in het verlies dat hun treft.

## Nieuwe strategie en wapenverkoop

In de jongste vier jaren hebben zich, op wereldvlak, transformaties voorgedaan die veel dieper graven dan al hetgeen sedert de tweede wereldoorlog voorgevallen is. Veel lijkt ongewijzigd en toch is nagenoeg alles anders. Dit geldt vooral voor de wapenverkoop en de lokale conflicten. Hier zien we op de achtergrond een nieuwe strategie opdoemen, als instrument van een alléénheerschappij over de wereld.

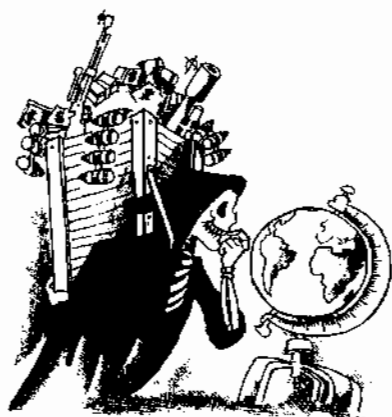
### De nieuwe strategie

De confrontatie van de twee ideologische en militaire blokken sedert 1945 is definitief vervangen, na het uiteenvallen van de Sovjetunie eind 1991, door een wereld die uitgesproken unipolaire tendenzen heeft. De Verenigde Staten voelen zich geroepen, voelen zich verplicht de wereld te regeren, zoals generaal Colin Powell (stafchef van de strijdkrachten) het gracieus weet te verklaren. Om deze "welwillende overheersing door één enkele mogendheid" waar te maken, zegt een commentaar in het rapport Wolfowitz, is de administratie in Washington bereid alle mogelijke offers te brengen. Het is kenmerkend dat dit rapport in maart 1992 bekend werd, nauwelijks drie maanden na het verdwijnen van de grote sovjet-rivaal. In wezen behandelde dit rapport één enkele vraag: Hoe kunnen wij op ons eentje overheersen?

Het Wolfowitz-rapport was nog maar net voorafgegaan door een ander, bekend onder de naam rapport Jeremia, met een bespreking van zeven scenario's van toekomstige oorlogen, waarvan vijf in de Derde Wereld. Beide documenten waren het werk van de leidende kringen uit het Pentagon en stelden praktisch de ganse wereld in vraag. Het protest tegen de inhoud van die rapporten (die niet voor publicatie bestemd waren) heeft de Amerikaanse regering verplicht hun draagwijdte te verzwakken met de smoes dat het om "working papers" handelde, een beetje kladwerk dus. Maar ze onthulden onbetwistbaar de nieuwe strategie van de Verenigde Staten voor hun alléénheerschappij. Het doel voor vandaag en morgen is een ongelimiteerd leadership te veroveren. Om dit te bereiken moeten de Verenigde Staten wantrouwig staan tegenover elke mogendheid die hen zou kunnen hinderen.

Een Europese Gemeenschap los van de NAVO wordt erg gevreesd in sommige kringen in Washington, hetgeen de kronkelingen verklaart opgedrongen aan het Verdrag van Maastricht i.v.m. de betrekkingen tussen de Gemeenschap, de Westeuropese Unie (de militaire tak ervan!) en de NAVO. Er is ook de vrees voor een nieuw globaal gevaar ("resurgent-emergent global threat" zoals in het Jeremia-rapport staat). Onder

deze sibillijnse uitdrukking dient men een mogelijke heropstanding te verstaan van iets zoals de Sovjetunie of nog het ontstaan van een agressief Rusland mochten de tegenstanders van Boris Jeltsin het halen. Deze bekommernissen zijn sterk aanwezig in de documenten van het Pentagon. Maar men dient niet verbaasd te zijn dat, één jaar na de Golfoorlog (februari 1991), de Derde Wereld een ruime plaats in de Amerikaanse strategie inneemt, hetgeen niet zonder gevolgen kan blijven noch op de wapenhandel, noch op de lokale conflicten, twee probleemgebieden die nauw met deze strategie verbonden zijn.



### De evolutie van de wapenhandel

Deze laatste jaren zijn gekenmerkt door een gevoelige vermindering van de wapenverkoop in de wereld en men kan zich de vraag stellen of dit zal blijven doorgaan. Onderhevig aan de schommelingen van de politieke en economische conjunctuur bereikte de wapenhandel een piek in 1987 om daarna te dalen. De handel in zware conventionele wapens zoals pantserwagens, artillerie, raketten, vliegtuigen en helicopters vertegenwoordigde in 1991 slechts de helft van het bedrag in 1987: 22 miljard dollar i.p.v. 46 miljard (in constante dollars uitgedrukt op basis van 1990).

Intussen heeft in de meeste landen, behalve Frankrijk, een vermindering van de militaire kredieten plaatsgehad: alle NAVO-landen samen hebben in 1991 slechts 93 % uitgegeven voor defensie van hetgeen ze in 1987 ervoor uitgaven. Maar deze vermindering wordt afgeremd

door het peperdure onderzoek naar nieuwe 'intelligente' wapens die hun trefzekerheid in de Golfoorlog bewezen hebben. Het zijn nochtans niet deze hoogtechnologische wapens die verhandeld worden. Een supermacht zoals de Verenigde Staten wil niet enkel aan de spits blijven van militaire technologie maar wenst natuurlijk ook enkele stappen op haar klanten vooruit te lopen, zeker op de Derde Wereld.

Op het einde van de jaren 80 waren er twee grote afzetgebieden voor wapens, overeenstemmend met beide blokken in Oost en West en hun meer zuidelijke geallieerden. Thans is er een neiging om op wereldvlak één enkele wapenmarkt te vestigen. De wereld verkeert echter nagenoeg overal in crisis, hetgeen een damper zet op een mogelijke aangroei van de wapenverkoop. Wegens die crisis en hun schuldenlast hebben de landen van de Derde Wereld hun aankopen moeten beperken, zelfs tot nul herleiden voor sommigen onder hen.

De belangrijkste wapenleveranciers zijn de grote mogendheden die dergelijke tuigen produceren. Het zestal bestaande uit de Verenigde Staten, de Sovjetunie, Duitsland, de Chinese Volksrepubliek, Groot-Brittannië en Frankrijk heeft in 1991 zowat 20 miljard dollars aan wapens verkocht op een totaal van 22 miljard. De Verenigde Staten alléén hebben de helft van het totaal uitgevoerd: 11 van de 22 miljard. Ze zijn er zelfs in geslaagd om hun wapenverkoop gedurende vijf jaren op peil te houden, hetgeen, in een krimpende markt, hun dominante positie bewijst. Hoewel de Sovjetunie in 1987 nog koploper was, hebben de Verenigde Staten in 1991 ruim driemaal zoveel wapens geleverd als zij. De wapenverkoop van de Sovjetunie in 1991 was amper een kwart van het piekjaar 1987, de Britten haalden de helft, de Fransen precies een kwart van datzelfde jaar. De superioriteit van de Verenigde Staten komt nog duidelijker tot uiting als men bedenkt dat van de 25 belangrijkste wapenproducerende vennootschappen er 19 Amerikaanse zijn, tegen 2 Britse, 2 Franse, 1 Duits en 1 Japanse. De tijd lijkt veraf dat, gedurende de crisis in de Golf, er deugdzaam sprake was van een drastische vermindering van de wapenverkoop en deze in het Midden-Oosten nagenoeg af te schaffen. Inte-



gendeel, de Amerikaanse administratie zowel onder Clinton als onder Bush doet al het mogelijke om afzetmarkten te veroveren voor de grote wapenproducenten van de USA en levert een verbeterd strijd tegen buitenlandse wapenleveranciers.

Zowat 70 % van de Amerikaanse wapenverkoop in de Derde Wereld was voor het Midden-Oosten bestemd, zowel gedurende als na de Golfoorlog. Het ging hier om leveringen in 1991 aan Israël, Saoedi-Arabië, Egypte, Koeweit en de Verenigde Arabische Emiraten, maar tevens om bestellingen lopende over de twee, drie of vier volgende jaren. We vinden hier voornamelijk Patriot-lanceerinstallaties, andere raketten, gevechtsvliegtuigen en helicopters, Abrams-pantserwagens en gevechtswagens. Een belangrijk deel van de resterende 30 % was bestemd voor het Verre-Oosten, waaronder Thailand, Zuid-Korea en Taiwan. Elkeen herinnert zich wel de polemiek i.v.m. de bestelling van Amerikaanse F16-gevechtsvliegtuigen door dit laatste land in 1992.

De Sovjetunie heeft in 1991 - het laatste jaar van haar bestaan - voor 3,9 miljard wapens geleverd in de Derde Wereld, voornamelijk aan India. Bij de ineenstorting van de Sovjet-economie blijkt de leus geweest te zijn om alles te verkopen aan eender welke prijs. De aanbieding van honderden pantserwagens aan Iran alsook de dumping-prijzen voor militaire vliegtuigen (Mig 29, Mig 31, SU 25 en TU 16) hebben het Westen niet doen glimlachen. De militaire industrie van de ex-Sovjetunie heeft voorlopig gekozen voor de export van oorlogstuig mits een zekere reconversie. Boris Jeltsin heeft toestemming gegeven tot de levering van 1600 vliegtuigen aan het buitenland vanaf maart 1992. Na een akkoord gesloten te hebben in Tachkent, hebben acht Republieken van de ex-Sovjetunie, in mei 1992, een verdeling opgesteld van de wapens die zij krachtens het CCE-verdrag van 1991 tot aan de Oeral kunnen behouden en aldus hebben ze kunnen bepalen hoeveel ze kunnen uitvoeren. De officiële verkopen zouden in 1992 circa 4 miljard dollar bereiken. Hierbij dient de wapensmokkel gevoegd te worden. Het bestaan in Kharkov van een zgn. "Universele Oekraïense-Siberische Beurs" die alléén al wapenvoorraden van 2 miljard dollar controleert, met name vliegtuigen, laat het ergste vermoeden...

In Frankrijk is het bestaan van een heel belangrijke wapenexport reeds 35 jaren als een verlengstuk te beschouwen van een industrie die het land totaal onafhankelijk diende te maken voor zijn militaire uitrusting. Deze handel is vooral gericht op de Derde Wereld met 88 % van de

verkoop in 1987 en 81 % in 1991. Het einde van de oorlog tussen Iran en Irak, de schuldenlast van talloze zuidelijke landen alsook de concurrentie van andere producenten verklaren voor een groot deel waarom de bestellingen in 1990 slechts een derde bedroegen van deze in 1982 en waarom ze ongeveer op hetzelfde niveau gebleven zijn in 1991 ondanks de Golfoorlog. Oostelijk Azië vertegenwoordigde zowat de helft van die verkopen. In november 1992 bracht een contract voor de levering van 60 gevechtsvliegtuigen Mirage 2000-5 aan Taiwan een zuchtje zuurstof niet enkel voor de firma Dassault maar ook voor Thomson-CSF en Matra. Hetzelfde geldt voor de bestelling van 436 Leclerc-tanks voor de Verenigde Arabische Emiraten in februari 1993. Wat niet wegneemt dat de toekomst van de Franse wapenverkoop eerder onzeker is.

### Wapenverkoop en nieuwe strategie

De westerse landen en inzonderheid de Verenigde Staten zijn geconfronteerd met een vervelende en lastige contradictie. Enerzijds, proberen zij zoveel mogelijk wapens te verkopen aan bevriende maar toch solvabele landen. Ze zijn niet zo talrijk om aan beide voorwaarden te voldoen en we vinden ze voornamelijk in het Midden-Oosten bij de petroleum-producenten alsook in de nieuw geïndustrialiseerde landen van het Verre Oosten. Daarbij dienen nog enkele landen van Latijns-Amerika gevoegd waar het politiek aspect het haalt op het financieel gewin, hetgeen kan leiden tot schandalen zoals Irangate waarbij klandestiene leveringen aan Iran in 1985-86 gediend hebben om de Contra's in Nicaragua te financieren. Anderzijds, komt het erop aan te zorgen dat die wapens niet in handen van potentiële vijanden terecht komen. Ietwat lichtzinnig overigens schijnen de Verenigde Staten te vergeten dat de vriend van vandaag morgen misschien vijand kan worden; het voorbeeld van Iran-met-zijn-ayatollahs die het roer overnam van het Iran-met-de-shah had wel wat meer denkwerk mogen opleveren. Eén of twee lengten voorsprong op technologisch gebied is een constante zorg voor de Verenigde Staten en andere westerse wapenleveranciers, zoals reeds gezegd. Dus kunnen verouderde wapens van het Noorden gemakkelijk in het Zuiden aangewend worden, hetgeen een 'traps-gewijze afdaling' van wapens tengevolge had na het CCE-verdrag in september 1990 dat een beperking van de conventionele wapens in Europa inhield. Zo heeft oorlogstuig van de NAVO zijn weg gevonden naar Griekenland, Turkije,

Marokko, Egypte, Indonesië en zelfs Thailand.

De Verenigde Staten zijn erg bevreesd voor wapen-proliferatie, niet enkel van nucleaire maar ook van hoogtechnologische conventionele wapens. Zij eisen van de Derde Wereld een zeer strenge toepassing van het Non-proliferatie Verdrag van 1968, zonder te willen toegeven dat de westerse landen zelf dit verdrag maar zwakjes hebben gevolgd, hetgeen tot verrassingen kan leiden in 1995 bij de herziening van het verdrag. Op het gebied van de conventionele wapens wendden ze tegen het Zuiden de restrictieve regels aan van het COCOM, opgesteld tegen het Oostblok. Bovendien hebben de Verenigde Staten met hun geallieerden eenzijdig de zogenaamde Missile Technology Control Regime (MTCR) in 1987 opgericht, met het doel de Derde Wereld te beletten middellange afstand raketten te bemachtigen die voor het Westen gevaarlijk zouden kunnen worden. Deze restrictieve maatregel heeft gemakkelijk een plaats in de nieuwe strategie gevonden.

De landen van de Derde Wereld aanvaarden zomaar niet onder voogdij van het Westen geplaatst te worden. De 24 landen die hen vertegenwoordigden hebben gewoon geweigerd hun bewaening te beperken zoals door de Verenigde Staten gevraagd naar aanleiding van de topbijeenkomst der 7 in Bangkok vorig jaar. De volkeren van het Zuiden hebben zo het gevoel dat de westerse landen wat meer voor eigen deur zouden mogen vegen. Maar de nieuwe strategie heeft nog andere dan louter politieke en militaire aspecten. Zo heeft men de rol van het IMF en de Wereldbank die aan de Derde Wereld een "politiek van aanpassing" opdringen waarbij de miserie enkel maar kan toenemen, verder de schuldenlast, de ontginning van grondstoffen, de verbodsbepalingen bij technologie-overdracht, alles tezamen sterke remmen op een waarachtige ontplooiing die deel uitmaken van een globale strategie die noodgedwongen tot nieuwe en gevaarlijke onlusten in de wereld zal leiden. Hoe lang zal die strategie de stem van de volkeren nog kunnen smoren?

Yves Grenet  
Econoom - lid van het Nat. Bureau  
v/d Franse Mouvement de la Paix  
Vertaling en bewerking:  
Alberto Fernandez

## Die Grosse Baufirma Lammerding

**Veertig jaar geleden werd te Dusseldorf een bouwonderneming opgericht; eigenaar/direktor was de heer Heinz-Bernhardt LAMMERDING. Het werd een florissante onderneming. Aan de succesrijke activiteit van Herr Lammerding kwam op 13 januari 1971 een einde bij diens overlijden in een hospitaal in Beleren. Daar is niets bijzonders aan, zal men opwerpen. Dat is ook zo!**

Bij zijn begrafenis echter viel het op dat van heinde en verre gewezen SS-officieren de laatste groot brachten. Wat was de reden daarvoor?

Herr Lammerding liet als gewezen SS-generaal een bloedige geschiedenis achter zich.

Als generaal majoor was hij bevelhebber geweest van de SS-divisie "Das Reich" die in Frankrijk, in de stad Tulle en te Oradour-sur-Glane een bloedig spoor had nagelaten.

Maar niet alleen in Frankrijk.

Herr Lammerding was al in 1931 tot de S.A. toegetreden en maakt in 1935, na de "Nacht der Lange Messen" het overstapje naar de SS. Zijn goeie vriend Heinrich Himmler plaatste hem aan het hoofd van de "Verfügungsddivision Totenkof". Die divisie was voorbestemd om in de nog te veroveren gebieden de "Sauberungen" door te voeren.

Herr Lammerding en zijn "Totenkof" divisie waren actief te Warschau en Belgrado.

Met de inval in de Sovjetunie werd de divisie omgedoopt in "Division Das Reich" en werd ingedeeld in de "Panzergruppe" van generaal von Kleist. "Das Reich" moest deelnemen aan de verovering van Moskou. Het bekwam hen slecht. "Das Reich" verloor in de slag voor Moskou de helft van zijn manschappen en het materiaal.

Van het front teruggetrokken om opgelapt te worden werd "Das Reich" opnieuw in de strijd geworpen bij de gevechten rond Koerksk. Dat was einde 1942. Ook in die slag kreeg de divisie van hetzelfde laken een broek. Opnieuw teruggetrokken op Oost-Pruisen moest de divisie weer aangevuld worden.

Van de raszuiverheid van de divisie moest nu afgewaken worden. De blonde germanen met de blauwe ogen kregen nu het gezelschap van alle soorten "rassen": Oekraïeners, Balten, Elzassers en zelfs Aziaten werden in "Das Reich" opgenomen.

\*\*\*\*\*

Einde 1943 moest de Führer rekening houden met een mogelijke landing van geallieerde legers op het Westfront.

De in Afrika verslagen Maarschalk Rommel kreeg de opdracht de verdediging van het Westfront te organiseren: van Denemarken tot de Middellandse zee.

In dit verdedigingsdispositief kreeg de

SS-divisie "Das Reich" een bijzondere plaats.

Haar taak bestond er o.m. in de verbindingswegen voor de Wehrmacht vrij te houden.

Zo werd "Das Reich" naar Frankrijk overgebracht waar het zijn staf vestigde te Montauban, dat was halfweg tussen de Middellandse zee en de Atlantische oceaan. Met die opdracht was Herr Lammerding in zijn nopjes. In het gebied waar "Das Reich" de verbindingswegen moest bewaken was toen ook een "maquis" actief. Dat vooruitzicht deed Lammerding denken aan zijn goede oude tijd van de "Totenkopfdivisie" en de "Sauberungsoperaties". Onmogelijk alle terreuracties die "Das Reich" ondernam hier weer te geven. We moeten ons erg beperken.

De 12e mei 1944 was voor SS-generaal Lammerding een hoogdag. De Führer had hem bedacht met het "Ritterkreuz". Op de Staf te Montauban werd er gevierd. Terwijl men de Französische Champagne dronk, trok een SS-afdeling naar het stadje MONTPEZAT op een 30 km van Montauban. Daar werden de huizen in brand gestoken. M. & Mw. Bonnet van de plaatselijke schoenwinkel werden er met hun tweejarige kindje in de vuurpoel geworpen. Bij hun achtstuurde de SS nog 20 burgers mede waarvan men niets meer gehoord heeft. Dat was evenwel maar een voorsmaak voor wat nog moest volgen.

\*\*\*\*\*

In de nacht van 6 op 7 juni 1944 waren de geallieerde troepen geland op de kust van Normandië. De Franse weerstandsgroepen hadden opdracht het oprukken van de Duitse troepen te verhinderen of te bemoeilijken. De stad Tulle, gelegen in de vallei van de Corèze, was van strategisch belang. Door de flanken van de vallei te bezetten kon men de doortocht door de stad flink hinderen. Op 7 juni hadden 1.350 man van de "maquis" al een deel van de flanken bezet.

Toen Lammerding dit vernam deed hij zijn pantsers naar Tulle oprukken. De krachtsverhoudingen waren te ongelijk en de weerstandsgroepen trokken zich terug.

Maar Lammerding zou wraak nemen op de burgers van Tulle. Lammerding nam met zijn staf intrek in "hôtel Moderne". De drukker, M. ORFEUIL, werd verplicht een plakkaat te drukken waarvan de tekst

luidde: "Voor het maquis en zij die helpen is er maar een straf: de ophanging. Honderdtwintig 'maquis' of hun medewerkers zullen opgehangen worden, hun lijken zullen in de rivier geworpen worden".

Tulle, 9 juni 1944

De generaal-bevelhebber der Duitse troepen, SS Sturmbahnführer Kowatsch, van de staf van Lammerding, liet honderden burgers arresteren. De gestapoman, Walter, zou daaronder honderd twintig mensen selecteren. De secretaris van de prefectuur pleitte nog bij Kowatsch om af te zien van die ophangingen daar die mensen onschuldig waren.

De sinistere Kowatsch gaf als antwoord: "We hebben in Rusland de gewoonte aangenomen duizenden op te hangen. Honderdtwintig is niets voor ons". (uit de getuigenis van Kolonel Bouthy in "Crimes sous l'occupation")

De slachtoffers werden door de SS opgehangen aan de lantaarnpalen, huizen, balconen en bomen.

Ondertussen had Lammerding het bevel van Rommel ontvangen om naar het Normandisch front op te rukken.

De bataljons namen verschillende wegen noordwaarts. Het derde bataljon "Der Führer" onder bevel van Sturmbahnführer Kämpfe nam de route Nationale 141. Kämpfe had het, voor hem ongelukkige, idee zijn troepen een drietal kilometer voorop te rijden. Nabij het dorp St-Léonard werd Kämpfe onderschept door "maquisards" en gevangen genomen. Kämpfe werd naar het kantonnement van de maquis in Cheissoux overgebracht. Dat was het laatste wat men over Kämpfe geweten heeft. De verdwijning van de bataljonsführer verhoogde de ongerustheid bij de SS, Lammerding liet nog via de radio van Limoges omroepen dat voor de vrijlating van Kämpfe vijftig Franse gijzelaars zouden worden vrijgelaten. Het hielp niet, Kämpfe werd nooit weergevonden.

Lammerding besloot dan maar een wraakactie uit te voeren. Hauptsturmführer KAHN, samen met Sturmbahnführer Dickmann werden met de wraakactie belast. In het "Hôtel de la Gare" in de gemeente Saint-Junien werd het plan uitgewerkt.

De eenheden van Kahn en Dickmann zetten zich in beweging in de richting van Oradour-sur-Glane. Bij de ingang van de

gemeente, aan de hoeve "Belle-Vue" werd halt gehouden en radiokontakt met generaal Lammerding opgenomen. Waarom Oradour voor de wraakactie was uitgekozen werd nooit verklaard. Men kan het wel gissen. Te Oradour en in de omgeving bestond geen maquis en dat wisten Kahn en Dickmann maar al te goed. De "aktie" in Oradour zou niet verstoord worden. Kämpfe was op 50 km van Oradour verdwenen.

De SS-eenheden omsingelden de gemeente. Uit de huizen werden mannen, vrouwen en kinderen gehaald. Zij die poogden te vluchten werden al neergeschoten. De vrouwen en kinderen werden in de kerk gedreven. De mannen in schuren en in de garage van M. Descourteaux geduwd.

In de kerk werden nog botten stro geworpen en vervolgens in brand gestoken. Slechts één vrouw, mme Rouffauche, wist aan de vuurpoel te ontsnappen. In de ingangen van de schuren en de garage werden mitrailleurs opgesteld en de gevangenen neergemaaid. Ook hier ontstapten slechts twee man aan de dood.

\*\*\*\*\*

De misdaden van Tuile en Oradour waren van die aard geweest dat na de bevrijding het Frans gerecht moest optreden.

Lammerding zat weer in Duitsland, maar zijn uitlevering ging niet door want hij was onvindbaar. Kowatsch was gesneuveld ergens in Hongarije. Dickmann was gesneuveld op het front in Normandië en Hauptsturmführer Kahn was ook onvindbaar.

De Franse speurders poogden nog een onderzoek in te stellen in het voor de SS-officieren opgerichte gevangenkamp van Weilheim dat onder beheer van de Amerikanen stond. Maar daar kregen zij geen toegang. Daar werden de SS-officieren met ontzag behandeld. Ze mochten er hun pistolen behouden. Later werd een belangrijk aantal van deze lui naar Canada of de U.S.A. overgebracht, waar ze afgeschermd werden van ongeoorloofde nieuwsgierigheid.

Er werden dan maar enkele kleine garnalen gegrepen.

Op 29 maart 1949 zetelde het militair tribunaal van Bordeaux. Twee SS-officieren van lage rang, de genaamden Reichmann en Ritzer werden respectievelijk tot 15 en 10 jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Op 4 juli 1951 zetelde het militair tribunaal opnieuw. Sturmbahnführer Wulf kreeg 10 jaar. Hauptscharführer Hoff kreeg levenslang. Generaal Lammerding de doodstraf. Maar Lammerding was er niet. Op 28 mei 1952 had een nieuw proces plaats, ditmaal voor het militair tribunaal van Marseille. Op dat proces vernam

men dat Wulf was vrijgelaten en naar Duitsland afgereisd.

De straf van Hoff werd teruggebracht tot 5 jaar en hij mocht kort daarop ook naar huis.

Op 12 januari 1953 werd te Bordeaux het proces geopend tegen 21 Elzassers en 7 Duitsers beschuldigd aan de moordpartij van Oradour te hebben deelgenomen.

Een Elzasser kreeg de doodstraf, de anderen vijf tot acht jaar. Een Duitser werd vrijgesproken, de andere zes kregen elk twaalf jaar hechtenis.

Drieënveertig niet aanwezige Duitsers kregen allen de doodstraf.

Een vijftal weken later, op 20 februari 1953, stemde de "Assemblée" een wet op de amnestie bij 319 tegen 211 en 55

onthoudingen. De veroordeelden van de slachting van Oradour werden vrijgelaten. Herr SS-Generaal Lammerding kwam ook uit zijn schuilplaats en begon aan de uitbouw van zijn Grosse Firma. De rest van zijn leven bracht hij door in vrede en comfort.

\*\*\*\*\*

Een vraag blijft hangen: waarom is dit alles zo schandelijk verlopen?

Het antwoord is vrij eenvoudig: het was de tijd waarin Duitsland in het Westers bondgenootschap zou opgenomen worden. Men stemde in met de wederbewapening van Duitsland. Van Duitse zijde kon daarvoor de prijs gevraagd worden en die werd betaald. Daarmede viel ook het doek.

A. De Coninck

## Boeken

### De grote economische wedloop. Europa in gevecht met Japan en Amerika

Lester Thurow

Lester Thurow is hoogleraar economie aan het beruchte M.I.T. en maakt enige voorbeschouwingen - op lange termijn - bij de economische veldslag die in de eenentwintigste eeuw tussen de 3 grote economische handelsblokken Japan, Europa en de Verenigde Staten zal gevoerd worden. Hoewel hij zeer evenwichtig en uitvoerig de potentiële troeven en zwakten van elk van hen analyseert zou later toch kunnen blijken dat hij geen slechte zaak deed door een zeker voorbehoud bij zijn voorspellingen te maken. Volgens hem heeft Europa de beste uitgangspositie om de leider in de eenentwintigste eeuw te worden, aangezien het door de omstandigheden gedwongen zal worden te integreren, niet alleen in EG-verband, ook met de Oosteuropese staten. Dit boek werd geschreven in volle "euroforie", vóór de moeilijkheden rond Maastricht, de snelle achteruitgang van Europa's economische conjunctuur en het aanslepen van de Bosnische kwestie.

Uitgeverij Contact, 1.100 fr.

### Inpakken en wegwezen

Eva Bents, Marjan Berk, Teo Capel e.a.

Deze bundel bevat 22 vrolijke korte verhalen van Eva Bents, Marjan Berk, Theo Capel, Midas Dekkers, Renate Dorrestein, Meinder Inderwisch, Yvonne Kroonenberg, Willem Melchior, Wim Noordhoek, Ton van Reen, Monika Sauwer en Levi Weemoedt. Vakantieliteratuur dus.

Contact, 195 fr.

### Met de rug tegen de muur

Nicanor Leon Cotayo

De auteur van dit zeer overzichtelijk werkje is docent journalistiek aan de Universiteit van Havana en commentator internationale politiek in het dagblad Gramma. Hij is specialist inzake de relaties tussen de V.S. en Cuba. Dit boek is een kort maar met veel feiten gestaafd overzicht van de agressieve houding van Washington t.o.v. het eiland, vanaf de negentste eeuw tot en met 1991, dus nog voor de verstrakking van het embargo door de goedkeuring van de wet Toricelli, wat later door de VN veroordeeld werd. De nadruk ligt natuurlijk op de laatste 30 jaar, na de verdrijving van Batista. De gevolgen van het embargo op de Cubaanse economie komen ook uitvoerig aanbod.

Uitgeverij stichting Cuba si - Amsterdam.

### Valse vooruitgang. Bedrog in de Nederlandse wetenschap

Frans van Kolschooten

Misschien herinnert U zich nog de Nederlandse prof. Buck die 3 jaar geleden triomfantelijk op de televisie aankondigde dat hij een nieuwe methode had bedacht om Aids te bestrijden. Uiteindelijk bleek dat daar totaal niets van aan was, maar de nationale pers was toch maar voor schut gezet en zijn onderzoek had extra subsidies gekregen. Dit is wel het recentste, bekendste voorbeeld dat journalist Frans van Kolschooten in zijn boek over bedrog, vervalsing, plagiaat en fantasmen van Nederlandse geleerden aanhaalt. Het werd geschreven op basis van historisch onderzoek en een enquête onder honderden wetenschappers.

Uitgeverij Veen, 595 fr.

## Het verdwijnen van de militaire blokken: een illusie?

*De militaire interventie van 5 Warschau-Pact-landen in Tsjechoslovakije heeft de voorstanders van de ontbinding van de militaire paktten in een moeilijke situatie geplaatst. Verontrustend is de ijver waarmee welbekende kringen, ook in ons land, zich inspanssen om de militaire paktten als onvermijdelijk te doen aanvaarden. De versterking van de NAVO wordt verdedigd, nieuwe militaire maatregelen gevraagd. Kortom, het evenwicht in de terreur wordt door hen als enig mogelijk perspectief uitgestippeld.*

*In deze troebele internationale situatie hebben we dan ook tot plicht, de werkelijke kansen voor het vormen van een Europa zonder militaire blokken, beheerd door een systeem van kollektieve veiligheid af te meten. Een eerste vraag dient gesteld te worden. Betekenen het bestaan van de NAVO en het Warschau-*

*pakt een werkelijke garantie voor een duurzaam evenwicht en de vrede? Welk ernstig mens zou daarop bevestigend durven antwoorden? Is het trouwens niet zo dat de gebeurtenissen in Tsjechoslovakije zo dramatisch verlopen zijn juist door de verdeling van Europa in militaire bondgenootschappen? De Europese situatie wordt gekenmerkt door haar wankelbaar evenwicht. Geen van beide militaire blokken kan dulden dat dit evenwicht verstoord wordt. Dit is een objectieve wet zolang er blokken bestaan.*

*Toch is het voornaamste knelpunt in Europa het Duits probleem. Het blijft een feit dat de Bondsrepubliek weigert de huidige grenzen in Europa te erkennen en het alleenrecht opeist om het Duitse volk te vertegenwoordigen ondanks het bestaan van de DDR. Het vraagstuk Berlijn blijft onopgelost. We dienen ons*

*voor te stellen wat het zou betekenen als er rondom die problemen een explosieve situatie zou ontstaan, waarbij de Paktten met mekaar zouden botsen. Wie wedt op 'evenwicht in de terreur', dingt naar een catastrofe.*

*We zijn er van overtuigd dat er meer mensen zijn die de dialoog met de Oosteuropese staten wensen aan gang te houden dan men wel vermoedt. Er is een goede basis tot gesprek. Zij die ons van illusies (of erger) beschuldigen willen we zeggen dat zij geen graten zien in de goede betrekkingen van onze regering met de VS, die de systematische uitroeiing van de Viëtnamese bevolking organiseert. Ondanks alles is dat niet te vergelijken met het ingrijpen in Tsjechoslovakije.*

B.W. oktober '68



### *De Nationale Loterij helpt mensen andere mensen helpen.*

*Mensen zullen altijd andere mensen nodig hebben. De Nationale Loterij wil een helpende hand reiken waar het nodig is. Op een tastbare, materiële manier wordt bijgesprongen: voor de gehandicaptenzorg, de verlaten kinderen, het Rode Kruis, het medisch onderzoekswerk, enz... Zolang er mensen zijn die mensen willen helpen, zal de Nationale Loterij haar steentje bijdragen om hun werk te steunen. En dat doet ze, samen met al wie meespeelt.*

6

*De Nationale Loterij.*

*Een kans hebben is tegelijk een kans geven.*

## Agenda

### Gent

**Dinsdag 21 september 1993** om 20 u.:  
 Dialoogavond over *"vrouwenhandel"*  
 door *Brigitte Houtman* (Payoke).  
 Dienstencentrum Braamkasteelstraat 35,  
 9050 Gentbrugge.  
 Vrede i.s.m. Masereelfonds.

**Dinsdag 26 oktober 1993** om 20 u.:  
 Dialoogavond over *"vrijmetsejarlij"* door  
*Carlos De Vriese*.  
 Geuzenhuis Bijlokevest 39, 9000 Gent.  
 Org.: Vrede regio Gent.

### Oostende

**Donderdag 30 september 1993** om 20  
 u.:

*"Het onderwijs en de problemen van  
 onze tijd" racisme, veiligheid,  
 democratie.*

*Chico Dethier* (officieel onderwijs) en  
*Marc Van Langendonk* (katholiek on-  
 derwijs) in "De Anklap", Lefferingestraat  
 85, 8400 Oostende.

Org.: Democratisch Overleg (DEMO).

**Vrijdag 8 oktober 1993** om 20 u.:  
 Dialoogavond in het Trefcentrum 'Het  
 Baken', Fortuinstraat 18, 8400 Oostende.  
*"Cuba van binnen- en buitenuit be-  
 keken"*.

Inleiding door *Lucien Bollaert* (redactie-  
 secretaris Vrede) en *André Mathieu* die 8  
 maanden in Cuba verbleef, met dia's.  
 Aandeel in de kosten 50 fr. - leden 30 fr.  
 Org.: Vrede regio Oostende.

**Vrijdag 12 november 1993** om 20 u.:  
*"De economische situatie in de  
 Sovjetunie, vroeger en nu"*.

Inleiding: *Jacques Nagels*, prof ekonomie  
 VUB en ULB.

Trefcentrum Het Baken.

Org.: Vrede regio Oostende.

### Aalst

**Zaterdag 11 september** vanaf 18 u.  
*"Barbecue van de Mikisclub"*.

### Vilvoorde

**Donderdag 30 september** om 20 u.:  
 Prof. *Rudolf Boehm* (gevraagd) over  
*"Europa"*.

Cultureel Centrum Bergstraat 1.

**Donderdag 28 oktober** om 20 u.:  
 Diavoorstelling over *"Zuid-Amerika"*  
 door *Paul Eyben* (gevraagd).  
 Cultureel Centrum Bergstraat 1.

## Vredesweek ga het conflict niet uit de weg

**Donderdag 23 september 1993** om 20 u.:  
 Uitreiking - *Vredespluim '93* - Vredescentrum Deurne - Unolaan 1.  
 Org.: Vredesweek Vlaanderen.

**Zaterdag 25 september** (ganse dag):  
 Studiedag De Werf Aalst  
*"Interventie en conflictoplossing"*  
 met *Edi Clijsters* (De Morgen), *Jef De Loof* (MVPA) en *Eric Remacle*  
 (ULB).  
 Org.: MVPA en Vrede.

**Zaterdag 2 oktober** om 14 u.:  
*"Aktie tegen de Europese wapenhandel"*  
 Plein De Wapper (naast stadsfeestzaal) Antwerpen.  
*Stop de Europese wapenhandel.*  
*Een strikte Europese wetgeving, onder democratische controle.*  
*Ombouw wapenindustrie.*

### Tweedehandsklerenbeurs

De volgende tweedehands-  
 klerenbeurs ten voordele van  
 het tijdschrift "VREDE" zal  
 plaats hebben op zaterdag 23  
 oktober van 10 u. tot 17 u.,  
 maandag 25 - dinsdag 26 -  
 woensdag 27 - donderdag 28  
 en vrijdag 29 oktober 1993 van  
 14 tot 17 u., in de lokalen van  
 VREDE, Knokkestr. 44 te Gent.  
 Lezers die nog over kleren be-  
 schikken kunnen ons deze  
 steeds bezorgen of telefone-  
 ren (09) 221 18 39.

Met dank bij voorbaat.

17 BOEKENBEURS

HET ANDERE BOEK



oktober 1993

van 11 tot 19 uur

STADSFESTZAAL MEIR VIVIERDEN

Bezoek de stand  
 van Vrede - vzw

### Vredesfonds

L.V. Gent 500; L.V.R. Berchem 400;  
 A.M. Gent 400; L.V. Gent 500;  
 Naamloos Mortsels 1.000; H.V.  
 Oostende 200; R.M. Oostende 300;  
 J.G. Nieuwerkerken 200; F.V. Gent  
 100.; A.F. Gent 1.000; A.D.S. Oostende  
 200; M.V. Pollare 400; P.V. Maldegem  
 400; E.L. Oostende 200; V.S. Leuven  
 400; W.D.R. 's Gravenwezel 500; F.  
 D'H. Zedelgem 200; W.D. Brugge 500;  
 M.C. Bredene 200; D.S. P. Aalst 200;  
 R.V. Ranst 200; L.V. Asse 200; C.V.  
 St.-Niklaas 200; J.D.S. Luik 200; E.D.  
 Veldegem 200; L.M. Drongen 1.000;  
 L.E. Mechelen 200; J.V. Antwerpen  
 200; A.D. Oostende 200; J. V.C.  
 Antwerpen 200; E.M. Gent 200; W.M.  
 Kortrijk 200; C.D.S. Gent 200; M.V.  
 200; M.Th. Ukkel 400; J.E. Gent 100;  
 M.T. Zwalm 1.000; E.D. Brugge 200;  
 A.C. Mariakerke 400; R.N. Keerbergen  
 500; L.V. Antwerpen 400; J.D.L. Aalst  
 200; M. Th. D.C. De Pinte 400; U.C.  
 Torhout 200; H.D.S. St.-Kruis-Brugge  
 200; L.B. Waregem 400; R.W. Brugge  
 100; Y.G. Hoevenen 200; B.P.  
 Oostende 400; D.G. D.C. St.-Martens-  
 Latem 400; B.St.-Amandsberg 400;  
 M.D. Gentbrugge 200; G.R. Kontich  
 400; P.D. Assebroek 200; F.D.C.  
 Oostduinkerke 200; A.M. Brussel 400.  
 A.L. Gent 200; K.L. Gent 200; R.B.  
 Gent 400; W.W. Ruiselede 1.000; J.C.  
 Zoersel 200; V.Z. Bornem 200; N. B.  
 Berchem 2.000; L.B. Wilrijk 200; K.D.  
 Asse 1.000; G.V. Vilvoorde 1.000.  
 Totaal = 25.000 frank.



*wij nemen  
uw drukwerk  
au sérieux*



-D-R-U-K-K-E-R-U-  
DRUKKERIJ GOFF N.V.  
PIJNDERSSTRAAT 28 9000 GENT  
TEL. 091/25.02.59 (4 lines)  
FAX. 091/25.10.72

**ELECTROS SKOORT 3 MAAL**

**KWALITEIT**

alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -  
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA

**PRIJS**

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

**SERVICE**

eigen gespecialiseerde technische dienst,  
gegarandeerde herstelling van alle merken.

Kleuren-TV  
Hifi & Stereo  
Huishoudtoestellen

**Electros**

de speciaalzaak  
aan het stadhuis  
van Oostende  
059/50.38.23

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT  
WAT U ELDERS NIET VINDT!*

## BOEKHANDEL MARNIX

**NEDERKOUTER 109**

**9000 GENT**

TEL. 225 10 92

FAX 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur en van  
13.30 tot 18 uur.

## EUROPA

een reader boordevol informatie en bezinning over  
het gemaakte Europa

met bijdragen van Lode Van Outrye, Rudolf Boehm,  
Frans Verschueren, Bart Kerremans, Jos Janssens,  
Dirk Diels, André Mommen, Guy Janssens, John Palmer,  
Philippe Herzog, Eric Remacle, Yves Grenet,  
Jean-Marie Dewael, Jean Bossuyt, Paul Verbraeken,  
Luk Van Krunckelsven en Ingrid Pauwels.

een uitgave van

**Imavo/VMT, Vrede en Masereelfonds**

250 blz. - komt uit in september 93

tot 15 september 93 voorintekenaarsprijs van 395 BF,  
nadien winkelprijs 550 BF.

boek vandaag nog uw exemplaar  
Vrede, Knokkestraat 44, 9000 Gent  
Tel. (09) 221 18 39 (nieuw nummer)  
000-0956015-80 ('boek Europa')

# Het rechts extremisme en de democratie

## Het schandaal

Minister van Defensie Delcroix sprak normaliter voor de CVP toen hij voorzichtig en nogal onduidelijk een proefballonnetje opliet dat waarschijnlijk bedoeld was voor de eigen achterban. De terechtwijzing door de partijvoorzitter kaderde in dezelfde voorzichtige houding t.o.v. de geschokte militanten. Het was trouwens niet niets om te horen zeggen dat het Vlaams Blok best een aanvaardbare partij kan worden indien zij de 70 punten wil afzweren. Afgezien van de propagandistische bedoelingen, is dergelijke verklaring minstens voorbarig want op het ogenblik is het Vlaams Blok een extreem nationalistische partij met autoritaire structuren, waarvan verschillende leiders in het verleden geen geweld schuwden, en die het racisme gebruikt als demagogisch middel.

Op één punt heeft Delcroix gelijk: men kan de verkozen mandatarissen niet met de grote toeter wegblazen want dat is het meest ondemocratische dat men doen kan. In het parlement moet integendeel zo duidelijk mogelijk blijken waarvoor het VB staat. Haar wetsvoorstellen moeten besproken worden opdat de kiezers kunnen oordelen hoe menselijk of onmenselijk, hoe democratisch of ondemocratisch de bedoelingen zijn. Terzelfdertijd zal dan m.i. blijken dat het VB niet het monopolie bezit van het radicaal Vlaams nationalisme. Of wij het graag hebben of niet, het Vlaams nationalisme heeft, zoals het Belgische een plaats in het politiek spectrum. De democratische flaminganten werden tot nog toe in het Belgisch parlement gediscrimineerd o.a. door het oneigen gebruik van de zg onontvankelijkheid van wetsvoorstellen. Door de rechtstreekse verkiezing van de Vlaamse Raad zal tenminste op dit forum een oude Belgische rem wegvallen. Meer duidelijkheid is gunstig voor meer democratie en dus normaliter niet ten voordele van het Vlaams Blok, tenzij sommige troebelwatervissers het halen.

## Het extremisme op alle niveaus

Het Vlaams Blok is niet zonder meer een Vlaams verschijnsel en ook niet de voortzetting van het VNV dat in de jaren dertig oorspronkelijk een "deftige" partij was tot men de democraten eruit bonjoerde en de autocratische toer opging.

Het nationalistisch extremisme is lang een leitmotiv geweest bij onze zuider- en oosterburen en het kwam in Vlaanderen oorspronkelijk tot uiting uit onvrede met een te langzame verwezenlijking van de autonomie. Tegenwoordig is de racistische component erg in de Bondsrepubliek en in Oost-Europa.

Miljoenen mensen verloren er hun bestaanszekerheid en de economie werd overgeleverd aan de meest ergerlijke vormen van het wilde kapitalisme. Het her-aanbrengen van sociale correcties zoals in West-Europa zal veel tijd vragen en niet gaan zonder sociale troebelen waarvan de rechtse extremisten nu reeds volop profiteren.

Gelukkig stellen de maatschappelijke problemen zich o.a. in verband met de migranten bij ons niet zo scherp. Men heeft wel de fout begaan de toestand te negeren van de verpauperde en verouderende autochtone bevolking in de wijken waar veel migranten wonen.

De confrontatie is zeker niet zo erg als elders in Europa en het is nog mogelijk tot verzoening te komen indien men de eigen bevolking iets minder belerend aanspreekt in verband met de echte relatieproblemen en anderzijds de Islamieten beschermt tegen de fundamentalisten die hun interpretatie van de Coran willen opdringen. Allicht betekent dit een zekere inmenging in

de zg godsdienstvrijheid die meestal slechts het recht betekent van religieuze figuren om een sociale controle uit te oefenen die ook voor de immigranten vaak is achterhaald. Bovendien worden de Belgische wetten door dergelijke "gezaghebbende" leiders gewoon aan de laars gelapt. Het is typisch voor het Vlaams Blok dat het de culturele en godsdienstige identiteit van de Moslims beweert te willen respecteren, vanzelfsprekend met de bedoeling om te gepastere tijde etnische zuiveringen door te voeren.

## Geen mirakeloplossing

De migranten en de autochtonen waarmee zij willens nillens vaak samenleven behoren tot de kansarme bewoners en verdienen daarom meer dan anderen de aandacht van de overheid. De integratie zal voor de meesten na een paar generaties allicht gebeuren door assimilatie. Er zijn voldoende aanwijzingen dat dit proces bezig is. Men mag het niet laten verstoren door onze extremisten of door hun fundamentalisten. In de mate dat wij de sociale toestanden in de VS kunnen beoordelen is de wettelijke gelijkberechtiging tamelijk goed nageleefd. De zwarten komen er nochtans van ver en de kloof tussen blank en zwart was er pakweg voor twintig jaar nog enorm. Snel gaan dergelijke aanpassingsprocessen nooit doch het kan vredelievend verlopen indien wij onze extremisten de baas blijven.

Indien het Vlaams Blok onder de impuls van de eigen militanten zo evolueert dat het geen vredelievende oplossing meer in de weg staat kan voor mijn part de heer Delcroix gerust met deze partij coalities afsluiten. In de politiek is natuurlijk alles mogelijk doch ik zie het alleszins niet gebeuren. Ik weet natuurlijk wel dat onder de eerste aanhangers van het nationaal Socialisme ook eerbare Duitsers waren met sociale bekommernissen. Eens dat die beweging was overspoeld door de extremisten was er van terugschroeven geen sprake meer en werd de kelk gedronken tot de bittere bodem. Hoe bitter en hoe groot mag dergelijke kelk zijn voor die Vlamngen die zich nu nog op sleeptouw laten nemen?

Victor Stuyck

## Mensheid,

Vredesduiven met palmengroen  
worden U gezonden,  
als boodschappers van  
verstandhouding en verdraagzaamheid,  
hier op aard.

Liefdestortels zweven naar U toe,  
als draagsters, in verwachting van  
verzoening en vriendschap tussen de volkeren.

Vrijheidsvogels als brengers van geluk en  
blijheid, gelijkwaardigheid en broederlijkheid,  
onder alle mensen van goede wil.

Vleugels, als zovele tekens van hoop.

Vredespoëzie  
opgedragen aan alle hedendaagse  
oorlogsslachtoffers.

Gent - 21. VII. 1993.  
Etienne Cool

In een interview in De Standaard (24/7) zegt dhr. Dieusaert, topman van de chemiereus BASF: "de discussie over de loonkosten werd tot nu hoofdzakelijk gevoerd als een discussie tussen kapitaal en arbeid. Deze tegenstelling lijkt me verouderd, zowel arbeid als kapitaal hebben recht op een goede beloning als er goede zaken worden gedaan. Gaan de zaken slecht dan moeten beide het ook met minder beloning doen..." Een zonderlinge redenering. Volgens de BASF topman is het loon van de arbeiders dus een beloning en niet wat het wel is "een vergoeding voor het geleverde werk". Een wedde waaraan niet kan getornd worden omdat het voor de arbeiders de enige inkomst is die hen moet toelaten in hun bestaan te voorzien. Het zijn niet de werkers, die hierbij geen enkele verantwoordelijkheid dragen, die de kosten van de crisis moeten betalen.

Tijdens zijn toespraak voor het Europees Parlement (14/7) als Voorzitter van de Europese Ministerraad zegde Willy Claes: "Europa bestaat voor de burger en niet andersom. Dit was de boodschap van de Europese Raad van Birmingham". Wie heeft hiervan persoonlijk ooit iets gemerkt? Is het dan geen algemeen erkend feit dat het sociaal aspect van Europa nergens aan bod komt?

Het is algemeen bekend dat, in het Marokko van Hassan II - de zo geprezen bondgenoot van het Westen, het leven niet rooskleurig is voor de werkende mensen. Voor de Koning, met zijn 11 luxe kastelen, zal dit echter geen probleem zijn. Met veel omhaal werd eind augustus te Casablanca nu ook, op één na, de grootste Moskee van de wereld geopend. Deze van de Arabische cheiks van het Mekka in Saoedi-Arabië steekt haar nog de loef af. Aan de Moskee van Hassan II hebben, sinds 1988, 3.000 arbeiders gewerkt onder leiding van een groep van 70 Franse techniekers van de bouwonderneming Bouygues. (hoofdaandeelhouder van T.F. 1)

De Moskee strekt zich uit over 10 hectaren waarvan 300.000 meter muren door marmer bezet zoals tevens door houtsculpturen waaraan 6.000 specialisten hebben gewerkt. De globale kostprijs werd nooit bekend gemaakt maar volgens sommige bronnen loopt deze op tot ± 18 miljard B.fr.

In Saoedi-Arabië, onze bondgenoot tijdens de Golfoorlog voor het verdedigen van de vrijheid en de mensenrechten, werden dit jaar reeds 58 mensen het

hoofd met een zwaard afgehaakt. De executies hebben meestal plaats op een openbare markt na het vrijdaggebed. Amnesty International die deze barbaarse terechtstellingen in een rapport aanklaagt wijst er op dat tussen mei '92 en mei '93 niet minder dan 105 executies plaats hadden. Noch President Clinton, noch zijn westerse vrienden schijnen zich hier erg aan te storen.



't Is maar een woord. Onze technokraten hebben het in hun jargon over een negatieve groei om te spreken over de economische achteruitgang. Voor ons betekent dit echter een positieve vermindering van onze koopkracht.

Mitterrand heeft, zoals heel dikwijls andere regeringsleiders, zich onsterfelijk willen maken, door het opzetten van grote prestige projecten. De opera Bastille is er eentje van. Na de miljardendans voor de bouw blijkt nu het onderhoud een strop om de hals te zijn.

In 1991 verdubbelden de onderhoudskosten om uit te komen op een bedrag van 450 miljoen. Dit maakt meer dan de helft uit van wat het Ministerie van Cultuur voor gans Frankrijk ten gunste van muziekkreaties uitgeeft. In het seizoen 1992-93 werden 135 voorstellingen gegeven maar in feite hadden er 220 moeten plaats hebben. Het Franse rekenhof dat de ganse zaak aan een onderzoek onderwierp wijst er op dat per voorstelling 75 vrijkaarten aan vrienden werden uitgedeeld in de plaats van 30 die worden

toegestaan. Een grapje dat aan de gemeenschap 4 miljoen per jaar kost.

Naar aanleiding van de massale aangekondigde privatiseringen in Europa schreef de "Wall Street Journal Europe" (7/6): "De van nu tot 1998 aangekondigde verkoop van openbare bedrijven zouden een bedrag van 125 miljard dollar kunnen vertegenwoordigen. De zaken bankiers hebben dus werk op de plank".

De Financial times voegt er echter aan toe dat de verkoop van staatsbedrijven plaats heeft op het meest slecht moment gezien de toenemende recessie als alibi zal dienen om de laagst mogelijke prijzen aan te bieden.

Zoals in andere continenten, zoals ook in onze buurlanden, worden ook de privatiseringen als wondermiddel vooropgesteld om uit de financiële en economische problemen te geraken. Men moet geen ekonomist zijn om te weten dat als ook dat geld zal zijn opgesoupeerd, de regeringen opnieuw met dezelfde problemen zullen geconfronteerd worden. Een put maken om een ander te vullen heeft nooit tot een blijvende oplossing geleid.

Op 10 mei j.l. verloren in Bangkok bij een brand in een speelgoedfabriek 200 arbeiders het leven. Uiteindelijk zullen de families van de slachtoffers kunnen aanspraak maken op een schadevergoeding van 2.000 dollar... In een artikel onder de titel "What Price a Thai Worker?" wijst de International Herald Tribune (22/5) er op dat in een gelijkaardig geval in de Verenigde Staten de schadevergoeding 700.000 dollar zou bedragen.

Senator en Professor Herman De Croo is voorzitter van het door de Europese Commissie aangesteld "Komitee der Wijzen" dat zich inlaat met de toestanden in de Europese burgerluchtvaart. De gewezen kandidaat-voorzitter van de VLD kwam met een drastische remedie over de brug om de situatie in de burgerluchtvaart op te lossen. Naar het voorbeeld van sommige V.S.-luchtvaartmaatschappijen die onder een soort konkordaat werken zou ook hier het personeel vrede moeten nemen met de helft van het loon. Voor Herman De Croo met een inkomen van senator, professor, burgemeester en wellicht nog andere "voordeeltjes" is het natuurlijk gemakkelijk te praten. Dit belooft voor morgen wanneer de VLD het voor het zeggen zou hebben...